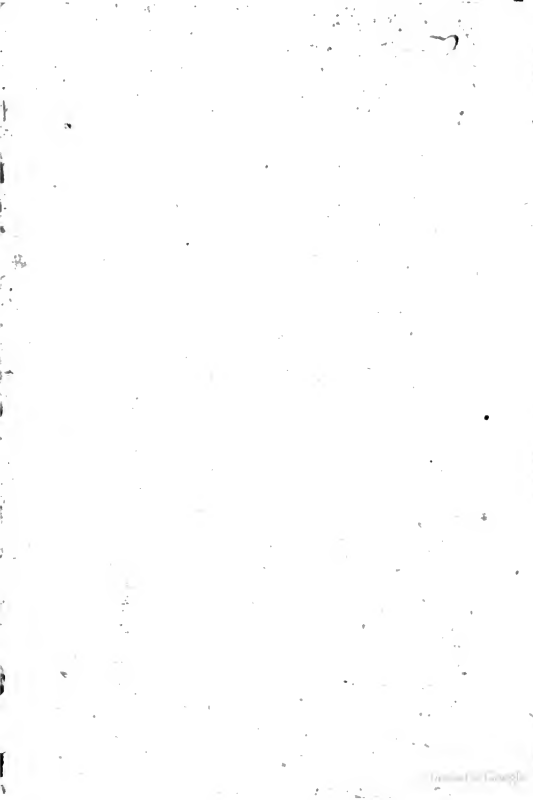

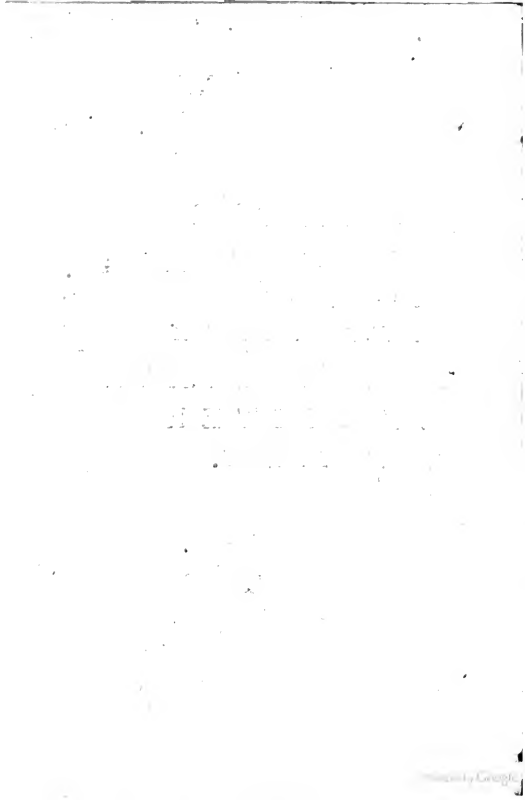

Acta ... S. Nicolai ... 1820

ORATIO
HISTORICO-DOGMATICO-
MORALIS
DE SECUNDA
FILII DEI NATIVITATE
ET OBITER
DE PRIMA.

O R A T I O
HISTORICO-DOGMATICO-MORALIS
DE SECUNDA FILII DEI NATIVITATE,
ET OBITER DE PRIMA.

J U S S U

Eminentissimi, & Reverendissimi Principis,

FR. VINCENTII MARIE
EPISCOPI TUSCULANI,
S. R. E. CARDINALIS URSINI,
ARCHIEPISCOPI BENEVENTANI,

E D I T A;
ET AD VERBUM TRANSCRIPTA
EX DISSERTATIONE

DOGMATICO-MORALI
DE AMORE DEI,

*Quæ dabitur, ut inserviat Tractatibus singulis Bibliothecæ
Moralis R. P. JOSEPHI MANSI, Presbyteri
Congregationis Oratorii de Urbe.*

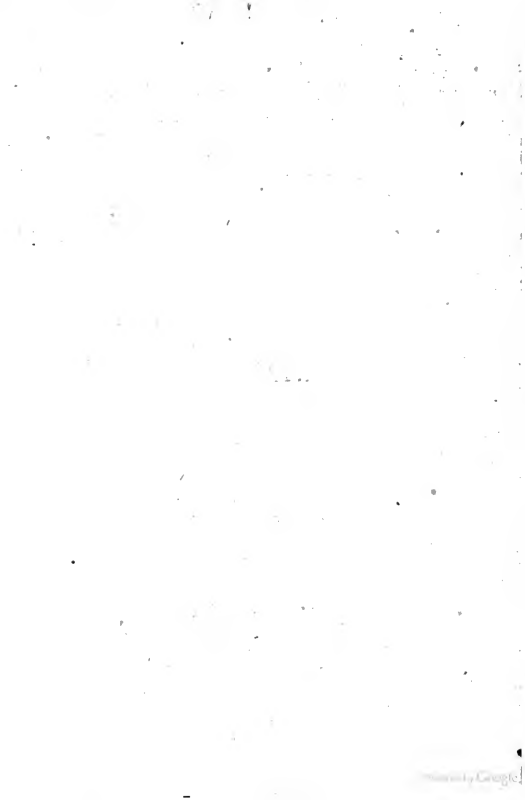
CONSULTO' ELABORATA

A R. P. JOANNE BAPTISTA CONVENTATI,
Ejusdem Congreg. Oratorii Romani Presbytero.

Unâ cum distinctâ universæ Dissertationis
I D E A.

R O M Æ, MDCCIII. Excudebat Cajetanus Zenobius,
SS. D. N. Sculptor ad Curiam Innocentianam.
SUPERIORUM PERMISSU.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. PRINCIPIS
 FR. VINCENTII MARIE
 EPISCOPI TUSCULANI,
 S.R.E. CARDINALIS URSINI,
 ARCHIEPISCOPI BENEVENTANI,
 Epistola ad Auctorem.

Adm. Rev. Pater.

LLUSTRE, mi
 Pater, & inge-
 nii quidè Tui acumine,
 Tuique animi Religione di-
 gnum, Opus, quod aggref-
 sum

sum Te, ac feliciter consum-
 maste, nuper accepi, Dis-
 fertationem scilicet de Di-
 vino Amore Dogmatico-
 Moralem, singulis diser-
 tissimi vestri Patris Josephi
 Mansii Moralis Bibliothecæ
 Tractatibus illustrandis,
 consultò elaboratam, fide-
 lis veluti Doctrinæ Tuæ li-
 quorem, ex jugi, dulcif-
 simoque infinitæ Charita-
 tis fonte haustum, quàm
 suavissimum reor, siccis
 haud labiis bibendum, sen-
 sim verò omnibus degu-
 standum. Longum ego,
 cum

7
cum tarda nesciat Amor
molimina , publici quoûs-
que Juris fiat , non patiar
interstitium. Te proindè ,
quem charissimum præci-
puo necessitudinis affectu
prosequor , quem eruditis-
simum in Literariâ Palestrâ
veneror , exoratum volo ,
ut aliquod ejusdem Ope-
ris Argumentum citò mihi
præbere , Synopticamque
Cognitionem , sive Ideam ,
ut propoma libandam , por-
rigere ne graveris . Interim
Sanctus , de quo differis ,
Amor in Corde Tuo æter-

nùm regnet : utinam & in
meo : quod ambo Divi Pa-
rentis Philippi , cujus cor
Amor ipse Divinus, amplia-
to mirabiliter pectoris sinu,
fortitèr , ac suavitèr accen-
dit , patrocínio assequi me-
reamur . Vale . Dat. in San-
ctâ meæ Archidiœcesis Vi-
sitatione Die 15. Septembr.
1703.

D. T.

Ad officia ex Corde paratissimus

Fr. Vincentius Maria Episcop. Tuscul.
Card. Urfinus Archiep. Benevent.

P. Jo: Baptista Conventati, Romam.

EMI-

EMIN.^{MO} ET REV.^{MO} PRINCIPI,
 FR. VINCENTIO MARIAE
 EPISCOPO TUSCULANO,
 S. R. E. CARDINALI VRSINO
 ARCHIEPISCOPO BENEVENTANO,
 FELICITATEM.

*I*nter innumeras, easque
 gravissimas Curas, quas,
 EMIN. PRINCEPS ECCLESIAE CARDINALIS
 AMPLISSIME, *Pastoralis Tibi sollicitudo*
multiplicat: quæque undiquè circumstan-
tes

tes perennitèr premunt ; nequit Charitas Tua , quæ præclara indolis nimis est , ab illis adeò detineri , ut non valeas etiam exterâs , eodem momento temporis , animo perlustrare Provincias , ad inquirendum , in quo aliena diligentia desudet : ut ex eorum lucubrationibus , atque vigiliis , novâ feligas pascua , quibus commissas Oves , & copiosè nutrias , & suavitèr recrees . Et planè in illo exastuantis , & perfectæ dilectionis sublimitas fulget , qui jugitèr bonis replere studet penetralia cordis Aman-tium . Quare cum fueris solerti perscrutatus indagine , me in conscribendâ Dissertatione Dogmatico-Morali De Amore Dei , versari totum ; mihi per humanissimas litteras imperasti , ut aliquod Operis mei Tibi transmitterem libamentum , totiusque Dissertationis Ideam ; ut in parvo exciperes (quod est excelsarum , divinarumque Mentionum) quidquid largo circulo continetur . Ego licèt apprimè sciam , laudabilitèr , atque utilitèr nimis consuevisse Majores nostros , priusquam typis opera consignarent , eorum Præfationes , Prologos , Synopsis , sive Rudimenta præmittere : ne deinde posset

set copiosa *Diſſio* *Mentem* inopinata confundere ; Attamen cum probè etiam noverim , quàm magnum , arduumque ſit dare aliquid in manus *Hominum* , & præſertim in *Tuas* , quæ nonniſi cultiſſima , & exquisitiſſima excipiunt ; meam fateor imbecillitatem , pererravi diù , noctuquè animo , inops ægerque conſilii . Et reverà , quis audeat de hoc *Tecum* periculum facere : cum tantum *Tu* ultrà omnium ſæculorum *Sapientes* emineas , quantum à rudibus *Sapientes* cæteri reſceſſerunt ? Quamvis namquè de ſplendore *Natalium* fulgentiſſimum . *Jubar* hauſeris , vincens decorem ſanguinis , *Ingenii* claritate : dum coruſcantem *Germinis Tui Lampadem* actuum ſerenitate tranſcendis ; factus es ſtemmatis *Victor Tui* , per quod *Mortalium* plurimos naſcendo ſuperavi . In mentis *Eminentie* *Tuæ Arce* , delegit ſibi à teneris annis pulcherrimam ſedem *Chorus Virtutum* , ac *Literarum* : ut *Posteritas* ambigeret , accepiſſeſne tot , tantaque munera ab ipſa natura , an labore , & ſtudio comparaviſſes : præſertim cum inſtitutionem præcurreres , ut non diſcere , ſed reminiſci quodammodo

videreris. Tanto ingenii acumine præditus es, ut sine studio gloria apicem promereri omninò credendum sit: id verò studii adhibuisti, ut Te velut inertissimum, ad honoris culmen eveheres; itaut cui primas deferam studio, an Indoli, certè dubitem: nisi quod summa Eruditio efficiat, ut studio: summa autem felicitas, ut Indoli, omnem laudem, famamque velim addicere.

Incongruum propterea valdè arbitratum sum, ad Te Operis mei libamina, seu ut Tu vocas propoma, mittere: ne præsertim despicabilem aquam hauriret, Quem omnibus constat de Sanctorum Patrum Ambrosii, Hieronymi, Augustini, & Gregorii torrentibus, profunda assidue, atque fluentia perspicua potare; sed rursùm dum cogito, quod sæpè inter quotidianas delicias, viliores etiam cibi suaviter sapiunt, meus reviviscit Spiritus, nec amplius incertus est Animus, & libenter transmitto minima Viro Sapientissimo, & potiora legenti: ut dum non propoma, sed cibus agrestior velut pro fastidio sumitur, ad subtiliores epulas avidius redeatur. Æquo igitur, gratoque animo Operis mei Tibi Rudi-

dimentum mitto , Orationem videlicet
Historico-Dogmatico-Moralem De Secun-
da Filii Dei Nativitate , in quâ etiam
res est de Prima , ex meâ rudi adhuc , indi-
gestâque Dissertatione ad Verbum tran-
scriptam . Quam præ aliis Orationem po-
tius elegi , utpotè fusorem , exhibentemque
summum , erga Genus humanum , Amoris
Divini testimonium (majus namque pro
Nobis superna Dilectio hæud facere potuit .
Et melius dare non habuit) Et tandem ut,
cum tam ineffabilis Mysterii , quamprimum
memoria grata recurrat , valeat Cælestis
Amor Tuus ex meditatione istâ , incremen-
ta talia suscipere , ut quemadmodum Amor
ille Seraphycus in pectore B. P. Nostri
Philippi Nerii triumphans , confractis ,
atque elatis duabus costulis , Tyranni dul-
cissimi functus est munere ; ità in Corde
Tuo , tanquam in sacratâ fumantique Arâ ,
non suavissimi Carnificis , sed castissimi
Sacerdotis exercens officia , Te totum , jam
ab divinis Virtutibus Tuis puram , san-
ctamque Hostiam effectum , Deo litet , Et
nobis , arte novâ , Te Pontificem Optimum
præstet incolumem . Dedi Orationi sociam

*totius Operis , ut jubes , distinctam Ideam ,
 ut Excelsa mens Tua ex parvis lineis pictu-
 ram meam totam intuitu oculi scrutaretur . Interim Dilectionis Tue Sapientiam ,
 Prudentiamque , quæ valeo supplicatione
 depono , ut quidquid in Oratione , vel in
 Dissertationis meæ partitione , continetur ,
 vigilantibus Charitate perlustres ; Et si quid
 Catholicæ Regulæ dissonum : Si quid Sa-
 crarum Scripturarum Auctoritati reperi-
 tur adversum : Si quid tandem malè dige-
 stum , expressum , asperum , divisum , di-
 stributumque fuerit , prout Tibi videbitur
 prorsus abscindatur : vel ad Sacrum Intel-
 lectum correctæ revocetur sententia : Et ad
 ordinem , regulamque suam malè disposita
 dirigantur ; quatenus quod scientiæ meæ
 imbecillitate depravatur , ad rectam lineam
 Sapientiæ tuæ præstantia reformetur .
 Unum dumtaxat , cum omni reverentia , Et
 obsequio , vellem eloqui ; quod si Tibi videat-
 ur Oratio , quam mitto , non bene partita ,
 non figuris ornata , nimis longitudine labo-
 rare suâ , quid probandum in eâ non fuisse
 propositum , non divisum ; scias , non fuisse
 exaratum , ut ad Populum haberetur :
 sed*

sed opportunè pro mea Dissertatione conscriptam; neque simplicem, puramque orationem extare, aliquo ex generibus Rhetorum circumscriptam: sed peculiarem esse, nempe Historico - Dogmatico - Moralem; Remque novam: Et ni fallor, à nemine, quem viderim, hucusque excogitatam; Et Sanctos Patres ità Orationes conscripisse suas: sic consuevisse similes, æqualesque pertractare Materias, quorum Viam, Artem, Rationemque pro viribus imitari constitui, satìs omnibus Sapientibus constat.

Quantum verò spectat, INCLYTE PRINCEPS, ad occasionem, rationemque scribendi, Et ad Argumentum Operis mei, sciendum est, nequaquam de hisce Rebus differere, animo insedisse meo: cum etiam Te non lateat, me aliis in studiis, plurimis ab hinc annis, immorari assidue. Sed cum ab his Vigiliis detinerer; perlatum est mihi, typis iterum mandari Venetiis, Tractatus Bibliothecæ Moralis R. P. N. Josephi Mansii disertissimi Viri, cujus memoria in benedictione est. Accurrunt illicò quidam ad me Exteri, tum aliqui ex Nostris, Et miscentes impulsibus preces, flagitant, ut Eruditionis

tionis Sacra aliquid unicuique Tractatui vellem adjicere : firmissimè namquè asserebant , ipsius etiam Auctoris sententiâ , tali omninò ope Tractatus singulos indigere . Ego ne mea à consuetis studiis Mens distraheretur , primò renui , constantes , gravesque rationes in medium protuli ; Tandem verò suasionibus , & præcepto devictus , haud potui non acquiescere , manum Operi admovi : & post plurimos menses , absolutum ferè laborem Venetias transmittere cogitabam . Rediit interim fama , & parùm feliciter tulit , primum Tomum Bibliothecæ jam fuisse cusum , & sub prælo esse secundum : unde ea , quæ à me parata erant , non posse amplius suis locis aptari . Dolui siquidem valdè : ad quid enim ab occupationibus , vigiliisque meis animum disjunctum , ad quid tanto tempore elaborasse , & non profecisse ?

Rursus postea de hoc Additamento cogitanti mihi , venit in mentem , Dogmatico-Moralem de Amore Dei posse Dissertationem elaborari , uberem adeò , feracemque , ut sola Tractatibus singulis fortiùs , nobiliùs , atque jucundiùs suffragaretur ;
Immo

Immo incommittata etiam, sibi soli innixa, universas Christiani Orbis valeret læta peragrarè Provincias: & Bibliotheca præfata innumerabilium Tractatum tumultum terribilem, ingentemque strepitum Rerum excutiens, in auras veræ libertatis emergeret. Et taliter, PRINCEPS OPTIME, mecum fui ratiocinatus. Duo sunt, dicebam, quæ, ferventibus odiis, inter se de parvi Orbis imperio configunt, Virtus, & Voluptas: seu Hierusalem cœlestis, atque terrena: sive duæ Voluntates: vel duo Amores, Charitas, & Cupiditas: uno verbo Amor Dei, & Amor sui. Stat medium cor hominis: & omnium malorum est radix Cupiditas: & omnium Bonorum radix est Charitas. Mergimur, & emergimus: sed per illam mergimur, per istam emergimus; illa nos deprimat, ista attollit. Ex hac totum est, quod bonum est: ex illa totum est, quod malum est. Quidquid magnum in nobis est, ex Amore Dei est: quidquid vile in nobis est, ex Amore nostri est. Et ex hoc cor humanum bonum est, si bonum est: nec aliunde malum est, si malum est. Immo in uno Amore solo, tota rei

B sum-

summa consistit, & circa illum vertitur cardo. Etenim omne quod est, Bonum est; sed cum id, quod Bonum est, malè amatur, illud Bonum est, & hoc Malum est; namque

Hæc tua sunt Bona, sunt quia Tu bonus ista creasti.

Nil nostrum est in eis, nisi quod peccamus amantes

Ordine neglecto pro te, quod conditur abs te.

Ergò nec qui amat, Malum est: nec quod amat, Malum est: nec Amor, quo amat Malum est: sed quod malè amat, & hoc omne Malum est. At cum malè amat, Cupiditas dicitur, cum benè amat, Charitas nominatur. Et ex Cupiditate, Superbia, Avaritia, Ira, Rixa, Ebrietates, Commensationes, Luxuria, Accidia, omniaque mala, velut à quâdam turbida, stygiâque Palude, scaturiunt; Et ex Charitate, Humilitas, Liberalitas, Eleemosynæ, Pax, Concordia, Temperantia, Sobrietas, Jejunia, Castitas, Virginitas, Orationes, omnia-

omniaque bona, tanquam à quodam Sacro
 Augustoque fonte, abundanter emanant,
 & perennitèr profluunt. Quem fontem
 Dominus voluit hic ponere, ne deficiamus
 in viâ: & abundantius cum bibamus, cum
 ad Patriam venerimus. Undè conclude-
 bam, aptius ad rem, excellentiusque non
 posse excogitari Argumentum, quo uno tra-
 ctatus singuli Bibliothecæ, qui sunt nume-
 ro XCVII. complecterentur, nisi illud de
 Amore Dei, ut sub unico Themate, Dis-
 sertationeque Tractatibus singulis suum
 fieret additamentum.

Non levitèr tamen, PRAESUL EMI-
 NENTISSIME, absque jactantiâ dictum sit,
 in tanto conscribendo Opere, quod fortas-
 sè nec publici juris faciam, & laboravi, &
 laboro: tam ob immensum variarum nu-
 merum, ut Tu etiam videris innuere, toto
 cælo inter sese distantium: hinc de omnibus
 ferè rebus, quæ in usu sunt, & apud Dog-
 maticos, & penès Scholasticos, & Mora-
 les, Ascetesque, sub unico præsertim The-
 mate, differere operæ pretium fuit; Quàm
 ob Argumenti sublimitatem, atque præ-
 stantiam. Quid namquè Amore Dei ex-

cellentius, quid charitate augustius; cum
 & Deus ipse sit Amor, cum & Deus ipse
 sit Charitas? Et quid pretiosius, quid lu-
 minosius, quid firmitus Amore Dei? Et
 quid utilius, quid securius, quid fortius
 charitate? Ille Divinas tres Personas in-
 dissolubili nexu conjungit; ordinat Angelos
 in ministeriis suis; traxit Omnipotentem
 e Caelis; junxit Humana Divinis, terre-
 na caelestibus sociavit; omnia Ecclesie Mem-
 bra colligat, vivificat, atque corroborat,
 & ipso plena sunt omnia. Ille est, qui, in
 principio non Aeternitatis, non Aevi, sed
 Genes. Temporis, quando Deus creavit Caelum,
 cap. 1. & Terram, ferebatur super aquas: non
 tantum, ut illas ad salutiferum Baptismi
 Sacramentum instituendum sanctificaret,
 Quantum, ut illis incubando, & fovendo,
 quodam quasi calore vitali proliferas redde-
 ret: cum ex rudi illa, indigesta, confusa-
 que materia, omnium Viventium, & Mix-
 torum multitudo, seriesque universa edu-
 cenda esset. Recogita, Amorem totum ibi
 occupatum, consilio, sapientia, providen-
 tia, ac ipsa in primis affectione: Nam dum
 rudis materia fovebatur Christus cogitaba-
 tur.

tur Homo futurus. Gignebat igitur fovendo, & fovebat gignendo tunc Amor omnia semina rerum: præbebat ponderum momenta corporibus, unde sursum levitate, sive deorsum gravitate niterentur; dissonasque Elementorum qualitates concordabat, immò copulabat in unum; Quare fovens, discernens, segregans, fingens, formans, animans, ornans, omnia inter se mutuo concordia vinculo colligavit, fecit splendescere cælos, Axes circa rotantes, constituit terminos aquis, & necessitate defixit immota sub jugum commune; unde mirabilis Universi pulchritudo comparuit.

Hanc rerum feriem ligat
Terras, & Pelagus regens,
Et Cælos imperitans Amor.

Boet.
lib. 2.
Met. 8.

Quod Universum postea deformatum per culpam, in die salutis, post tot, tantaque sæcula, restauravit: renovans iterum faciem Terræ, vitamque gratiæ, & veram Ecclesiæ, atque animæ cujusque, ut ita loquar, animam impressit: &

Boet.
ibid.

O felix hominum genus ;
Si vestros animos Amor ,
Quo Coelum regitur , regat .

*Et illa , Charitas scilicet , est animarum
vita , Prophetiae virtus , Sacramenti salus ,
scientiae solidamentum , fidei fructus , divi-
tiae pauperum , vita morientium . Quid
tàm magnanimum , quàm pro impiis mori ?
Quid tàm benignum , quàm & inimicos
diligere ? Sola est , quam felicitas aliena
non premit , quia non æmulatur . Sola est ,
quam felicitas sua non extollit , quia non
inflatur . Sola est , quam conscientia mala
non pungit , quia non agit perperam . Inter
opprobria , secunda : inter odia , benefica : in-
ter iras , placida : inter insidias , innocens :
inter iniquitates , gemens : & est in verita-
te , respirans . Quid illa fortius , non ad
retribuendas , sed ad curandas injurias ?
Quid illa fidelius , non vanitati , sed æter-
nitati ? Nam ideò tolerat omnia in præ-
senti vita , quia credit omnia de futura vi-
ta ; & suffert omnia , quæ hic irrogantur ,
quia sperat omnia , quæ hic promittuntur .
Quid ergò Amore Dei excellentius ? Quid
cha-*

charitate augustius? Et quid difficilius, quid magis arduum, quàm unica Dissertatione XCVII. Tractatibus suffragari?

Et sublimes, innumerasque materias, diffitas præcipuè, coacervatas, & tumultuosas, imbecilles, parvæque mentes non sustinent; & in ipso conatu ultra vires ausæ, succumbunt: quantòque majus, & copiosius fuerit, quod dicendum est, tantò magis obruitur, qui magnitudinem, & multitudinem rerum, verbis non potest explicare. Magnum igitur opus aggressus sum, laboriosum & arduum: & utinam nostris votis facta respondeant. Quod si virtutum omnium est iter difficile, profectò difficillimum erit illud Charitatis, cum sit regina Virtutum. Quare ego, utroque pede claudus, ob defectum & Luminis, & Flaminis (quod & mihi tam justè, & opportunè exoptat inclytæ Tuæ Charitatis Clementia) in hunc altissimum non dicam Montem, sed Montem Montium, conscendere jussus, difficultate rei territus, valdè trepidavi, & trepido: quia & si gloriosum sit ad summa contendere, ignominiosum satis est, inefficaci gressu deorsum

ruere . Non est difficile per plana quemlibet
 incedere : ubi nec anxie anhelat , qui gradi-
 tur : nec penitus conteri formidat , qui la-
 bitur ; Cum verò ego coactus sim de Amore
 Dei meam instituere orationem , & sic
 ascendere virtutum verticem , nihil hoc
 ascensu expertus sum laboriosius , nec casu
 quidquam periculosius ; Et qui ad radicem
 montis attactum pii Medici cum Leproso
 sollicitus operiri debebam , impulsus sum
 illicò conscendere excelsa : & squamis
 cæcitatæ meæ nondum detractis , transfi-
 gurati Domini gloriam , & Discipulorum
 contemplari lætitiæ . At hoc unum habeo
 in tantâ difficultate solatium , quod non
 temerario ausu prosilui , sed insigatione ,
 & imperio victus , tanta probavi : melius
 arbitratus , quamvis infirmo gressu pede-
 tentim progredi , quàm nec tentando , quæ
 jussa sunt , inobediens inveniri .

Quoad stylum tandem attinet , Ec-
 clestasticus est , Sanctorum Patrum pro vi-
 ribus fui semitas persecutus ; quod ideo
 præstiti , cum in illorum dicendi formulis ,
 non solum gravitas , & venustas , sed &
 gustus quidam , saporque divinus invenia-
 tur :

tur : unde legentium animi ad res divinas
 capessendas ferventiùs properant , & anhe-
 lant . Et ob id sæpè Lèctorem meum voco
 Dilecti nomine , dicens O' DILECTE , quia
 & ipsi Patres , & nominatim Chrysosto-
 mus , hac voce dulcissimâ , Amoris undique
 perfusâ nectare , non rarò usi sunt . Immodò
 ab adorandis illis nostrorum Veterum mo-
 numentis , si quid boni in opere meo reperi-
 tur , accepi ; Nec hujus idcirco me pudet :
 etenim quidquid benè ab ullo dictum est ,
 meum est ; Adivi veneranda Patrum Sacra
 Volumina , tanquam publicos fontes : adivi
 tanquam omnium , meamque etiam hære-
 ditatem : mihi ista acquisita sunt , mihi
 elaborata sunt . Quare illa , cum præser-
 tim componerem , utrâque semper versavi
 manu , non ut amularer (improbum nam-
 què hoc , ac penè furiosum) sed tamen imi-
 tarer , & sequerer : quantum id diversitas
 ingeniorum maximi , & minimi , aut cau-
 sæ dissimilitudo pateretur . At cum Doctis ,
 & Semidoctis scribam , satisfactum iri
 utrisque cupio : quatenus nec illis sordidi ,
 nec his videamur obscuri .

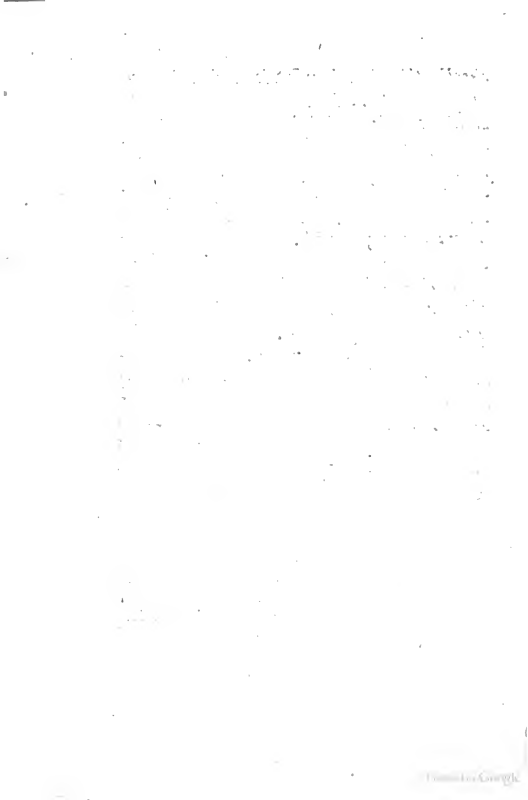
Et ecce , EMIN. PRINCEPS ECCLESIAE
 CAR-

CARDINALIS AMPLISSIME, *me incautum, improvidumque, loco ad Te epistolam scribendi, potius præfatum esse, quæ ad universam Dissertationem meam, reor maxime pertinere; sed parce, Et scias, non id à me adeò inconsultò effectum fuisse, cum Sapientiam, Prudentiamque Tuam de omnibus voluerim reddere certiore. Si quid ergò in eo, quod Tibi transmittò, dixerò, quod placeat, quod sufficiat: vel si non sufficiat, saltem placeat, memento, non esse meæ indigentia, sed divina sufficientia. Si quid verò ita dixerò, ut non sufficiat sancto desiderio Tuo, nec placeat; non esse sufficientia divina, sed indigentia meæ; proinde Christiana Charitas Tua utrobique operis sui partes exhibeat, ut sufficientiam Dei gratantèr agnoscat, Et indigentia meæ patientèr ignoscat. Interim Tu, qui accensus es Et accendens, cujus tempus est tempus Amoris, quique, suscepto duplici Pontificatus officio, non magis ex ordine Dignitatis ascendisti, quàm in arcem quoque summæ Charitatis excrevist; Et sanctitatis meritum Tibi suscepti Ecclesiastici Cura Regiminis addidit, quod aliis*

*excellentissimis etiam Viris sæpè minuere
 consuevit; Tu, inquam, ardentibus ora-
 tionibus Tuis, mihi impetra apud DILE-
 CTUM, ut desiderem jugiter Illum, qui est
 super omnia, & quod est UNUM & OMNIA,
 & quod est UNUM in omnibus; & amem
 assidue AMOREM, amem amare, & à Deo
 amem amari; Et id, ut assequi valeam,
 concedat DIVINUS ille AMOR, ut in me sem-
 per ignis charitatis augeatur, donec com-
 pleatur: Et semper flamma cupiditatis mi-
 nuatur, donec finiatur. Vale; & mei in
 Te profundum obsequium, humilemque
 reverentiam foveat Æternitas. Romæ ex
 Ædibus Vallicellanis tertio Kal. Octobris
 MDCCIII.*

EMIN. V.

Humill. Obsequentiss. & Devotiss. Famulus
Joannes Baptista Conventati.

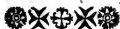

APPROBATIO.

O Rationem de Secunda Filii Dei Nativitate &c. ab Admodum Reverendo, & Eximio Viro P. Joanne Baptista Conventati Congreg. Oratorii Romani Presb. compositam (Opus quidem singulare, ac præclarissimum) nedum non esse Fidei Catholicæ, aut bonis moribus dissonam: Sed Divinis Scripturis, Sanctorum Patrum sententiis, ac Theologorum Doctrinis omnimodè consonam: ac ad Dei Redemptoris dilectionem legentium corda mirificè excitare censeo.

*F. Fridericus Nicolaus Gavardi Ord.
S. P. Augustini, in Sapientia Romana
Sacra Scripturae Interpres.*

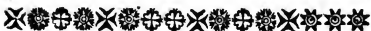
IM-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

*Dominicus de Zaulis Episc. Verulanus
Vicesgerens.*

IMPRIMATUR,

Fr. Paulinus Bernardinius Ord. Prædicatorum Sacri Apostolici Palatii Magister.

SEQUENTIS ORATIONIS
DE SECUNDA
F I L I I D E I
NATIVITATE,
ET OBITER DE PRIMA:
ARGUMENTUM.

DUÆ sunt Christi Nativitates, ambæ mirabiles, ambæ ineffabiles. Una Divina, altera Humana. Una, per quam efficimur, altera, per quam reficimur. Illam sine tempore novimus, hanc in tempore prædicamus. Illam sine Matre, istam

istam sine Patre . Illa ex Patre
 Jo: c. 1 initium nescit, quia: *in Principio
 erat Verbum, & Verbum erat
 apud Deum, & Deus erat Ver-
 bum*; ista ex Matre initium sum-
 pfit, quia: *Verbum Caro factum
 est, & habitavit in nobis* . Sed si
 istam in tempore non compre-
 hendimus, illam quæ in æterni-
 tate, quomodò enarrabimus?
 Proindè obitèr de illâ, fusiùs de
 istâ . Sed quis etiam istam com-
 prehendet, cum sit Nativitas no-
 va, inusitata, unica in Mundo,
 & credibilitèr facta, & toto Mun-
 do incredibilitèr credita: ut Vir-
 go conciperet, Virgo pareret,
 Virgo pariens permaneret? Sed
 hoc, quod humana ratio investi-
 gare,

33

gare , scrutari , & invenire fati-
git , & non invenit , fides capit :
& luminibus , argumentisque suis ,
ipsa Fides illustrat , quæ nobis be-
nigna subministrat , ut faciliùs de
Secunda , quàm de Prima disse-
ramus ; Præsertim cum Disserta-
tio nostra hîc de Secundâ , non
de Primâ , Orationem nos habe-
re compellat .

1. The first of these is the fact that the
theology of the Church of England is
based on the Bible, and not on the
teachings of any particular man or
school of thought. This is a very
important principle, and it is one
which has been maintained for
centuries. It is the foundation of
the Church's faith, and it is the
basis of its teaching. The Bible is
the Word of God, and it is the
source of all truth. The Church of
England believes that the Bible is
the inspired Word of God, and that
it is the only authority in matters
of faith and morals. This is the
first principle of the Church's
theology, and it is the basis of
all its teaching.

2. The second principle is that the
Church of England is a part of the
Christian Church, and it is in
full communion with the other
Christian Churches. This is a very
important principle, and it is one
which has been maintained for
centuries. The Church of England
believes that all Christians are
brothers and sisters, and that they
are all part of the same Church.
This is the second principle of the
Church's theology, and it is the
basis of its teaching.

3. The third principle is that the
Church of England is a part of the
Anglican Communion, and it is in
full communion with the other
Anglican Churches. This is a very
important principle, and it is one
which has been maintained for
centuries. The Church of England
believes that all Anglicans are
brothers and sisters, and that they
are all part of the same Church.
This is the third principle of the
Church's theology, and it is the
basis of its teaching.

ORATIO

HISTORICO-DOGMATICO-

MORALIS.

OCUTURUS de Secundâ
Filiî Dei Nativitate, ob-
iterquè de Primâ, Re-
adeò ineffabili, & suprâ
Mentem, sine, ò *Dile-*
cte, ut priùs, ope pre-
cationis, ascendam ad-

Deum, & ipsius implorem auxilium, in
hæc verba compellans.

Deus Omnipotens, semper vivens, sem-
per immobilis, in quo nulla esse potest opi-
nio: ineffabilis & immensus: incomprehen-
sibilis & incorporeus, à quo averti est ca-
dere, ad quem converti resurgere, in quo

*Divini
Nominis
implora-
tur Au-
xilium*

manere consistere : à quo exire mori , in quem redire reviviscere , & in quo habitare vivere ; Immutabilis & perpetuus : incommutabilis & incircumscriptus : à quo Omnia , per quem Omnia , in quo Omnia ; stant enim apud *Te* causæ omnium stabilium , & omnium mutabilium apud *Te* incommutabiles manent Origines ; & omnium Rationalium , atque Temporalium sempiternæ vivunt rationes ; Bonus , quia fecisti existere , quæ non erant ; Æquus , quia quæ fecisti , ut proficerent , proprio fuere libertatis Arbitrio insignita ; Misericors , quia peccantibus non facile reddis , sed benignè sustines , ut conversis ignoscas ; Verus , cum sis ipsa veritas , cujus contemplatione perfruimur , & quam , beati efficimur , intuendo ; *Lumen* , & *Amor* ; *Lumen* , ut intellectum informes , *Amor* , ut affectum inflammes ; *Qui* , inexplicabili quadam ratione , incorporeas *Mentes* tanto igne comburis , & luce tantâ perfundis ; nemo namque sine *Te* *Luce* conspiciere , & sine *Te* *Ignem* valet foveri : sed opus est , ut illustretur , accendatur , & trahatur à *Te* , ducatur ad *Te* , & collocetur

cetur in *Te*; *Tu*, inquam, *Deus æternus*,
Lux, & *Amor*, in cujus Luce, lux mea
 est, & in cujus Amore, amor meus est;
 da (oro *Te* per *Te*) lucem menti meæ,
 da flammam Cordi meo, da Verbum Ori
 meo.

Cælestem Menti da Tu conscendere Se-
dem.

Da Fontem lustrare boni; da luce reperta.
In Te conspicuos Animi defigere visus.

Ut proposita Res absque errore intelliga-
 tur, intellecta piè scribatur, scripta sine
 periculo animo capiatur. Qui enim de
Te aliquid intelligere, effari, vel scribere
 nititur, magnum subit errandi periculum,
 nisi ejus mens illustretur à *Te*: ejusque lo-
 cutio, vel scriptio ita elevetur, ut audien-
 tes, aut legentes eam rectè percipiant.
Tu igitur intelligendi, exprimendique
 Vires tribue, quas petentibus promisisti.
 Coram *Te* est inscitia, & scientia mea:
 illam corrige, istam dirige; ut qui hæc le-
 gerint, vel audierint, continuò mecum
 intelligant, & diligant *Te*. Et quoniam

pars altera Coeli sum, altera Terræ: undè Corpus, quod corrumpitur, aggravat Animam, & deprimiit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem; discinde, precor, terrenas nebulas, & pondera molis: atque tuo splendore, obscuram interioris hominis mei faciem, illumina. Subde spiritui Carnem, appetitum Rationi, utrumque *Tibi*. Fac, ut Animus sub *Te* Judice tremat; fac, ut Caro sub Animo Præsiede, serviat; ut, universis suo bene compositis ordine, & Intellectus capere, & Voluntas diligere, & lingua digne *Te* laudare mereatur.

Præcibus ita præhabitis, antequam exordiamur, videndum, quid Evangelica narret Historia.

N illo tempore exiit editum à Cæsare Augusto, ut describeretur universus Orbis. Hæc descriptio prima facta est à Præside Syriæ Cy-
 rino. Et ibant omnes, ut profiterentur, singuli in suam Civitatem. Ascendit autem & Joseph à Galilæa de Civitate Nazareth in Judæam, in Civitatem David, quæ vocatur Betbleem: eò quod esset de Domo, & Familia David: ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore, prægnante. Factum est autem: cum essent ibi, impleti sunt dies, ut pareret. Et peperit Filium suum primo-

Lucæ
cap. 2.

Euan-
gelica
Histo-
ria pro-
poni-
tur.

genitum: & pannis eum invol-
 vit: & reclinavit eum in præse-
 pio: quia non erat ei locus in di-
 versorio. Et pastores erant in
 regione eadem vigilantes, & cu-
 stodientes vigilias noctis super
 gregem suum. Et ecce Angelus
 Domini stetit juxta illos: & cla-
 ritas Dei circumfulsit illos: &
 timuerunt timore magno. Et di-
 xit illis Angelus: Nolite timere;
 Ecce enim euangelizo vobis gau-
 dium magnum, quod erit omni
 populo: quia natus est vobis hodie
 Salvator, qui est Christus Do-
 minus in Civitate David. Et hoc
 vobis Signum, invenietis infan-
 tem pannis involutum: & posi-
 tum in præsepio. Et subito facta
 est

est cum Angelo multitudo Militiæ Cœlestis, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

§.1. Deus omnipotens in se sufficientissimus, nullo ex se indigens: alioquin nec per se sibi esset sufficiens, neque absque Creaturis posset esse Beatus; cujus felicitas nequit augeri, quia perfecta: nec minui; quia æterna; Propter ineffabilem gloriam suam, non augendam, quia infinita: sed manifestandam, cum sit summum Bonum: cujus est esse sui diffusivum, & communicativum; Ex supereffluenti suæ Bonitatis Clementia: cujus est secundum omnem differentiam esse communicare (Dei namque perfecta sunt opera) videns se communicari posse, minui non posse: volens in alios suam effundere Bonitatem, sola charitate, nulla sui necessitate, per *VERBUM* tanquam per Ideam, & sapientiam suam: in principio, non

Deus ut summum Bonum diffunditur in creatione universi.

Æter-

Æternitatis, sed Ævi, rationales creavit spiritus, Angelos scilicet, ut summum illud, & ineffabile Bonum intelligerent, intelligendo amarent, amando possiderent: & ita suæ Beatitudinis eos efficeret esse participes.

§. 2. Horum tamen rationalium spirituum, licet una, eademque videatur origo, facta est tamen diversa conditio: dum alios in sua puritate, in æterna felicitate confirmavit in Coelis: alios autem propter superbiam, præcipitavit ad Inferos; ut in æternum, ob tanti criminis facinus, cruciarentur. Verum cum non omnes illius ineffabilis Bonitatis, divitiarum notæ, atque diffusæ essent: tum per Angelorum, tum per totius substantiæ incorporeæ creationem, *Artifici VERBO* visum est, animal unum ex utroque creare: hoc est fabricare Animal, ex invisibili, & naturâ visibili, hominem nempe; atque à materiâ (quæ jam creata erat) corpore accepto, ex se autem spiraculum illud, seu illam Divinam auram, quam Scriptura, Dei imaginem appellat, & animam: velut secundum quemdam, & alterum

rum Mundum , in parvo magnum, in terrâ constitueret ; Angelumque alium terrenum , plasmatum ex natura visibili , & invisibili, à Coelestibus Angelis paulò imminutum ; Regem omnium , quæ in terrâ erant : Imperium accipientem à Coelis , terrenum & Coelestem , caducum & immortalem , Spiritum & Carnem , faceret ; Ut & ipse, divinum illud bonum contemplaretur ; ei semper inhæreret : ipsumque, quo beatificandus erat , & ex ipso quodammodo per affectum sugeret : & de ipso per desiderium ebiberet : & ipsum per gaudium possideret .

§. 3. Fecit igitur hominem , quem arbitrii libertate donavit : ut bonum, non minus illius esset, qui elegisset, quàm ejus, qui semina præbuisset ; collocavitque in terrestri Paradiso , plantarum immortalium Cultorem : divinarumque fortassè cogitationum ; nudum, omnisque integumentum , & munimentum expertem . Talem enim esse conveniebat eum , qui primùm esset creatus : simplicem nempe , rectum , innocentem, & propterea inveterandum : quia nullus erat motus in corpore, cui vere-

re-

recundia deberetur ; nihil putabat velandum , quia nihil fenserat refroenandum . Deinde Legem porrexit , quasi libero arbitrio materiam . Accessit postea Tentator invidus , & expugnatâ muliere , per hanc etiam superavit Adamum , qui mandati oblitus accepti , & ne sui contristaret cordis delicias (ò infirmitatem meam : meam enim duco primi parentis infirmitatem) infelicitè deceptus , superbus & ipse , Legis præcepta contempsit : & tanti criminis ictu , posteritatem suam totam miserè vulneravit ; hujusque vulneris , nos ejus filii , quolibet momento , experimenta sentimus . Quare infelix ille parens , ob sceleris adeò gravis nequitiam , è Paradiso expellitur : tunicas pelliceas induit , primùmque turpitudinem , suamque cognoscit infamiam , mortique percipit jam se esse subjectum , mancipiumque Diaboli se etiam evasisse cognoscit .

§. 4. **H** Inc deindè, velut ex quâ- *Mala ex peccato o-
riginis.*
dam radice pessimâ, ma-
la innumera pullularunt : mutux cædes,
adulteria, rixæ, fornicationes, immun-
ditæ, impudicitæ, luxuriæ, veneficia,
inimicitæ, contentiones, æmulationes,
iræ, dissensiones, sectæ, invidiæ, homi-
cidia, ebrietates, commestationes, libi-
dinis masculæ vitium : & quod omnium
malorum extremum, ac primum est, ido-
lorum cultus, adorationisque ad creatu-
ras à Creatore translatio. Venerandum
namque Dei nomen Soli, Lunæ, Cœlo,
& syderibus homines tribuerunt ; Et ter-
ram ipsam, fructus ex eâ editos, alimen-
ta corporum, Deorum habuerunt in nu-
mero : quippè qui Cereri, Proserpinæ,
Bacco, alijsque similibus, muta Simula-
cra fabricarunt. Immò suæ ipsorum men-
tis cogitationes, Deos, veriti non sunt
appellare; hinc mentem vocavere Miner-
vam; Etiam Orationem vocavere Mer-
curium : ejusque facultates, quibus scien-
tiæ percipiuntur, Mnemosynem, cete-
ra-

rarumque Musarum nominibus nuncuparunt .

§. 5. Neque hìc certè finem suæ stultitiæ statuerunt , sed extrà modum impietate progressi , absurdè ipsorum pervertitati in dies , quasi accessionem adjungere , suasque animorum perturbationes in Deos reponere ; Ac non cupiditatem solum , & gravem illum intemperantemque animorum morbum , sed partes & membra corporis , quæ homines ad turpia flagitia pertrahunt , nimirum Amorem , Priapum , & Venerem , qui ad obscenas voluptates , sunt effusè proclives : res denique alias , de genere eodem , ceperunt dicere Deos . Deinde ad corporum ortus , & hanc fragilem , mortalemque vitam prolapsi , mortales homines consecrarunt : & eos post mortem hanc usitatam , atque communem , Heroas , Deosque nominarunt : quippè immortalem divinamque essentiam , ac vim circà eorum monumenta , atque sepulcha , observari suspicati sunt .

§. 6. Neque adhuc eorum amentia exitum habuit : sed longius procedens ,
tum

tum alia genera animalium ratione carentium, tum Serpentes maximè, Dei sanctâ appellatione honorarunt; Deinde verò, excisis arboribus, & effossis de terrâ lapidibus, atque metallis, foëminarum effigies, masculorumque figuras, ferarum etiam, atque Serpentium effinxere, & honoribus affecere. Uno verbo omnium bestiarum deformium species, omnia animalium genera, Serpentes venenatos, feras agrestes, aliaque, dixere Deos. Et nonnulli, eò venere dementiæ, ut res sibi charissimas illis etiam sacrificarent, suæque nec ipsorum naturæ parcerent: sed unigenitos, charosque liberos, furore, mentisque alienatione impulsî, mactarent. Atque quid quesò magis poterat esse insanum, furiosum ac barbarum, quàm Demonîis, lapidibusque litare mortales: universasque Civitates, atque adeò suas ipsorum ædes, suorum cæde, & cruore polluerè?

§. 7. Vos appello, vos tantorum facinorum testes sitis, ò Græci; an non sunt vestræ historiæ eorundem commemoratione refertæ? Phenices quotannis unicōs

cos liberos Saturno immolabant : idem-
 que à Rhodiis factum est : quippè pridè
 Non. Maii mactabant homines . Salami-
 ni etiam , intra unum ambitum delubri
 Minervæ . Agraulidis , & Diomedis , vir
 quidam incedens circuivit : cujus deindè
 pectus Sacerdos hastâ confixit : postea in
 rogo acervato , extructoque , totum cre-
 mavit . Sed cædes hominum , quæ in Æ-
 gypto fiebant , nequeunt numerari . Nam
 Heliopoli tres homines in dies singulos
 sacrificabant , quod cum Amoses eorum
 Rex detestaretur , totidem homines ce-
 reos immolari præcepit . Laodiceæ quo-
 que , quæ est Urbs Syriæ , Virgo quotan-
 nis Minervæ immolabatur , deinde verò
 Cervus . Et Carthagenenses , & Liybici ,
 hominum Sacrificiis , placabant Deos ; Ara-
 besque in annos singulos puerum sacrifi-
 cabant : quem deinde subter Aram , sepe-
 liebant ; omnesque Græcos , ex commu-
 ni quadam consuetudine , hominem priùs
 mactasse , quàm exirent ad bellum , anti-
 qua scriptorum Monumenta testantur .

§. 8. **V**erùm Omnipotens, pius,

& misericors Deus, ad re-

vocandas hominum mentes à tot tantisque erroribus, atque criminibus, in quibus excæcati infelicitèr detinebantur, eos paternè sapiùs admonuit, tum Sermone, tum Lege, tum Prophetis; Beneficiis quoque, Muneribus, & Promissionibus frequentèr illexit; deinde, quia his omnibus filii Adam abutebantur: eorumque malitia magis magisque crescebat in dies; vehementiori remedio usus est.

Affixit ergo humanum genus aquis, incendiis, plagis, bellis, cladibus, signis è Cœlo, ex aere, ex terra, ex mari; Tum insperatis mutationibus Hominum, Urbium, Nationum, & Gentium, aliisque flagellis, quæ sacra narrat historia, prophætique etiam recensent Auctores: ut ità misericorditèr admonendo, bonam revocaret ad frugem.

§. 9. Denique, quia omnia hæc, mortalium contemnebat malitia, tribuebatque Casui, Fortunæ, Fato, influxibus Sy-

D

de-

*Parit
modis co-
natur
Deus Ho-
minem à
malo re-
trahere.
Misi tan-
dem Fi-
lium suū:
Et cur de-
ceneris Fi-
lium, in-
carnari,
potius,
quàm Pa-
trem, vel
Spiritus
Sanctum.*

derum , & Planetarum , atque his simili-
 bus : & depravata , corruptaque natura ,
 majori indigebat auxilio: jamque ad sum-
 mum nequitia hominum venerat , cum
 abundantia iniquitatis fecisset oblivio-
 nem , & inopiam penitus æternorum; de-
 dit benignus , & misericors Deus poten-
 tius auxilium , quo non posset exoptari
 majus , nec excogitari validius ; hoc fuit
IPSE DEI FILIUS , UNIGENITUS ,
QUI EST IN SINU PATRIS , VER-
BUM IPSUM ARTIFEX , PER
QUOD FACTA SUNT OMNIA .
 Ille qui est sæculis prior : Ille incorpo-
 reus : Ille incomprehensibilis : Ille invi-
 sibilis : Ille ineffabilis . Lumen de Lu-
 mine , Sapientia , Splendor , & Figura
 Substantiæ Patris ; ut per eundem *Artifi-*
cem VERBUM , eandemque imaginem,
 & ideam , per quam fuerat homo forma-
 tus , per eandem reformaretur . Quodque
 nostram infirmitatem assumens , homi-
 nem , per Divinum Magisterium , summum
 bonum ostendendo , à sensibilibus revoca-
 ret , doctrina erudiret , exemplo doce-
 ret , gratia adjuvaret , & virtute sanaret .

§. 10. Nullo namque majori animorum æstu, sententiarumque certamine, quàm in quæstione de summo Bono pugnasse Philosophos, qui ante Christi Nativitatem per orbem famâ increbuerant, satis omnibus sapientibus constat. Præcipuè verò duo errores reperiuntur inter se adversâ fronte collidi: unum constituentem in corpore, alium constituentem in animo summum Bonum. Rationem autem Veritatis, quâ summum Bonum nostrum Deus esse intelligitur, utrique resistere. Fuere Epicurei, fuere Stoyci, inter se accerrimè dimicantes: tantamque litem conati sunt dijudicare Platonici, occultantes veritatis sententiam, illorumque vanam in falsitate fiduciam, convincentes, & redarguentes; sed non sicut illi errorum suorum, ita Platonici veræ rationis personam implere potuerunt.

§. 11. Cum igitur tanta esset in terris cœcitas mentium ob peccatorum ingluviem, amoremque carnis: ut etiam ista Sententiarum portenta, otia Doctorum disputando conterere potuerint; dubitabit nemo, ullo modo ad sequendam Ve-

ritatem melius consuli humano generi potuisse, quam ut homo ab ipsâ veritate susceptus ineffabiliter, atque mirabiliter, & ipsius in terris personam gerens, recta præcipiendo, & divina faciendo, salubriter credi persuaderet, quod nondum prudenter posset intelligi, & fide æternorum ad eorum contuitum repararet. Minus efficax enim fuisset autoritas, tantarumque rerum fidei commendandæ impar: nisi ipsa Veritatis, & Sapientiæ Persona suffultus, Magister affuisset.

§. 12. Sed ubi primùm Christiana Philosophia spargi in Orbem cepit, vehementer obluçtatos illi esse Stoycos, & Epicureos: utpote qui Catholico Dogmate suum penitus intelligerent labefactari, Apostolorum Acta commemorant. Non ità verò adversati fuere Platonici: animadvertentes nimirum, stupendum per omnia propèmodum nostræ fidei, ipsorumque Sectæ consensum; Hinc aliis contitescentibus Scholis, Platonici, quasi animos addente suâ nobiscum cognatione, extulere frontem: suamque de invisibili, & incommutabili veritate, de bono-

*AB. cap.
6. & 7. &
alibi.*

norum fine , de Naturarum Artifice Deo ;
 de ratiocinandi fonte sententiam , quam
 hætenus occultarant, in lucem proferre ,
 palàmque sunt ausi profiteri ; unde illi
 Platonicae Scholæ Primates , Plotinus ,
 Porphyrius , Jamblicus , Proclus , aliique
 celebèrrimi floruerunt ; & Christianorum
 operâ mites effecti , moliti sunt , à Sensi-
 bilibus ad intelligibilia inclinatos animos
 ad se pertrahere multitudinis . Sed in cas-
 sum cecidit illorum conatus ; illi enim
 ipsi vel Christiani facti sunt , & è Scholâ
 Platonis quasi è Vestibulo Ecclesiam in-
 gressi : vel retrò in Magicas sunt Artes
 abrepti . Utcumque res se habuerit , cer-
 tum est , ipsos eloquentissimos licèt , &
 eruditissimos , omnibusque humanis præ-
 sidiis communitos , non valuisse , non di-
 cam , in humanum genus , sed vel in unam
 gentem , in unam saltem Urbem , suam
 invehere Philosophiam , & in mores in-
 ducere . Solùm hoc potuit Veritatis Per-
 sona , quæ propter nostram salutem de
 Cœlo venit : ideo invicta , ideo victrix ,
 quia Veritas ; cujus Authoritate contu-
 macissimi fracti sunt , cujus fide purgati

sunt immundissimi : mundati autem ad intelligibilis lucis regionem , quasi postliminio redierunt .

§. 13. Descendit igitur de Cœlo Veritas , ut non solum nos fuso cruore redimeret , sed etiam erudiret , ut omnia calcaremus quæ mala sunt . Hinc Veritas ipsa omnia contemnendo , quæ pravi homines cupiunt : omnia perpetiando , quæ horrescunt : & omnia faciendo , quæ mirantur ; genus humanum ad tam salubrem fidem summo amore , sapientia summa , ac summa auctoritate convertit . Æternus Deus Filium nobis videndum distulit , hominem tandem videndum obtulit : occidendum attulit : imitandum contulit : credendum transtulit , ut tanto fidei Magisterio ad ipsum videndum mentis oculus sanaretur . Quomodo enim bonus Magister à discipulo posset exigere , quod ipse non facit ? Præceptis premitur libertas nostra , relevatur exemplis ; unusquisque enim cum audit præcipientem , non vult imponi sibi necessitatem parendi , tanquam sibi jus libertatis adimatur . Tu ipse quæ præcipis , fac , ut sciam posse fieri ;

ri ; inde evenit , ut Philosophorum præceptis obtemperaret nemo , cum insolentia videretur , ut homini libero vellent imponere leges , quibus ipsi non parerent. Malunt homines exempla magis , quàm verba : quia facile est loqui , sed præstare difficile ; Et ob id misit Deus Filium suum factum ex Muliere , factum sub lege , ut & nos doceret Verbo , & quæ docebat , monstraret exemplo . Discant igitur homines , & intelligant , quare Deus summus , cum Unigenitum suum mitteret , ad erudiendam præceptis justitiæ suæ humanitatem , eamque adjuvandam gratiâ fidei , quæ ab illo est , mortali voluerit eum carne velari , cruciatibus affici , & morte mulctari : nam cum justitia nulla esset in terris , & nos essemus infirmi , fecit , à Filio nostram infirmitatem assumi , ut & sua nobis infereret , & in se nostra curaret ; & ut Virtus & Sapientia Patris , posset nos adjuvare virtute , & informare doctrinâ. Duplex enim nobis præparavit remedium , cujus aliud est in Sacramento , aliud in Exemplo : ut per unum conferantur Divina , per aliud erigantur Humana :

quia sicut Deus justificationis est Author ;
ita homo devotionis est debitor .

§. 14. Et ex his liquet , quare potius
Filium , quàm Patrem decuerit incarna-
ri : ut quòd iam ipse Filius est , per quem
facta sunt omnia , & sine quo factum est
nihil : quique plasmatum de limo terræ
hominem flatu rationalis vitæ animavit ;
idem naturam nostram , ab Æternitatis
Arce dejectam , amissæ restitueret digni-
tati , & cujus erat conditor , esset etiam
reformator . Ille namque reficit , qui for-
mavit , imaginemque oblitteratam solus
Artifex , restituit ad exemplar imaginis .
Verbum etiam est *Ratio* primaria , & per
illam maximè conducebat , à vitio homi-
nes revocari , quo fuerant irracionales , &
quasi dementes effecti . Venit proinde
Filius & non Pater , quia *Ratio* debebat
stoliditatem nostram sanare , & in pristi-
nam revocare celsitudinem . Præterea ,
ut rationalem partem , ab irrationali in-
servitutem redactam , Ipse, rationale *Ver-
bum* existens , repararet , atque redimeret .
Adde , quod venit naturalis Filius missus
à Patre , ut mediator esset inter Deum Pa-
trem

trem offensum , & homines offendentes : & convenientius erat Filium ob id incarnari , cum facilius Mens humana suscipiat Filium supplican-tem , quàm Patrem Omnipotentem . Adde etiam , quod non aliter nos discere poteramus , quæ sunt Dei , nisi Magister noster *Verbum* existens , homo factus fuisset ; neque enim alius poterat enarrare , quæ sunt Patris , nisi proprium ipsius *Verbum* ; Quis enim alius cognovit sensum Domini , aut quis alius consiliarius ejus fuit ?

§. 15. Venit ergo Filius incarnari non Pater : quia Filius est Patris imago : & decebat , ut mediocritas , & fragilitas conditionis humanæ , Deum Patrem videre aliquando jam tunc assuesceret in imagine , hoc est in Dei Filio . Gradatim enim , & per incrementa debuit per imaginem nutriri ad istam gloriam humana tenuitas , ut Deum Patrem videre posset aliquando : periculosa sunt namque , quæ magna sunt , si repentina sunt . At innascibilitas est propria Patris , & Nativitas Filii : & illa occulit , ista producit : illa in recessu latitat , ista in propatulum prodit : illa se
col-

colligit, sua sibi est, nec foràs emicat, ista effluit, spargitque se, & latè se fundit; ergo Filium non Patrem incarnari decebat.

§. 16. Tandem Deus Pater describitur, ut quies, ut Silentium, Potentia, Latibulum, ideòque hæcenus invisibilis, impervius, imperscrutabilis, in sese consistens: quo excogitari nihil potest, vel ad exprimendam Deitatis in suo fonte abstrusissimo solitudinem: vel ad removen-
dam à Patris Persona temporalem Incarnationis decentiam. Filius verò describitur idipsum quod Pater; sed quod Pater intus, Hic foris; quod Ille clàm omnibus, Hic palàm; quod Ille in quiete, Hic in actu; Ille in silentio, Hic Verbum; Ille potentialitèr, Hic actuosè; Ille in latebra, Hic in propatulo. Eadem ergo substantia, una utriusque Deitas: sed ibi ut in suo fonte in se subducta, hìc ut in flumine longiùs producta: ibi complicata, hìc explicata. Ergo creaturæ congressus, carnisque susceptio, quantum incongruit Patri, tantum convenit Filio ex singularis proprietate Personæ. Hinc Filius, Imago,

go, Forma, Vita, Intelligentia, Verbum, & confimilibus appositè Nominibus insignitur; quique ea omnia à fonte quodam quietis foràs erumpentis, & ab explicatione latebræ prodeuntis repetuntur; Nam Intelligentia, & Vita actione constant: actione nimirum stante, non fugiente: perennante, non dilabente, actione tamen. Forma, Imago, Verbum in propalatione quadam latitantis arcani versantur, ut vis ipsa Nominum, & officium cujusque significat; & vix ulla Filii occurfabunt usquam Nomina, quibus non horum alterutrum, vel utrumque designetur. Si igitur intelligentia gignitur Filius, ea jam actio est quædam, & passio: licet immobilis actio, & impassibilis passio: tamen illa Filium indicat potius, quàm Patrem, humanam assumere debuisse naturam; quippe cum Pater innascibilis, & impassibilis sit ex personali proprietate, vel appropriatione, ei non convenit nasci in carne, aut pati in cruce. Denique per Filium facta sunt omnia, & ipse creat, ipse conservat, ipse renovat, ipse regit, ipse judicat, ipse beat; quia hæc om-

omnia ab actu, à vità proficiscuntur, ideò
 à Filio; nec enim Pater fontalis quies, &
 potentia, & silentium cum sit, potest hæc
 omnia præstare, nisi per Filium, idest per
 actum, & vitam. Sicut ergo non potest
 Filius à se facere quicquam quia non po-
 test nisi à quiete, potentiâque Patris in vi-
 tam, actumque proflire: ita nec Pater ni-
 si cum Filio, & per Filium potest facere
 quicquam, quia nisi per actum non potest
 quies, & potentia foràs exilire. Sed quod
 Pater facit etiam per Filium, à se ipso ha-
 bet, à quo & ipse oritur Filius.

§. 17. Decuit ergo Filius magis, quàm
 Pater nostram infirmitatem assumere: quia
 conveniens non erat, ut Pater ab aliò
 mitteretur, qui non erat ab aliò: & pro-
 ptereà Pater ab aliò non habet mitti, quia
 ab aliò non habet esse. Missus est autem
 primùm Filius, qui est à solo Patre: dein-
 de etiam Spiritus Sanctus, qui est à Patre,
 & Filio. Primùm Filius venit, ut homi-
 nes liberaret: postea Spiritus Sanctus ve-
 nit, ut homines beatificaret. Primùm Il-
 le à malo liberavit: postea Hic ad bona
 revocavit. Ille abstulit, quod sustineba-
 mus:

mus : Hic reddidit , quod perdideramus : Venit Filius Dei , & factus est filius hominis , ut filios hominum faceret Filios Dei ; & ne Filii nomen ad alteram transiret personam , & essent in Trinitate duo Filii , & confunderetur discretio Trinitatis . Si enim Pater Carnem assumpsisset : idem ipse , & Pater , & Filius esset . Pater Filii , quem genuit ex æternitate : & Filius Matris , à quâ genitus esset ex tempore . Si autem Spiritus Sanctus carnem assumpsisset ; duo Filii in Trinitate essent . Alter Filius Patris sine matre , alter Filius Matris sine Patre . Ne ergo incommunicabile nomen divideretur , solus Filius Carnem suscepit : ut unus , & idem esset & Filius Dei , & Filius hominis . Filius Dei secundum Divinitatem genitus à Patre : Filius hominis secundum humanitatem natus ex Matre .

§. 18. Sileat nunc turba illa stultorum , qui affirmare non verentur , non potuisse aliter Dei sapientiam hominem liberare , nisi hominem suscepisset , & ex Virgine natus fuisset ; omniaque illa à peccatoribus passus . Nam satis , quæ dicta

cta sunt eos de tam insigni temeritate manifestè redarguunt. Uterius verò dicimus : poterat omninò , sed si aliter fecisset , similiter eorum stultitiæ displicuisset. Si enim non apparuisset oculis peccatorum lumen ejus utiquè æternum, quod per interiores oculos intuetur , inquinatis mentibus videri non potuisset . Nunc quia visibiliter & verbo , & exemplo nos dignatus est commonere , ut ad invisibilia præpararet : displicet avaris, quia non aureum corpus habuit : displicet impudicis , quia de Virgine natus : displicet superbis , quod contumelias patientissimè pertulit : displicet delicatis , quia cruciatus est : displicet timidis , quia mortuus est . Et ut non vitia sua videantur defendere , non in homine dicunt sibi hoc displicere , sed in Unigenito Dei Filio . Non enim intelligunt , quid sit Verbum Dei , quod hominem assumpsit , & quid ipsa humana creatura , quæ mutationibus suis in pristinam firmitatem revocabatur , ut disceremus , docente ipso Domino , infirmitates , quas peccando collegimus, rectè faciendo, cum divinæ gratiæ adjutorio , posse sanari .

I V.

§. 19. **A**Ntequàm verò istud *Verbum* Artifex, Unigenitus Dei Filius pro salute humani generis veniret in propria, quia sui eum recepturi non erant, ne de ignorantia sui adventus excusationes in peccatis assumerent: & ut reliquos homines de tanto Sacramento informaret; signa præmisit, litteras illis direxit, & ante faciem suam nuncios destinavit. Propterea his tribus, videlicet signis, Litteris, & Nunciis suum liquidò declaravit adventum; non enim venire solus, aut subitus debuit, qui cum venisset, binos & binos ante faciem suam legitur destinasse.

Prophetia, & alia oracula de Adventu Redemptoris.

Luc. c. 10.

§. 20. Præmisit itaque signa, idest mysteria figurarum, direxit litteras, idest testimonia Scripturarum, destinavit Nuncios, Personas videlicet Prophetarum. Præsignatus est enim in figuris: ut Isaac natus de sterili, nasciturum Christum de Virgine præsignavit. Virga fronduit, & attulit fructum, quia concepit Virgo, &

Gen. c. 21.

Num. c. 17.

Exod. c. 3.

*Gen. c. 16.
Ind. c. 6.*

pe-

peperit Christum . Hoc ipsum (innume-
ris aliis relictis) Ignis in Rubo, Manna in
deserto, Pluvia in Vellere figuravit .

§. 20. Prænunciatus est in Scripturis,
Gen. c. 22. ut in Genesi : *Ipse erit expectatio Gentium.*

Bar. c. 3. Et alibi : *Post hæc in terris visus est, &
cum hominibus conversatus est.* Inter in-
numera verò Scripturarum oracula , illud
maximè adventum Redemptoris nostri
Gen. 49. designat , quod in Genesi legitur : *non
auferetur sceptrum de Juda, & dux de fe-
more ejus , donec veniat, qui mittendus est;*
etenim si legamus Historias , inveniemus
profectò, in ejus adventu tantum fuisse
adimpletum arcanum , cum Herodes ,
qui tunc in Judæa regnasse scribitur , non
ex Judæorum esset progenie , sed ex alie-
nigenis natus, & auctoritate Augusti Cœ-
saris , justo Dei judicio , Judæorum regno
injustè potiebatur . Etenim extremi Hyr-
canus , & Aristobolus , filii Alexandri Sa-
cerdotis , Pontifices extiterunt , qui faci-
bus succensi cupiditatis , regiam affectan-
tes dignitatem , contrà se invicem dimi-
carunt . Hinc utiquè occasionem præben-
tes Romanis , ut itidè Judæam hostes
in-

invadant. Quorum primus Pompejus, captâ Urbe, atque templo reſerato, uſque ad Sancta Sanctorum velut tyrannus acceſſit. Ariſtobolum quoque vinctum ſecum adduxit, & Pontificatum Hyrcano tradidit. Deinde verò Antipatrum, cujuſdam Aſcalonitæ filium, qui fuerat olim, ut ajunt, ædituus templi Aſcalonis, procuratorem Palœſtinæ Provinciæ fecit. Vnde Herodes, ſub quo natus eſt Chriſtus, hujus Antipatri filius ab Hyrcano Romam directus in notitiam Octaviani Auguſti, ac Senatus venit. Sed poſtea Hyrcano mortuo, deſtructoque Pontificatu, nihil ad eum pertinens, utpote Antipatri Aſcalonitæ, & Matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis contraditum undecimo Regni Auguſti anno, Principatum Judæorum Alienigena ſuſcepit. Cujus fanè progenies per ſucceſſiones, ut Scripturæ ferunt, tantisper idem regnum tenuit; & Sacerdotio in templo nullus ſecundum legem ſucceſſit: donec Civitas, ac templum uſque ad ſolum diruta unâ cum populo deleretur. In hoc quippe tempore cœpit hoſtia, & Sacrificium,

E juxta

Dan. c. 9. juxtà Danielelem deficere, & in templo abominatio desolationis esse. Ac deinceps usquè ad consummationem, & usquè ad finem, juxtà eundem Prophetam desolatio perseverat.

§. 22. Annunciatus est etiam per Prophetas, ut per Isaiam: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel.* Hinc David promissionem Dei, prophetico Spiritu, canit, *Psal. 131.* dicens: *Juravit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eam, de fructu ventris tui ponam super Sedem tuam.* Et *Abacuc. c. 3.* Abacuc: *Si moram fecerit, expecta eum: quia veniens veniet, & non tardabit.* Et *Dan. c. 9.* Daniel: *Septuaginta hebdomades abbreviate sunt super populum tuum, & super Urbem Sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.* Et tandem innumeris aliis propheticis instrumentis sepositis, de quibus inferiùs etiam recurret oratio; idem *Isai. c. 7.* Isaias sic ait: *Egreditur Virga de radice Jesse,*

Jesse, & flos de radice ejus ascendet; in quâ Virgâ non dubiè Beata Virgo Maria prædicta est, quæ de Jesse, & David stirpe progenita, & Spiritu Sancto fœcundata, novum florem carnis humanæ, utero quidem materno, sed partu est enixa virgineo.

§. 23. Sed & Gentilibus etiam suum, Unigenitus Dei Filius, futurum declaravit adventum per celeberrimos Philosophos, Hydaspem videlicet, & Trismegistum, aliosque, qui de tanto futuro recondito arcano fuere haud obscure locuti. Tum & per Sybillas, quæ cæteris gentibus autoritate maximâ præstiterunt adeò, ut certæ, constantisque veritatis haberentur quæcumque, illæ fuissent effatæ, & proverbio diceretur

Credite me vobis folium recitare Sybillæ.

Etenim, ut Marcus Varro refert, in palmarum foliis oracula scribere consueverant, quod & Virgilius cecinit; & omnia, quæ prædicebant, singulis obstupescentibus, eveniebant; Et earum aliqua Virgi-

*Marcus
Varro.*

*Virg. l. 6.
Æneid.*

nitare, & Sanctitate florebant; Et tandem cum essent scientiæ, & artis ignaræ, composita heroico Carmine, ut plurimum effundebant oracula.

V.

*B. Virgo
annuntiatur.*

§. 24.

*Exat in
Disert.*

HIs oraculis jam impletis; electæ Virgini, cui nomen Maria, de semine Abrahæ, ac de radice Jesse, per propheticas voces, & per mystica signa promissæ, denunciatur (prout fusè in præcedenti Oratione dictum est) ab Archangelo sine damno pudoris beata fœcunditas, Sacram Virginitatem nec conceptu violatura, nec partu. Superveniente quippè in eam Spiritu Sancto, & Altissimi obumbrante virtute, incommutabile Dei Verbum de incontaminato corpore habitum sibi humanæ carnis assumpsit: quæ & nulum contagium de concupiscentia carnis traheret, & nihil eorum, quæ ad animæ, corporisque naturam pertinent, non haberet.

§. 25. Postquam verò Maria Sacro
fuit

fuit gravidata foetu: Exiit Edictum à Cæsare Augusto, ut describeretur universus Orbis. Et quidè multæ gentes erant, quibus non imperabat Augustus: Sed hoc Edicto regnum Christi exprimebatur, qui omnibus erat imperaturus. Quis enim posset totius Orbis professionem exigere, nisi qui totius haberet Imperium? Unde Fidei nostræ inspectioni manifestissimè patet, quæ per universum fuit orbem diffusa, & mirabiliter undique corruscavit. Et Redemptor noster Unigenitus Dei Filius homo factus, qui omne condidit genus humanum, inveniri, atque conscribi homo inter homines humanis legibus voluit: quatenus per hoc, suos conscriberet in æternitate Cœlestis Patriæ Cives, per quod idem humano dignatus est imperio subiacere.

§. 26. Urgente ergo Augusti Cæsaris Edicto cogitur Virgo vicina partui, proprios lares deferere, ædes alienas petere, longam terere viam, & per montuosam peregrinari Regionem: Virgo (inquam) tenera, & gravida, Virgo publici nescia, domi assueta, Virgo super omnes foemi-

*Nascitur
Christus,
& de
publici
fili
lento.*

nas prudentissima . Neque minus Sponsi Sanctissimi anxietas , & afflictio dissimulanda : cum , pervagatis singulis quibusque domibus , nullum Virgini reperit domicilium : nullum sibi & Sponsæ adinvenit hospitium . Tristabatur utique , & seipsum fortè talibus infortuniis improperabat , sibi que uni , hospitii repulsam attribuebat : & quantò magis illam , omni honore dignissimam , cogitabat , tantò magis illam videns inhonoratam , dolebat ; sed Sacræ Virginis temperabatur eloquio , illum adhortantis , ut libenti , forti , & alacri animo ista pateretur , sciens , sine permissione Dei , nihil fieri posse , & quod Vir bonus , quidquid ei acciderit , æquo animo , debet sustinere .

§. 26 Sive igitur , necessitate cogente , sive quia advenarum tumultum , & frequentiam diversorii Virgo horrebat , in porticum quandam Civitatis , muro proximam , hospitari consilium fuit . Est locus sub rupe cavâ , non hominum manibus , sed , Deo fabricante , constructus , quem tanto mysterio ab initio natura formaverat , & ne unquam sacra deficeret ædes,

ædes, non ex lapidibus, non ex lateribus, sed ex fortissimâ, & durissimâ rupe, omnium Creator defixerat, unde & hodie omnium Sacrarum illius temporis ædium sola permansit, cæteris aut bello, aut vetustate consumptis.

§. 28. O' locum Sacrum, ò locum benedictum, ò Porticum Cœlo parem, mystico illo Tabernaculo digniorem, Sancta-Sanctorum sanctiorem! Quem tibi & Angeli, & homines non debent honorem, cum in te nascatur Dominus & Angelorum, & Hominum? O' quantâ inclytum, inauratum, & gemmatum dignitate superas Templum: Templum, inquam, illud magnificum Salomonis, tantâ mole constructum, toto orbe celeberrimum, cunctisque mortalibus admirandum. Felix Bethlehem tanti Regis ditata Natali: Felix Creatoris tui Patria, quæ de tanto Filio gloriaris. Lætare Bethleem, & per omnes Vicos tuos, festivum alleluja cantetur. Quæ tibi civitas, quæ regio, quod regnum pretiosum illud stabulum non invidet? Hoc te toto Orbe celebrem fecit: hoc famam, nomenque tuum cunctis gentibus,

tibus, ubiquè terrarum publicavit: hoc tuam super Astra gloriam evexit: propter hoc ubique laudaris, ubique desideraris, undiquè terrarum, confluentibus in te gentibus, avidissimè frequentaris. Non Oriens suos detinet Indos, & Occidens ad te suos mittit Iberos, ut à Solis Ortu usque ad Occasum tua Gloria decurrat.

§.29. Intrat interim Virgo regia, pauperis hospitii incompofitas angustias: intrat Domicilium undiquè sordidatum: domunculamque vento, & frigori perviam, gratantèr inhabitat. Non ibi Sella, non Lectus, non Mensa, non Ignis, non denique Suppellex alia, præter Præsepium humile, pascendis animalibus aptum. Hæc sunt, ò bone Jesu, partus solatia, quæ Matri Puerperæ præparas? Hæ deliciæ, hæ ampla palatia, hæ opes, hic ministrantium apparatus? Quis jam de adversâ fortunâ conqueratur: quis de suâ forte audeat indignari: quis quantumlibet adversa patiatur, non æquo animo ferat. Mater Dei hæc sustinet, Mundi Domina, & Regina Coelorum, hospitio tali recipitur, & indignabitur vilis Vermiculus, quid-

quidquid illi accidat , quomodocunque tractetur : & Pauper , non gratias aget in tam despecto loco Filium Dei videns ? Se similem Deo nostro in paupertate cognoscens ? Et si dura sibi acciderint , nonne in ipsis gloriabitur , cum tam dura , & aspera Matrem , & Filium , & pro se ipso pati perspiciat ?

§. 30. Instabat jam hora illa Sacra , hora rutilans , super omnia tempora benedicta , hora mundi solatio ab initio destinata ; & *dum medium silentium tencerent* ^{Sap. c. 18.} *omnia , & nox in suo cursu medium iter haberet , omnipotens sermo tuus de regalibus sedibus venit .* Sed quid est istud medium silentium ? Tria sunt silentia , ò Dilecte ; Primum est ignorantia languoris ; Secundum est desperatio curationis ; Tertium est adeptio sanitatis . Primum silentium fuit ante Legem ; Secundum inter Legem , & Gratiam ; Tertium erit in gloria . Primum silentium fuit , quando homo non agnovit morbum suum : & idcirco siluit , & quærebat remedium . Sed postquam lex subintravit , & ostendit languidis vulnera sua , statim ruptum est silentium-

lentium, & cœperunt mōx ægri salutem quærere: sed quia per opera legis, ubi salus non est, sanari volebant, quod quærebant, non inveniebant. Tandem igitur considerans homo per legem, neminem justificari posse, quasi post diuturnos clamores fatigatus, & jam desperans rursus loqui cessavit, & subsecutum est secundum silentium. Tunc ergo Omnipotens Verbum Dei Patris in carnem veniens, rupit silentium, locutum est pacem, dedit gratiam, proposuit misericordiam, promisit veniam: & cœperunt egri currere ad medicum, & quasi magnis clamoribus, sic purâ fide cordis, & verâ confessione oris, flagitare remedium. Hoc itaque, in præsentî vitâ hac, agitur, ut homo, per gratiam Dei, sanitatem recipiat. Sed cum plenam sanitatem receperit, & ad illam felicitatem venturæ immortalitatis perductus fuerit, non erit amplius, quod petat: & tunc sequetur tertium illud beatum silentium, quod nunquam finem habebit.

§. 31. Inter primum & medium silentium, multa verba sonuerunt, inter medium

dium & ultimum silentium sonat unum
 verbum . Multa verba fuerunt, multipli-
 cia legis mandata , quæ per Moysen data
 est. Unum Verbum est Jesus Christus, per
 quem nobis Dei gratia facta est . Moyses
 famulus Dei multa verba , & multos Ser-
 mones protulit . Deus Pater unum Ver-
 bum , unumque Sermonem misit . Sed
 Sermones Moysis omnipotentes non fue-
 runt , quia quod dicebant , facere non po-
 tuerunt , & ideo tandem quandoque in
 promissione silverunt . Et tunc omnipo-
 tens sermo venit, qui non solum dixit, sed
 quæcunque dixit , immò quæcunque vo-
 luit , fecit . Iste Sermo, istud Verbum ad-
 hac loquitur , quandiù , in fidelibus suis ,
 promissiones suas operatur. Sed cum pro-
 missa impleverit , tunc quasi loqui cessa-
 bit . Cum autem spromissa impleta fue-
 rint , quia amplius non aderit, quod peti-
 tur , felix in sempiternum silentium erit .
Dum ergo medium silentium tenerent
omnia . Bene omnia; hoc est non solum il-
 li , qui in petitione clamabant , sed & illi,
 qui in promissione inhiabant : *Et nox in*
suo cursu medium iter haberet . Nox in Sa-
 crâ

crâ Scripturâ, aliquando pro Diabolo, aliquando pro membris ejus peccatoribus iniquis, aliquando pro peccato, aliquando pro præfenti vitâ, & pro præfenti vitæ termino accipitur. Per noctem ergo in hoc loco mortalis hujus vitæ fluxus fingatur, sicut per diem alibi claritas vitæ perpetuæ. Præfens ergo vita nox est, vita vero futura, dies. Nox ista habet vesperam, dies illa habet aurozam. Vespera præfentis noctis, fuit inclinatio illius diei; aurora illius diei, fuit inclinatio præfentis Sæculi. Vespera hujus noctis, fuit, ex quò Adam peccavit, donec acceptâ sententiâ mortis à Paradiso pulsus, in tenebras hujus mundi exiit. Aurora sequentis diei est, à Resurrectione Christi, usque in finem Sæculi. Ergo vita ista nox est. Vide ergo *ò Dilecte* ordinatissimum divinæ dispensationis consilium; Quando omnis recuperandę salutis spes perierat, & mors omnia deorsum secum rapiebat, peccatumque ad summum venerat, tunc Omnipotens sermo liberandis mittitur, ut amplius munus divinæ gratiæ commendetur.

§. 32. Currebat igitur hora ista, silentium

tium istud , nox ista ; & verè nox in suo cursu medium iter agebat ; cum ecce virgineus undique vultus immutatur: rubent coloribus genæ , totaque facies alioquin candida purpuratur: itaùt albetibus liliis assimilare nunc illam posses , purpureis mixtis rosis , fervido agitur Spiritu , in-fuetisque ardoribus beatissima illius Anima inflammatur ; æstuebat intùs deliciis , inundantesque gaudiorum impetus , tenerum pectus portante nequibat . O' Mater nostra , Virgo benedicta , numne isti sunt sacri partus dolores ? Istę puerperii intolerabiles anxietates ? hæ torsiones , quas solent tali tempore sustinere pręgnantes ? Pręnovit Alma Puerpera sui partus indicia , & spiritu Dei plena , devotione fervida , manibus oculisque in Cœlum levatis , flexisque genibus , totam se Deo devovens , ipsiùs beneplacitum expectabat .

§. 33. Aderat & Sanctus Joseph , rerum novitate perterritus , oransq; & ipse silentio tantæ rei exitum attendebat. Aderat Joseph ille , qui antequàm pręmone-retur ab Angelo , volebat occultè dimitte-
Manh,
cap. 1.

My-

Myſterium, quod in Virgine peragebatur; cujus, inquam, miraculi foret myniſter. Neſciebat Prophëtarum oraculis prænunciatum Chriſtum ex deſponſatâ ſibi uxore naſciturum. Non noverat Prophetam illum in Moyſe præfiguratum ex puellâ innuptâ proceſſurum. Non meminerat potuiſſe eam effici Dei Templum, quæ ex mundo erat luto formata. Latebat eum virginali rurfus Paradifo, intemeratis Domini manibus, Adam p̄ſinari ſecundum. Non cognoſcebat terræ Principem ſine femine procreari. Non intelligebat Iſraeliticam quandoque terram, fructum daturam vivificum: *Et terra noſtra*, inquit ille, *dabit fructum ſuum*. Intumuit tunc Mariæ Uterus, & Joſephi cor fauciatum eſt. Inſpexit gravidam, & maximâ agitatione pulſatur; attendit onuſtam prole, & animus perplexitate turbatur. Non fuit autem cognitionis defectus, ſuſpectus concubitus, ſed incredulitatis contentio; habet res criminationem, non longanimitatem.

§. 34. Optatum adeò, tandèm aliquândò Momentū labitur: & Joſeph in aulâ
men-

mentis, divinæ sapientiæ vacans tantæ rei exitum expectabat. Cum ecce virgineo elapsus utero decorus Infans nudâ terrâ coram eis ejulans palpitabat; sed infans omnipotens, Infans mirandus, Infans, in quo sunt omnes Thesauri Sapientiæ, & Scientiæ Dei; infans tandem parvulus sed Deus immensus; Qualis ex purpureæ Auroræ gremio, cum Sol rutilans oritur; Qualis Solis radius, vitrum, absque læsione, penetrat; Qualis oculorum radius tranquillo, & claro liquori, sine scissione, & divisione, immergitur, ut usque ad fundum universa rimetur; Qualis Stella fulgorem; Qualis Iris splendorem; Qualis tandem vernans Rosa, placidum ex se mittit odorem; talis decora puella suo utero edidit Salvatorem.

§. 35. O' Uterus mirabilis, qui potuit capere Creatorem! O' Venter laudabilis, qui meruit recipere Redemptorem! O' Uterus adorabilis: unde emanavit desiderium mentium, gratiarum fluvius, & Animarum præmium! O' Venter, non venter, sed Cælum Empyreum. In hoc Utero fuit pretium perditorum, felicitas bea-

to-

torum, Deus Angelorum ! O' Beatus Uterus ! O' Beata Viscera ! O' Beata Ubera ! O' Domina nostra ! O' Fons pietatis, Locus Sanctitatis , Flumen bonitatis , Venter tuus ò Regina . O' felix Venter , qui Solem genuisti , Mundum reparaſti , Patriam recuperaſti . O' quàm pretioſus Venter, qui portavit medicinam infirmis, vitam mortuis , & juſtis Paradifum . O' Venter eburneus , & Sedes Sapientiæ . O' Venter tornatilis, & celſitudo Gloriæ . O' Venter venerabilis, & dulcedo animæ . O' elevatio mentium , inebriatio cordium , ſuavitas peccatorum , quia in te manſit Beatus Fructus, Jeſus Chriſtus Filius Dei, Salvator noſter , & Dominus noſter .

§. 36. Expergiſcere nunc ò homo : pro te Deus factus eſt homo . Surge , qui dormis , & exurge à mortuis , & illuminabit te Chriſtus . Pro te , inquam, Deus factus eſt homo : in æternum mortuus eſſes, niſi in tempore natus eſſet : Nunquam liberareris à carne peccati : niſi ſuſcepiffet ſimilitudinem Carnis peccati . Perpetua te miseria poſſideret : niſi hæc fuiſſet facta miſericordia . Non revixiſſes :
niſi

nisi tuæ morti convenisset . Defecisses :
nisi subvenisset . Periisses : nisi venisset .

V I.

§. 37. **E** Greditur igitur, ex incor- Deenit
Christum
ex Virgine
ne nasci.
ruptâ Virgine, Filius Dei,

cum nostrę carnis infirmitate, & cum maximâ novitate, quia nunquàm sic natus est homo, sicut ipse nascitur . Primus enim Homo primò de terra formatur: Secundò Gen. c. 2.
Mulier ex ejus latere fabricatur: Tertiò Gen. c. 4.
Cain consuetudinario ordine nascendi gignitur ab utroque . Solus iste de solâ Virgine nascitur, & Virginis uterum novo, & singulari partu, Divinitas humanata sigillat . Ubi nunc Aristotelicę subtilitates? ubi Philosophantes, prudentesque mundi, qui omnia sibi volunt propriâ disceptatione constare? sed dùm terreno sensu omnia discutiunt, sapientiâ suâ decipiuntur; Ad plenitudinem namquē non perveniunt Veritatis, qui hanc jugiter defudant habere doctrinam: qua, quod ipsi advertere nequeunt, superbo, tumenteque Spiritu Deum aut non rectē velle, aut

F

non

non posse conténdunt, stulti facti sunt. Ne dicant igitur : Virgo peperit , ergo de Virro concepit. Quis enim est ita demens, ut in illo Conceptu Virgineo factum quærat humanum, ubi agitur Cœleste Mysterium? Quantâ verecundiâ in illo nascendi genere generalitas mortalis confunditur , ubi opere Omnipotentis pro vitâ pereuntium partus Salvatoris effloruit ? Velint nolint sapientes sæculi : habitus hîc cum privatione conjugitur , nec dialecticis terminis omnium Terminator astringitur : cujus imperio paret Natura , & consuetudo defuescit . Nec aliàs Filius Dei, nisi ex incorruptâ Virgine , decebat nasci .

§. 38. Homo namquè, per peccatum, sensum amiserat, quo Sapientiâ frui debuisset : & oblitus comedere panem, quo vivunt animæ , in corporalem commutaverat delectationem. Terrenis igitur, sensu & affectu, immersus, sola ea , quæ carnis sunt , sapiebat, & spiritualium jucunditatem non agnoscebat . Ipsa autem Dei Sapiencia noluit, ut diximus, amittere hominem , qui propter ipsam factus fuerat : & cum ipsa sursum esset, ille, deorsum,

sùm, descendit ubi ille erat, ut eum revocaret ad se, unde ille ceciderat. Factum est *Jo. c. 6.* Verbum caro, & versus est panis in lac, ut posset à parvulis sumi. Sapientia fursùm panis erat, & eadem Sapientia deorsùm lac erat; in Divinitate panis, in Humanitate lac: Sic enim parvuli sensu per lac Humanitatis nutriti sunt, & ad panem Divinitatis roborari sunt: ut idem ipse utrobiquè reficeret, & reficiendo, languidos ad incorruptionem repararet. Dedit ergò reparandis ad incorruptionem alimentum incorruptionis. Parvulis quidèmmaculatam carnem, quam sumpsit de Virgine Matre, perfectis autem incorruptibilem Divinitatem, quam habuit de Æterno Patre. Istis, ut interim non deficerent in viâ: illis, ut postea perficerentur in patriâ. Istis ad consolationem, illis ad glorificationem.

§. 39. Propter hoc Dei Filius, pro redemptione hominum, homo factus est, ut caro per carnem liberaretur, & generi humano de suo sumeretur pretium redemptionis, quatenus indè remedium fieret, undè vitium contractum fuerat: & in eo-

dem monstraretur, & peritia medici, & justitia redempti: quando de suo, & remedium invenitur sanando, & pretium redimendo. Quia verò à corruptione liberandum erat, idcirco pretium redemptionis incorruptum esse debuerat. Propterea Mater Virgo electa est, & de Virgine natus est, & Virgo semper relicta est, ut de mundâ immaculatus nasceretur: ut sicut in Cœlo Deus habuit Patrem immortalem æternus, sic in terrâ haberet Matrem Virginem incorruptus. Igitur in Cœlo qualis Pater, talis Filius: & in terrâ, qualis Mater, talis Filius. In Cœlo cum Patre æternus, & immensus: in terrâ cum Matre immaculatus, & mansuetus. In Cœlo cum Patre incorruptus, & sublimis: in terrâ cum Matre Virgine, Virgo, & humilis. In Cœlo imago Patris, in terrâ imitator Matris. Mater Virgo erat, & in humilitate exultabat, Filius Virginis Virgo, humilitatem commendabat. Talis ergo Mater Agni, qualis agnus, & talis Agnus, qualis Mater Agni; Mater Virgo, & Filius Virgo, ex mundo munda, ex mundâ mundus, ex virgine, incorrupta;

pta ; ex Virgine , incorruptus . Per Virginem veniens ad nos , per virginitatem præcedens nos . Per incorruptionem veniens , ut peccatum tolleretur , per Virginitatem præcedens , ut virtutem demonstraret ; veniens , ut conferret remedium , præcedens , ut daret exemplum .

§. 40. Ex Virgine ergò decebat , ut Filius Dei nasceretur , quoniam in Deitas cum amicâ sibi semper integritate consortium ; & Deus summè mirabilis , mirabiliter nasci debebat , & qui homo suprâ hominem nascebatur , debebat , suprâ hominem nasci : ipsique nativitati suæ humanæ , qua se esse hominem testabatur , aliqua inferere documenta , quibus se etiâ suprâ homines esse contestaretur . Et quemadmodum de terrâ Virgine factus est Adam , ita de Mariâ Virgine natus est Christus . Illius maternum solum , necdum scissum fuerat , istius maternum secretum , nunquam concupiscentia violatum . Adam Dei manibus plasmatur ^{Gen. 1. 2.} ex limo : Christus Dei spiritu formatur in utero . Uterque ergò oritur cum Patre ; uterque Virgine utitur matre ; uterque ,

Luc. 1.3. sicut Evangelista dicit, Filius Dei est, sed Adam creatura est, Christus verò Deus & homo est.

§. 41. Decebat, ut Creator ex incorruptâ creaturâ nasceretur; nequè enim decebat, ut integritatem Virginitatis, humanæ carni creator Dominus in conditione tribueret, & idem carnis humanæ susceptor Dominus, quod fecerat, redempturus, virginitatem carni, de qua nascebatur, auferret. Ipse namque, qui venerat, Verbum erat, & Verbum est incorruptibilis Veritas, ergò nec debebat violare incorruptam, nec poterat nisi de mundâ non nasci; præsertim cum statuisset, dejecta erigere, contracta solidare, & superandis carnis illecebris, multiplicatam pudicitiae donare virtutem; ut virginitas, quæ in aliis non poterat salva esse generando, fieret in aliis imitabilis constitendo, & renascendo.

§. 42. Decebat, ut Christus ex Virgine nasceretur, quoniam Divinitas Virgo est, & Filius Dei Virgineus est Genitoris partus; ipsa namque Deitas incorruptio est, integritas est, mundities est. Ergo
utcum-

utcumquè nascatur Deus , sive in Spiritu ab æterno , sive in carne ex tempore , Deus nascitur , incorruptio nascitur , integritas nascitur , virginitas nascitur , & perfectè nascitur , & incorruptè , & Virginalitè nascitur . Et ipsa in Deitate Virginitas , ipsa est Unitas Dei , & Unitas Deus , Unitas fons omnium ; Unitas summa , eademque summa foecunditas ; ac proinde Virginalis foecunditas , & foecunda Virginitas est ipsa Unitas . Verbum igitur Paternæ Virginitatis Filius est , quia Unitatis ipsius partus est . Cumque Patri simillimus , consubstantialisque sit , immò Patris similitudo nascatur , Unitas & ipse est ; ingenique , & naturæ suæ tenacissimus , quocunque modo nascatur etiam in carne , non potest nisi ab Unitate nasci ; idèst à virginitate . Unitas ergo primigenia , ab ingenitæ Unitatis virginitate ab æterno genita , & indefinenter nascens , à seipsâ ne deficeret , non potuit vel in carne nasci , nisi de Unitate Virginitatis .

§. 43. Decebat tandèm , ut Beata Virgo Maria sinè Virginitatis detrimento , & sinè ullâ molestiâ doloris , nostrum ede-

*Dehebat
B. Virgo
parere sine
dolorē.*

ret Salvatorem , quia Ipsa sine Viro concepit . Merito in partu cæterarum foeminarum integritas corrumpitur , quoniam fuit in conceptu polluta Virginitas ; iustumque est , ut non pariat sine dolore , quod non est conceptum sine libidine . Nequaquam partus dolorem afferret , si conceptus non sensisset libidinem , quia si culpa delectationis concipientem non pollueret , numquam poena doloris parientem cruciaret . Prima namque illa nostri generis , & doloris Mater , postquam malam delectationem conceperat ; tunc demum quia filios in dolore paritura esset , audiebat : ut aperte demonstraretur , quod non idcirco pariat cum dolore , quia concepit à Viro , sed quia cum libidine concepit . Quis enim potest dicere , si homo non peccasset , utrum Partus humanus , etiam de Viro conceptus , aut integritatem corrumpere , aut castitatem violaret ? Et quidem si non violaretur castitas , quare integritas corrumpere ? Dicat qui valet . Beata autem Virgo Maria , ut supra primam conditionem , esset secunda restauratio , & naturam generis gratia vinceret

ceret Salvatoris , non solùm sine libidine concepit , sed nequè de Viro partum accepit : & ob hoc sine dolore Filium edidit , & cum integritatis decore post partum Virgo permansit .

§. 44. Noli ergò tu, impie Manichæe, Error Manichæorum. Matrem despicere Redemptoris, noli immundam, ut sunt mulieres cœteræ, vocare Mariam . Ipse fecit Matrem , de qua nasceretur , ipse eam sine labe formavit , ne remaneret sua maculata Majestas . Sed undè sordes in Virgine, ò stulte , ubi non est concubitus cum homine patre ? Undè sordes in eâ , quæ nec concipiendo libidinem , nec passa est pariendo dolorem ? Undè sordes in domo , ad quam nullus habitator accesserit ? Solus ad eam fabricator ejus , & Dominus venit , vestem , quam non habebat , induit , & domum , sicut invenit, clausam reliquit .

§. 45. O' Beata Maria, sola inter mulieres benedicta , sola à generali maledicto libera , & à dolore parturientium aliena . Nec mirum si dolorem non intulit Matri, qui tulit totius Mundi dolores . Duo sunt, 1/a. c. 53. quæ humana fragilitas timet , Pudor , &

Do-

Dolor ; utrumque Christus tollere venit ,
 undè & utrumque suscepit:quandò,ut cæ-
 tera fileam,est ab iniquis turpissimâ morte
 damnatus . Itaque ut fiduciam nobis da-
 ret, quod tolleret hæc à nobis , priùs Ma-
 trem suam immunem ab utroque serva-
 vit:ut nec in conceptu quicquàm pudoris ,
 nec in partu quicquàm doloris existeret ,
 & inviolata etiàm post partum permane-
 ret: habens fœcunditatem prolis, cum in-
 tegritate carnis , & gaudium Matris cum
 Virginitatis honore . Jàm securus expe-
 cto , ò *Dilecte* , promissam mihi gloriam
 incorruptionis in carne meâ , quandò est
 pèr eum servata incorruptio in Matre suâ.
 Facile erit ei, per quem Mater ipsa incor-
 ruptionem non perdidit pariendo , ut &
 corruptibile hoc incorruptionem induat
 resurgendo .

V I I.

§. 46. **S** Ed quid mirùm si sine cor-
 ruptione nascitur, qui de
 sanctificatione concipitur ? Nequaquàm
 decebat , ut ille , qui nobis afferebat salu-
 tem,

tem, Matris præriperet integritatem.

O magnum Sacramentum! Maria Virgo Laus et
Puritas incorrupta concepit: post conceptum Virgo peperit: post partum Virgo permansit: peperitque non dolore, sed gaudio. O beata Virginitas jam desinis esse mortis ancilla, quia illum tu gestas in mente, quem Maria portavit in utero, quæ prius etiã mente concepit, quàm corpore, cum prius Fides fuerit in mente ejus, & postea Christus in ventre ejus. Nulli tu amplius servituti succumbis, quia illum diligis, qui humano generi attulit libertatem; Quemque corporaliter Sancta Virginitas peperit, cui spiritualiter Sancta Virginitas nubit: à quo Sancta Virginitas foecundatur, ut perseveret intacta: à quo decoratur, ut permaneat venusta, à quo coronatur, ut regnet perennitèr gloriosa.

§. 47. Exultate nunc Virgines Christi, quia est consors vestra Mater Christi. Christum parere non potuistis, sed propter Christum parere nolulistis. Laus et
Castitas Qui non ex vobis natus est, sed vobis natus est. Verumtamèn si Verbi ejus meminieritis, sicut meminisse debetis, estis etiã Ma-
tres

Matth.
cap 13.

tres ejus, quia voluntatem facitis Patris ejus. Ipse enim dixit: *quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in Caelis est, ipse meus frater, & soror, & Mater est.* Melior est Virginitas vestra mentis & corporis, quam ista Ecclesiae Sanctae charismata. Quamvis enim sit Prophetia secundum rationem Fidei, sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui praest in sollicitudine: haec dona diversa propriis inveniuntur appellari nominibus: integritas autem carnis, in cordis virginitate, Deo juvante, & protegente, servata; idcirco proprie Virginitas dicitur, ut ibi perfectio verae virtutis inesse monstretur. Virginis namque, si quis velit diligentem considerare vocabulum, ex Virtutis inveniet nomine derivari; Virgo enim dicitur quasi *Virago*. Viraginem verò Scriptura Sancta, non ob aliud vocatam dicit, nisi quia *de Viro sumpta est*, Adam scilicet, qui & virtus etiam interpretatur. Melior est igitur cæteris actualibus donis intemperata Sanctitas Virginalis, quæ divini gratiam mu-

Gen. c. 2.

muneris, ex virtute videtur originem vocabuli trahere, ut ex ipso nomine semper se admoneri cognoscat, ea, quæ virtutis sunt, debere sectari.

§. 48. Exultate vos etiam Viduæ Christi, quia, qui fecundam fecit Virginitatem, illi vovistis continentia castitatem. Exulta etiam castitas nuptialis, omnes fideliter viventes cum conjugibus vestris, & quod amisistis in corpore, servate in corde. Ubi jam non potest esse à concubitu caro integra, sit in Fide conscientia Virgo, secundum quam Virgo est omnis Ecclesia. In Maria Christum pia Virginitas peperit: in Anna Christum parvum Viduitas grandæva cognovit: in Helisabeth Christo conjugalis castitas, & anilis fecunditas militavit. Omnes gradus fidelium membrorum Christo capiti contulerunt, quod ipsius gratiæ conferre potuerunt. Proindè, quia veritas, & pax, & justitia Christus est, hunc fide concipite, operibus edite, ut quod egit Uterus Mariæ in carne Christi, agat cor vestrum in Lege Christi. Quomodò autem non ad partum Virginis pertinetis, quando Chri-

Christi membra estis? Caput vestrum Maria peperit, & vos Ecclesia generavit. Nam ipsa quoque & Mater, & Virgo est: Mater visceribus Charitatis, Virgo Fidei integritate. Pietatis Populos peperit, sed ejus membra sunt, cujus ipsa est corpus, & conjux: etiam in hoc sæculo similitudinem gerens illius Virginis, quia & in multis Mater est Unitatis.

*Quis sit
Puer, qui
natus est.*

§. 49. Peperit igitur Virgo Maria Redemptorem nostrum: & hæc Nativitas mira est, quia talem genuit, talis genuit. Ideo Virgo Mater est, quia Verbum caro factum est. Et si hæc, quæ genuit, talis est, ille, quem genuit, qualis est? Vis nosse qualis est, qui sic natus est? Audi, qui est, & quantus est. Verbum Patris est, Artifex mundi est: per ipsum enim, tanquam per Ideam, & Sapientiam Patris, omnia esse creata docet Joannes. Lumen Cœli est, Pax terræ est, Integritas Virginis est, fœcunditas Matris est, Angelorum laus est, Hominum salus est, desertorum vita est, errantium via est, vulnerum medicina est, Bonorum jucunditas est, Martirum victoria est, & palma
la-

lactentium est . Adhuc amplius audi, quis
 est, quis sic natus est. Est, per quem Deus
 fecit & sæcula, est Mortis extinctor, Dia-
 boli domitor, Petra fundamenti, Lapis
 angularis, Mons Dei, Scala Coeli, Janua
 Paradisi, Civitas Regis magni, Agnus &
 Pascha, Sponsus & Sponsa, Resurrectio
 & Vita : quoniam per ipsum, & ex ipso,
 & in ipso sunt omnia. Hæc & quæcum-
 que alia dixerimus de eo, parva sunt. Ipse
 namquæ est Deus verus de Deo vero; Om-
 nipotens, Æternus, Incomprehensibilis,
 Immensus, qui semper vivit, & in se nihil
 moritur; Immortalis est enim habitans
 æternitatem: Mirabilis oculis Angelorum,
 Inenarrabilis, Inperscrutabilis, Innomi-
 nabilis, semper Vivens, semper Verus;
 Terribilis, Misericors, Fortis, Nesciens
 principium, neque finem, Principium om-
 nium, atque Finis. Supra quem nihil, ex-
 trà quem nihil, sine quo nihil, infrà quem
 nihil. Sub quo totum, cum quo totum,
 in quo totum. A' quo omnia, per quem
 omnia, in quem omnia. Quidquid est ab
 ipso est, quia sine ipso nihil est. Ipse est
 Fons Vitæ, à quo fluit omnis vita : quid-
 quid

quid enim vivit , per ipsum vivit , quia
 sine ipso nihil vivit . Sed hæc & parva
 sunt ; non enim sufficit lingua narrare ,
 quem mens pavida , & infirma non valet
 comprehendere .

§. 50. Hunc tam excelsum Puerum ,
 Unigenitum Dei Filium , propter nostram
 salutem hominem factum , Maria videt
 oculis , amplectitur manibus : Lac ministrat ,
 figitque oscula Verbo , quia justitia , & pax
 osculatæ sunt : & quem oculis carnis in-
 tuetur Filium , mente conspicit Deum .
 Suscepisse se gaudet perpetuam posterita-
 tem , non amisit integritate . Vitam fert
 in gremio , Veritatem portat in corde ;
 quoniam Veritas de terra orta est , & Ju-
 stitia de Cœlo prospexit . Maria de Ho-
 mine Patre , Terra : Christus ex Maria si-
 ne homine Patre , de Cœlo Veritas .

§. 51. Alludit interim Infans Matri ,
 arridet Virgini , & oculos ad Deiparam
 blandientes intorquet .

*Incipe blande Puer risu cognoscere
 Matrem .*

Puer tacitè Matri dicebat : ego Filius , &
 tu

tu Mater , égo Creator tuus , & tu Gén-
 trix mea ; Illa respondebat : & tu Crea-
 tor meus, & Sponsus meus, & Filius meus;
 Ipse dicebat : ecce tu Pulchra es Amica
 mea, & macula non est in te ; Illa respon-
 debat : ecce tu Pulcher es Dilecte mi , &
 decorus ; Ipse : Ego Deus , & tu Deipara,
 Ego Rex & tu Regina ; Illa : ego Ancilla
 humilis, & tu Deus Excelsus; Ipse: Tu Ma-
 ter , & Virgo , & Sponsa ; Illa : Tu Vir-
 go , tu Sponsus candidus , & rubicundus
 electus ex millibus: Tu Verbum Æternum,
 per quod facta sunt omnia , & restaurata
 sunt universa : & si veneraris in me, quod
 Mater , & Virgo sim , ego veneror in te ,
 quod Deus & Homo sis .

*Ergò ego te gremio reptantem , & nota
 petentem*

*Ubera care puer , molli studiosa fovebo
 Amplexu ? Tu blanda tuæ dabis oscula
 Matri*

*Arridens , colloque manum & puerilia
 nectes*

*Brachia , & optatam capies per Mem-
 bra quietem ?*

G

Sic

*, Sic memorat, fruiturque Deo, comitum-
que micanti
Agmine, divinisque animum concenti-
bus explet.*

V I I I.

*Nativitas
Christi ad
mirabilis
B. Virgi-
ni.*

§. 52. **I**Ta invicem Mater, & Filius
alludebant sibi. Et Parvulus

fugens ubera purâ alimonia utebatur, & fons sacri pectoris defecatum eduliû ori mundissimo infundebat. Sed & cor Matris quædam dulcedines, quæ humanum superant intellectum, imbuebant, eratque utrinque mira jucunditas: quum pia Sactæ Matris, & devota humilitas, & Sancti-Sanctorum immensa benignitas confederatis affectibus mergerentur. Sed interim stat perterrita tantis miraculis Regina Cælorum: Confert in corde suo salutationem Angelicam; Conceptionem Dei, Nativitatem Pueri: & miratur, quod ille, qui ad nos venire sic potuit, subvenire sic voluit.

Quomodò enim non erat mirandum, videre Cœlicolam in terrenis, & terram pace conciliari cœlestibus: & ineffabilem
illum

illum Infantulum Numine quidè m Coelestia , Humanitate verò adinvicè m terrestria connectentem, & sui compagine mirandum fèdus præstantem ?

Miratur ergo Maria ; quòd in tam præclara die, mutatâ vice, factus sit Deus ad imaginem , & similitudinem nostram , quando sub ipso Principio nascentis Mundi , in primo homine, fecerit nos Deus ad imaginem , & similitudinem suam ; & in hoc tam ineffabili Sacramento de suis meliora contulerit : in altero vero de nostris inferiora susceperit .

Miratur , quod nobis quodammodò, per Christi Divinitatem, species illius antiqui , & incipientis sæculi , innovatur , cum primus Adam de limi materiâ figuratur, quando etiam nunc, secundus Adam, quasi de intactâ , ac rudi terrâ , Virginis de carne , formatur .

Miratur , quod Deus factus sit Homo , ut homo fieret Deus , & ut panem Angelorum manducaret homo , Dominus Angelorum factus sit homo .

Miratur , quod talem ille fecisset illam , se scilicet Ancillam humilem , qui

est factus ex illâ; quique ante quam fieret, erat, & quia Omnipotens erat, fieri potuit manens, quod erat; & quod sibi Matrem fecerit, cum esset apud Patrem, & cum fieret ex Matre, manserit tamen in Patre.

Miratur, quod ipsa de Spiritu Sancto conceperit, nec tamen Spiritus Sanctus sit Pater Christi dicendus: cum ipsa non de Spiritus Sancti substantiâ semen partus acceperit, sed quia per amorem, & operationem, Spiritus Sancti ex carne Virginis Divino partui natura substantiam ministravit; & quia in corde amor Spiritus Sancti singulariter ardebat, ideò in carne ejus virtus Spiritus Sancti mirabilia faciebat: & quia ejus dilectio in corde illius non suscepit socium, ejus operatio in carne illius non habuit exemplum.

Miratur, quod Verbum caro factum fuerit, nec Verbum in carnem, pereundo, cesserit, sed caro Verbo, ne ipsa periret, accesserit: ut quemadmodum homo est anima & caro, sic esset Christus Deus & Homo: idem Deus, qui Homo, & qui Deus idem Homo, non confusione naturæ, sed unitate personæ.

Mi-

Miratur, quomodò Filius Dei generanti coeternus semper ex Patre, idem Filius Hominis esse ex Virgine cæperit : & licet Filii Divinitati sit quodammodò addita Humanitas, tamen permanferit Trinitas, & personarum non sit facta quaternitas .

Miratur, quomodò natus sit Christus Deus de Patre, Homo de Matre ; de Patris Immortalitate, de Matris Virginitate: de Patre sine Matre, de Matre sine Patre, de Patre sine tempore, de Matre sine semine ; de Patre principium vitæ, de Matre finis mortis ; de Patre ordinans omnem diem, de Matre consecrans natiuitatis diem .

Miratur, quomodò in tantâ Natiuitate, tantoque beneficio, quo affecit Deus genus humanum, cernuntur omnia, quæ possunt dicendo percurri: *Bonitas* scilicet Dei, *Sapientia*, *Iustitia*, & *Potentia*; nam Deus, ut bonus desertorem amavit ; ut sapiens rationem invenit, qua servitute oppressum in libertatem vindicaret ; ut iustus, in servitute continentem, & emptionis jure possidentem, non coegit, sed

seipsum pro illo, qui victus erat, tradidit; & tanquam vas, ac Sponsor, debitum ipse persolvit, ut eum, qui vinculis tenebatur, liberaret; & sic homine victo, non ab alio, quàm ab homine fecit vinci Tyrannum; Tandem ut potens, cum nil majus possit excogitari, quàm Deum hominem fieri.

Miratur, quomodò Christus propter hominem pauper factus sit, cum esset dives, ut homo illius paupertate ditaretur: cum enim mortalitatem assumeret, mortemque consumeret, in paupertate se ostendit, sed divitias promisit dilatas, non amisit ablatas; & quomodo propter hominem venerit, cum esset Omnipotens, quietus, & pacificus, non movendo Cælum, concutiendo Terram, emittendo fulmina, ut ostenderet, quod veniebat salvare, non perdere.

Miratur, quomodò nascente Domino, non sit ablata, sed consecrata Virginitas, quæ ipsa Sponsum genuit sui pudoris, ipsa custodi præbet fidele servitium. Fætata, sed Virgo; Virgo, sed Mater: sterilitate enim caruit, non puritate.

Mi-

Miratur, quomodò sibi tam singulariter affiterit Sanctitas, sinceritas, pudicitia, castitas, integritas, fides, omnesque simul virtutes, ut intrepida famula suo utero portaret auctorem, & Cœlestem paritura virtutem, sexus sui victrix, dolorem, gemitumque nesciret.

Miratur, quomodò fortis vinculis stringi se sinat, ut scissam humani generis unitatem, suo redintegraret in corpore, totumque immortalitatis vestimentum, purpureo sanguinis colore fulgens, in Cœlestia Regna deferret.

Miratur, quomodò ut peregrinus nascatur, qui totius Orbis est Dominus, ut homines Cœlestis Patriæ faceret esse municipes; Et quomodo propter hominem fieret in tempore, per quem facta sunt tempora: & homo fieret, qui hominem fecerat: nasceretur ex Matre, quam creavit; portaretur manibus, quas formavit: fugeret ubera, quæ implevit; in præsepio muta vagiret infantia, *Verbum*, sine quo muta est humana eloquentia.

Miratur, quomodò ille, qui fuerat ante tot sæcula, per Isaiã prædictus, & vo-

Isaia. 9. catus *Emanuel: Admirabilis, Consiliarius; Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis*, sit, qui in præsepio jacet, pauper, & humilis, vilis & gemens; & ista versans in mente, taliter ratiocinabatur; Si necdum loquitur, quomodo Consiliarius est? si est Parvulus, quomodo Omnipotens Deus? si infirmus, quia meâ carne velatus, in quo videbitur fortis? si nihil possidet, quomodò ad apicem Regni, & Principatus fastigium ascendet? sed quoniam Fidei mysteria Deipara optimè persequabatur, in his omnibus subtilissimas, & purissimas invenit rationes, quod omninò, ex decreto Divino, necesse fuit, immensum fieri parvulum, & Unigenitum Dei Filium, Filium hominis evidentè agnosci. In eo quod contemptibilis factus est, admirabilis factus est, quia terrena Cœlestibus, humana divinis conjunxit; & si universo humano generi tradidit Evangelium, optimus divinarum, humanarumque rerum Consiliarius fuit; & si Divinitatem, & Humanitatem in unâ Personâ Divinâ conjunxit, Fortis, & Deus est: & ubi infirmitas est, fortitudo est,
nam

nam hac infirmitate Diabolum superavit ;
 & si Corpus humilitatis nostræ configu-
 ratum Corpori Claritatis suæ , non in
 hoc , sed in futuro sæculo , pace sem-
 piternâ , fruetur , quomodò non Pater fu-
 turi sæculi , & Princeps Pacis ?

Miratur tandem , quomodò unus ;
 idemque , sine Matre natus est Deus , &
 sine Patre factus est Homo , & in utrâque
 generatione incomprehensæ Divinitatis
 sit Virtus ; & ibi illum ex semetipso ge-
 nuit Deus , hîc eum ipsa , Deo cooperan-
 te , concepit ; ibi sine initio , hîc sine exem-
 plo ; ibi natus , ut conderet bonum , hîc
 factus , ut tolleret malum ; Ibi Patri na-
 tus , hîc hominibus datus ; Illâ nativitate
 hominem fecit , hac generatione hominem
 liberavit ; Illa ante hominem , ista supra
 hominem ; illa incogitabilis , ista mirabi-
 lis ; & licet duæ sint Christi Nativitates ,
 duplex tamen non est filius natus , sed ge-
 mina , in unico Dei Filio , confirmatur esse
 substantia ; ibi quod erat natus est , hîc quod
 non erat factus est : nam *in Principio erat*
Verbum , & Verbum erat apud Deum , &
Deus erat Verbũ : & Verbũ caro factum est.

Io. c. i.

O

*Nativitas
Christi ad
mirabilis
Homini-
bus.*

§. 53. O' Domine, quàm admirabile est nomen tuum, verè tu es Deus, qui facis mirabilia, & ego nunc cum universo humano genere non modo mundi hujus staturam admiror, non terræ stabilitatem, cum eam complectatur volubile Firmamentum; non singulos dies, non lunæ defectum & incrementum, non solem semper integrum, & laborem ejus perpetuum; non temporum vicissitudines, in quibus quædam arescunt, quædam virent, & quæ mortua modo videntur, deinceps reviviscunt; sed miror cùm Virgine nostrâ, Deum in ejus utero, miror Omnipotentem in cunabulis, miror, quomodo Dei Verbo adhæserit caro, miror quomodo incorporeus Deus corporis nostri tegumentum induerit; miror in hac dispensatione tanti dispendia temporis, & tam lentos processus ad obedientiam Salvatoris. In brevi poterat patrari negotium, & ad solum Christi Verbum tantus labor poterat abbreviari; sicut factus mundus, sicut disposita cuncta ad ejus Imperium; in cæteris quocunque modo aliquæ satisfaciunt rationes, hîc solus me complectitur

tur stupor; & cum Abacuc cano: *Confidera. Hab. c. 2.*
vi opera tua, & expavi. Miror jejunium ,
 miror tentationes , miror Omnipotentem
 in sepulchro jacentem , miror occisum , &
 resurgentem; sed magis miror, quod præ-
 dixerat Hieremias: *novum faciet Dominus* *Hierem.*
cap. 31.
super terram: Mulier circumdabit Virum .

Hoc novum est , hoc peregrinum est, hoc
 magis admirabile est ; Æternus Dei Fi-
 lius initium carnis sumpsit ex Virgine ,
 quem Cœli capere non poterant , claudit
 Uterus ; qui implet omnia, cum sit in om-
 nibus , ab his tamen non capitur , nec te-
 netur ; à carne fragili ; in Materni Uteri
 angustia , mutato rerum ordine , cursu-
 que Naturæ , circumdatur : jacet in præ-
 sepio , pannis involuitur , gemit , alge-
 scit : hoc novum est , hoc inauditum est ,
 hoc peregrinum est , & hoc super omnia
 opera Dei admirabilius est .

§. 54. Et adeò novum , inauditum , *Nativi-*
tas Chri-
sti admi-
rabilis
Dæmoni.
 & peregrinum fuit , ut in admirationem
 etiam traxerit ipsum Dæmonem . Nam-
 què cum videret Dei filium , tanta per
 miracula procreatum , volvebat secum ,
 ut arbitror, atquè admirans dicebat. Quis
 est

est iste, qui hunc est, me nesciente, mundum ingressus? Novi quidè, quia de foemina natus est, sed nescio, undè conceptus. Adest ecce Mater, sed Patrem investigare non valeo. Partum video, sed non agnosco nascentem. Et quod stupori meo accessit, inconsuetâ lege pariendi, & edito Filio, Mater exultat ut Virgo. En jacet in Cunabulis Parvulus, infundit lachrymis vultum, similemque esse mortalium vagitus prodit: & cum nihil ei de infantiâ desit, nulla tamen est illi velut infantiæ corruptio. Pannis obsitus sordet, & Coelum illi radio stellæ lætioris arridet: atquè in honorem ipsius ministrantes ei Angeli, inter sydera, terrasque concurrunt exultantes, & annuntiant, quam non intelligo novitatem. Quid hoc miraculi? Video, quod advertere nequeo, audio, quod sustinere non possum, ut homo natus, honoretur ut Deus. A sæculis nunquàm hoc mihi contigit, ut quisquam unquam nasceretur homo, qui humani vitii nihil haberet. Quæ hæc tam nova, potensquè generatio est? Inter peccatores, & impios natus, mortali

de

de Matre progressus, purgator cunctis nascentibus, & ipso mihi Cœlo purior apparet. Et quid plura? Nihil in eo reperio, quod me delectet, omnes meos conatus evacuat. Quid agam? Quò me convertam? Eum fortiorem me sentio esse: puto illum regno meo velle regnare. Ne fortè Deus sit iste, quem nullum potest maculare delictum? Sed si Deus esset, quomodo indignitatem partus foeminei sustineret? Quomodo esset cunis, pannisque contentus? Quis credere possit infantiae vagitus in Deo? Cui audienti credibile est Deum foemineo lacte nutrirî?

§. 55. Hæc & similia Dæmon admirans mente versabat, ignorans nimirum, quia quod Christus rudimenta præferebat, quodque esuriebat ut homo, non tamen erat corporea fragilitas, sed cœlestis gratiæ Sacramentum. Dei enim Filius, cujus cum sempiterno Patre intemporalis constat æternitas, qui cum suo genitore naturaliter impassibilis incorrupto regnat imperio, egit in carne nostrâ salutare mysterium: & ob hoc communionem mortaliū subiit passionum, ut de inimico generis

neris humani, hominis certamine triumpharet.

I X.

§. 56. **E**T revera admirabilis fuit

*p'uvima
testimo-
nia de Deo
K. d. impio.
ve.*

Universo Orbi ista Nativitas, quoniam in ea Dei sapientia attingit à fine usque ad finem fortiter, ut disponderet cuncta suaviter. Proposuit namque simul uno, eodemque spectaculo suam Majestatem, & suam Humilitatem: cum nascatur ex Muliere, sed ex Virgine: jaceat in præsepio, & fulgeat in Cœlo: societur brutis, & adoretur ab Angelis: pannis involvatur, & adoretur à Regibus, (ut in sequenti Oratione dicemus:) obmutescat in gremio, & Cœlo radiante prodatur: abscondatur in stabulo, & Cœlestibus hymnis ejus natalitia celebrentur. Quanta Majestas, quanta Humilitas. Facta sunt hæc, *ò Dilecte*, ut in unâ, eâdemque personâ duplicem naturam, divinam, & humanam ex gestis nequeas ignorare. Homo namque est, qui ex muliere nascitur, sed Deus est, qui ab Angelis adoratur:

*Exat in
di. c. 1.
tione.*

tur : homo est , qui pannis vestitur , sed Deus est , qui è Cœlo gentibus prædicatur : homo est , qui vagit in puellæ gremio , sed Deus est , qui summâ devotione à Regibus colitur : homo est , qui propter famem lactatur à Matre , sed Deus est , qui propter hominem gignitur sine patre .

§. 57. O' prodigia , ò miracula ! Ab ipsis igitur incunabulis statim congruenti testimonio fides nostra fulcitur , ut sequentibus signis initia quoque ipsa respondeant , & Fidelis habeat , unde in fide gloriatur , & Infidelis unde de sua pertinacia non excusetur . Congruenti ergo testimonio fides nostra fulcitur , immò congruentibus , innumeris , & irrefragabilibus testimoniis nostra veritas stabilitur , unde immobile , & immutabile remanet Christi mysterium . Namque præter ea , quæ adducta sunt , habuit testimonium hominum , quia *Pastores erant in Regione eadem vigilantes* , qui venerunt festinantes : Luca c. 2. & invenerunt Infantem positum in præsepio . Habuit testimonium Angelorum : quia *Angelus Domini stetit juxta illos* , & dixit illis : *Eccc euangelizo vobis gaudium* ibid.

ma-

*magnum, quia natus est vobis hodie Salva-
tor, qui est Christus Dominus. Et subito
facta est cum Angelo multitudo militiæ
cœlestis laudantium Deum, & dicentium:
Gloria in excelsis Deo, & in Terrâ Pax
hominibus bonæ voluntatis.* Habuit testi-

*monium mulierum: quia Anna Prophe-
tissa filia Phanuel confitebatur Domino,
& loquebatur de illo omnibus, qui expe-*

ctabant redemptionem Israel. Habuit

*testimonium Virorum, quia die uno con-
versi sunt tria millia, & alio quinque mil-
lia, quæ testimonium perhibebant de Jesu.*

*Habuit & Testimonium Senum: quia an-
tiquus ille dierum Simeon, qui responsum
acceperat à Spiritu Sancto non visurum
se mortem, nisi videret Christum Domi-
ni, accipiens eum in ulnas suas, dixit:
Nunc dimittis servum tuum Domine, se-
cundum verbum tuum in pace: quia vide-
runt oculi mei, salutare tuum.* Habuit te-

*stimonium Parvulorum: quia Innocentes
illi, eum quamvis non loquendo, tamen
confessi sunt moriendo.* Habuit testimo-
nium terrenorum: quia Pax facta est in
terra hominibus bonæ voluntatis: tanta,

ut

ut ab uno homine Cœfare Augusto totus Orbis describeretur: de cujus celeberrimâ tranquillitate, Isaias ait: *Conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces.* Habuit testimonium Cœlorum: quia novam Coeli dedere Stellam: Hinc scriptum est: *Et ecce Stella, quam viderant Magi in Oriente, antecede-^{Matth. cap. 2.} bat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat Puer.* Habuit testimonium Gentilium: quia Magi venientes Hierosolymam, dixerunt: *Ubi est, qui natus est Rex Judæorum?* Habuit testimonium Judæorum: quia Herodes, Principes Sacerdotum, & Scribas Populi conveniens, *sciscitabatur^{Ibid.} ab eis ubi Christus nasceretur; at illi dixerunt: In Bethlehem Judæ.* Habuit testimonium Antiquorum: quia ipse est *Agnus occisus ab origine mundi.* Habuit *testimonium^{Apocal. cap. 5.} Prophetarum: quæ à nobis superiùs relata sunt, & hîc addimus aliud Isaiæ dicentis: Ecce Virgo concipiet, &^{Isa. c. 7.} pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel.* Habuit testimonium Legis: quia dixit Moyse: *Prophetam de Gente^{Deuter. cap. 18.} tuâ, & de fratribus tuis sicut me, suscita-*

H

bit

bit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies.

Habuit testimonium Modernorum: unde

Mat. c. 1. & ipse Christus discipulis inquit: *Eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ.* Habuit testimonium lucis, & testimonium tenebrarum: quia claritas Dei

Luc. c. 2. Pastores circumfulsit, & Magos Stellæ

Mat. c. 2. claritas illustravit; & in ejus morte tene-

Luc. c. 23. bræ factæ sunt super universam terram, usquè ad horam nonam. Habuit testimo-

Psal. 84. nium Regum: quia David ait: *Terra no-*

Ps. 45. *Cantic. c. 1.* *stra dabit fructum suum; & alibi; Aperiatur terra, & germinet Salvatorem; &*

Cantic. c. 2. Salomon dicit: *Osculetur me osculo oris*

sui: quæ verba Sponsæ per Salomonem

prolata Incarnationem præseferunt Uni-

geniti Filii Dei; Sponsa namquè in Spiritu

fenferat, quanta foret gratia diffusa in la-

biis illius, cupiebat tantæ suavitatis dul-

cedine non fraudari; unde dicebat; ipse,

quem Prophetæ eloquuntur, ipse loqua-

tur, & me sui oris osculo deosculetur:

cujus gratiosa præsentia, & admirandæ

fluenta Doctrinæ fiant in me fons aquæ

salientis in vitam æternam. Non peto

An-

Angelum, non peto hominem, sed Deum peto. Sit os osculans Verbum assumens, osculatum caro, quæ assumitur: osculum verò, quod paritèr ab osculante, & osculato conficitur, persona ipsa ex utroque compacta; Mediator Dei & hominum homo Christus Jesus. Patet ergo hoc Sanctum osculum esse non aliud, quàm Christum, qui venit, ut infirmis faceret fidem: & desiderio satisfaceret perfectorum.

§. 54. Et quid discurram per singula? Nihil extitit, quod testimonium Christo non perhiberet. Et Turbæ dixerunt: *Vidimus mirabilia hodie. Nisi esset hic à Deo non posset facere, quod facit:* propter quod eum & Regem facere voluerunt. *Et multa corpora Sanctorum, qui dormierant surrexerunt, & apparuerunt multis.* Et *Bos cognovit possessorem suum, & Asinus præsepe Domini sui.* Sol in ejus morte obscuratus est. Terra contremuit, terræmotus factus est magnus. Aqua Christum ambulanti pedibus siccis sustinuit. Aer in nube suscepit eum ab oculis Discipulorum. Et tandem ignis testimonium perhibuit, quando Angelus Domini post

Luc. c. 3.

Matth. c. 27.

1/a. c. 2.

Luc. c. 23.

Matth. c. 27. & cap 7.

Act. c. 2.

*Math.
cap. 28.*

Christi mirabilem resurrectionem de Cœlo descendit, & sedebat supèr lapidem, & erat aspectus ejus sicut fulgur, quod igneæ Naturæ est.

§. 55. Quia ergo mysterium Christi immutabile, habuit testimonium Hominum, testimonium Angelorum, testimonium Mulierum, testimonium Virorum, testimonium Senum, testimonium Parvulorum, testimonium Terrenorum, testimonium Cœlorum, testimonium Gentilium, testimonium Judæorum, testimonium Antiquorum, testimonium Modernorum, testimonium Lucis, testimonium Tenebrarum, testimonium Legis, testimonium Prophetarum, testimonium Regum, testimonium Turbarum, testimonium Vivorum, testimonium Mortuorum, testimonium Brutorum, testimonium Solis, & testimonium Elementorum, erubescat Judæus infelix, qui negat Christum de Virgine natum; Confundatur Gentilis, qui dicit ligno: *Deus meus es, & lapidi: tu me genuisti*; obmutescat Hæreticus, qui tanto mysterio contradicit, & omnis lingua confiteatur, quod Unigenitus

tus Dei Filius propter nostram salutem de Cœlo descendit , & Homo factus est ; Et nos interim discamus concipere , & parere veritatem .

§. 56. Quod namquē fecit corporaliter Christus, tu Fidelis spiritualiter imitare . *Et si Christum secundum carnem cognovimus, sed nunc jam non novimus.* In exemplo secundum carnem cognovimus , imitatione secundum carnem nunc jam non novimus . Secundum carnem Christus natus est in mundo , secundum Spiritum Veritas nascitur in corde tuo . Christus in Judæâ nascitur de Virgine , & Veritas in confessione nascitur de puritate . *Veritas de terrâ orta est , & justitia de Cœlo prospexit .* Quando confiteris peccata tua , Veritas de terrâ oritur ; quando vero confitenti ignoscit Deus , respicit Justitia de Cœlo . Vis, ut tecum Deus sit, confitere quod es . Cum verax esse cœperis , Veritas tecum esse incipit . Dic , malus sum . Breve verbum est , sed verum est . Te Veritas veracem faciet . Si Veritas tecum est , Deus tecum est , quia Veritas Deus est . Mater Virgo puritas

est cordis , cum corde credis , quod ore confiteris . In confessione criminis, puritas est sine rugâ , in confessione laudis, puritas est sine maculâ . Si bonum non simulas, non habes rugam; Si malum odis, non habes maculam . Sic veritas in te desiderio concipitur, opere nascitur , studio nutritur , ut processu temporis ætate proficiat , sapientia in augmento cognitionis, gratia in incremento virtutis .

X.

*Varia de
gemina
Filiæ Dei
Nativitate.*

§. 57.

QUò nunc me vertam , ô *Dilecte*, nescio, præfocatur hîc sermo , titubat mecum ratio, extra me positum inter tanta miracula cerno ; Deus nascitur , Virgo parit , partus dolorem non affert : Virgo lacte cibatur, Omnipotens alitur, pannis involvitur, obmutescit Verbum, lætitia plorat , & manibus portatur ille , qui sustinet orbem . Succurre fides , succurre .

Nascitur Christus , & nos renascimur ; & nascitur , ut in nativitate ejus nostra omnium habeat etiam in æternum vi-

ta

ta natalem : quia qui privilegia primæ
 nativitatis amissimus , visitante nos Chri-
 sto , sanctiore partu redimus ad vitam .
 Maria peperit filium , sed ipsa suum par-
 turivit authorem . Edidit mundo homi-
 nem,quem non suscepit ab homine. Quid
 hoc est miraculi ? Nascitur caro de carne,
 non tamen generata per carnem, & secre-
 to quodam, incomprehensoque conceptu,
 procedit de mortali foemina divina pro-
 genes . Divina ista progenies Verbum
 est , quod in tempore caro factum , non
 desinit esse prolatum , sed permanet na-
 tum . Verbum non transitorium , sed
 æternum , non factum à Deo Patre , sed
 genitum , nec solum genitum , sed etiam
 Unigenitum . Unum quippè Verbum ,
 Deus Pater de se ipso genuit , per quod
 omnia creavit ex nihilo . Hoc Verbum
 erat in principio , & apud Deum erat , &
 Deus erat : & hoc erat in principio apud
 Deum : omnia per ipsum sunt facta , &
 sine ipso nihil est factum . In hoc autem,
 quod per illud Verbum Deus Pater om-
 nia fecit , ostenditur , quia hoc Verbum
 genuit ipse , non fecit . Illud igitur Ver-

bum de Deo Deus est ; undè hoc in se naturaliter est , quod Pater est . Natus est itaque de Patre Deo Filius Deus : Alter in persona , non alius in natura : semper apud Patrem , semper cum Patre , semper de Patre , semper in Patre . Semper apud Patrem , cum quo est illi una naturalis immensitas : Semper cum Patre , cum quo illi una est naturalis æternitas : Semper de Patre , de quo illi est naturaliter æqualisque divinitas . Et alter quidem ille , qui Pater est , alter ille , qui Filius est : neuter tamen alter Deus , quia Pater , & Filius unus est Deus . Quapropter , quandò de Patre Deo , & Filio Deo occurrit oratio , dignè dicimus alterum esse Patrem , & alterum Filium , & nihilominus dignè dicimus , unum Deum esse Patrem , & Filium . Cum enim dicimus , alterum esse Patrem , alterum Filium , discretas personas Genitoris , Genitique monstramus ; Cum verò dicimus , unum Deum esse Patrem , & Filium , ipsam unam naturam indiscretæ Divinitatis ostendimus . Altera est enim Persona Genitoris & Geniti , sed una est utriusque natura .

§. 58. O' igitur prodigia , ò miracula ! Verbum istud propter nostram salutem de Cœlo descendit , & homo factus est . O' omnipotentia , qua Verbum , quod in principio erat , & apud Deum erat , & Deus erat , fecit omne quod voluit . O' gratia , qua Verbum caro factum , venit quærere , & salvum facere , quod perierat . O' excelsa dignitas Virginis , quæ tantum valuit concipere , & edere Redemptorem . O' Omnipotentia ineffabilis , qua Verbum fecit omnem diem . O' gratia inenarrabilis , qua certo die concipi Filius Dei , & certo die dignatus est nasci .

§. 59. Idem igitur minoratùs paulò minùs ab Angelis , in die factus est hominum , qui coeternus , & æqualis Deo Patri , dies sanctorum semper est Angelorum. De die
æternitatis : &
temporis.
Psal. 95. De ipso quippè Propheta dicit : *Annunciate de die in diem salutare ejus*, vel ut alii legunt : *Nunciate diem de die* . Quid est diem de die , nisi Filium de Patre ? Lux Gen. 1. enim dies est , unde scriptum est , *appellavitque lucem diem , & tenebras noctem* , & Filius Lux est , quia de eo dictum est , *erat lux* Jo. 1.

lux vera; si ergo Lux Filius est, quæ à Patre est, Lux de luce est, & sic dies de die est . Est igitur Filius dies, qui nō parietibus obstruitur: non elementis dividitur: nō tenebris obscuratur. Dies, inquam, sine nocte, dies sine fine: ubiquè radiat, ubique non deficit. De hoc die dixit Apostolus: *Nox præcessit, dies autem appropinquavit*. Præcessit, inquit, non subsequitur Nox, ut intelligas, nascente Christo, tanquàm superveniente die lucidâ, & Diaboli tenebras effugari, & peccatorum obscuras non subsequi nebulas, & jugi splendore præteritas depelli caligines, & subrepentia prohiberi delicta.

§. 50. Dies est Filius, qui Cœlum, *Jo: 1. 9.* Terram, & Inferiora collustrat, qui omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat, qui sicut dies Cœli est sedes ejus, & de eo dictum est. *Dies diei eructat Verbum*. Ipse est enim dies Filius, cui Pater dies, suæ Divinitatis eructat arcanum. Ipse, inquam, est dies, quia procedit, ut splendor, à Patre. Est igitur de Patre Filius, de die dies, sed tamen Pater & Filius, non duo dies, sed unus est dies.

dies . Est de Patre Filius , de Deo Deus , Pater tamen , & Filius non duo Dii , sed unus est Deus . Unus igitur dies æternitatis simul Pater , & Filius à nobis agnoscitur : In die autem temporis solus Filius in carne videtur .

§. 61. Dies æternus est Christus, Unigenitus in formâ Dei mansit : Christus in die temporis Unigenitus formam servi accepit . Christus dies æternus dives permanens, ut conderet nos : Christus in die temporis pauper factus, ut redimeret nos. Dies æternus Christus Deus de Patre Deo: Christus in die temporis Deus Homo , de Matre Virgine . Christus dies æternus , Verbum eructatum de corde Patris: Christus in die temporis, Verbum caro factum de Utero Virginis Matris . Christus dies æternus , Deus verus de Deo vero: Christus in die temporis , Sponsus procedens de thalamo suo . Dies æternitatis Christus in Æuo Sanctos Angelos creans: dies in tempore Christus , homines salvans . Dies æternitatis Christus, in Cælo, Sanctos Angelos pascens : dies temporis Christus, homines in terrâ reficiens . Ut enim pa-

nem

nem Angelorum manducaret homo, Creator Angelorum factus est homo, utrosque pascens, & integer permanens. Quàm bonus panis, qui & Angelos pascit per Speciem, ut de seipso satientur in Patriâ: & nos pascit per fidem, ne deficiamus in viâ. Ille panis, qui seipsum dat Angelis ad gaudium suavitatis, seipsum dedit hominibus ad remedium sanitatis; & qui est suavis Angelorum esca, factus est nobis medicina proficua.

*De
bis die-
bus my-
sticis*

§. 62. Sed ecce, dum de illâ ineffabili die contemplandâ discedimus, quid nobiscum attulimus? Quid, nisi lucem de Regione lucis venientes? Hoc enim decens, & necessarium est, ut si à lucis regione venimus, ad fugandas nostras tenebras, nobiscum lucem feramus. Appareat ergo, quod ibi fuimus, appareat, quod ibi vidimus. Et quis scire poterit, quod ibi fuimus, si illuminati non redimus? si ibi vidimus Potentiam, asportemus lucem divini timoris; si ibi vidimus Sapientiam, afferamus lucem veritatis; si ibi vidimus Benignitatem, feramus lucem dilectionis. Potentia, torpentes ad
amo-

amorem excitet : Sapientia ignorantiae tenebris cecatos , illuminet : Benignitas , frigidos , calore charitatis inflamet . Vide , quæso , ò *Dilctte* , quid lux sit , nisi dies , & quid tenebræ , nisi nox . Et sicut oculus corporis habet diem suum , & noctem suam , ita quoquè oculus cordis habet diem suum , & noctem suam .

§. 63. Tres ergo dies sunt invisibilis lucis , quibus interiùs spiritalis vitæ cursus distinguitur . Primus dies est Timor : Secundus est Veritas : Tertiùs est Charitas . Primus dies Solem suum habet Potentiam : Secundus dies Solem suum habet Sapientiam : Tertiùs dies Solem suum habet Benignitatem . Potentia ad Patrem , Sapientia ad Filium , Benignitas pertinet ad Spiritum Sanctum .

§. 64. Alii sunt dies nostri , quos habemus exteriùs , alii quos habemus interiùs . Dies nostri exteriores , etiàm quùm , nolumus transeunt : dies verò interiores , si volumus , possunt in æternum permanere . Etenim de Timore Domini dicitur , *quod* ^{psal. 118.} *in sæculum , sæculi permanet* . De Veritate quoque dubium non est , quòd in æternum per-

permaneant : quia etsi in hac vitâ incipiat , tunc tamen plena , & perfecta in nobis erit, cum ipse , qui est Veritas, post hujus vitæ terminum , manifestus apparebit .

1. Cor. cap
13.

Tandē de Charitate dictum est *quod nunquam excidat* . Boni dies isti , qui nunquam transeunt; nam illi mali sunt qui obtenebrati à culpâ non permanent semper, de quibus dictum est : *dies ejus sicut um-*

Psal. 101.

bra declinaverunt . Isti sunt dies, quos infecit culpa : illi dies, quos dedit gratia. Illos dies , qui foris sunt , solos mali noverunt : boni verò , qui jam internos dies videre meruerunt , eos , qui foris sunt , non solum non diligunt ; sed etiâ maledicunt ; dicentes cum Job : *Pereat dies in*

Job. c. 3.

qua natus sum &c. Dies ille vertatur in tenebras &c. Illos ergo dies , qui intus sunt , potius debemus amare , ubi lucem tenebræ non sequuntur , & ubi interiores oculi mundi cordis, æterni Solis splendoribus illuminantur . De his diebus Psalmista, ut supra dictum est, cecinit dicens :

Psal. 95

Annunciate de die in diem salutare ejus . Quid est *salutare ejus* ? Est Jesus ejus . Sic enim interpretatur Jesus , hoc est *salu-*

lutaris, qui ideò salutaris dicitur, quia per eum homo ad salutem reformatur. De Ipso autem Joannes dixit: *Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est*; & Apostolus vocat *Jesum Christum Dei Virtutem, & Dei Sapientiam*. Si igitur Dei Sapientia Jesus Christus est, & per Christum Jesum Veritas facta est, constat, quod per Sapientiam Dei, Veritas facta est.

§. 65. Dies ergo Sapientiæ est Veritas. De hoc die suo, ipsa Sapientia Judæis loquitur dicens: *Abraham Pater vester exultavit, ut videret diem meum, vidit, & gavisus est*. Redemptio enim generis humani est Veritas Dei. Hanc prius promiserat; Quam nimirum dum postmodum exhibuit, quid aliud quam se ipsum veracem ostendit? Rectè autem per Sapientiam hæc Veritas impleta est, à quo omnis Veritas. Nec aliùs ad implendam Veritatem mittendus fuit, nisi is, in quo omnis Veritatis plenitudo consistat. Benè ergo Abraham ad diem Veritatis exultat, quia Veritatem impleri desiderat. Quam profectò diem tunc per
Spi-

Io. cap. 1.

1. Cor. 1.

Luc. 2. 30.
Jo. 1. 91

Spiritum vidit, quando Dei Filium ad redemptionem humani generis in carnem venturum agnovit. Dicatur ergo: *An-
nunciate de die in diem salutare ejus.* Diem
secundum de die primo in diem tertium;
diem Veritatis de die Timoris in diem
Charitatis. Primum unus dies erat, dies
Timoris. Venit dies alter, dies Verita-
tis. Accessit non successit, quia prior
non discessit. Ecce duo dies: iterum est
in diem tertium, in diem Charitatis: Sed
& ille cum venit, priores non expulit.
Beati dies isti. Istis diebus homines im-
pleri possunt, ubi futuris supervenienti-
bus, praesentes non transeunt; Ubi nu-
merus cum augetur, claritas multiplica-
tur.

§. 66. Et Beata sit illa dies, in qua hæc
Veritas data est; beata, inquam, sit illa
dies, & sit ante omnem diem, quia fuit illa
dies, quam fecit sibi Dominus. Sed ego,
nedum Beatam dico, ex eo quod sit dies
illa, quam fecit Dominus, sed Beatiorē
hanc dico diē, quia in ea factus est Do-
minus. Genuit posterior antiquum, oc-
ciduus sempiternum. Dies, inquam, bea-
ta,

ta, dies aurea, dies super omnia tempora benedicta, in qua factus est Dominus servus, ut persona servi transiret in Dominum: ortumque suum in hac sumpsit luce fons luminis, in quo noctis damna transiere in lucra diei: & nox fuit deficientibus tenebris minorata, & dies addita luci, producta: ut lucis auctore nascente, omnis illa, quæ totum Mundum operverat, & texerat, nox infidelitatis discussa remaneret, & fides nostra lucret ut dies, & velut meridies pulchra ferveret.

§. 67. O' tū ergo Dies de Die, Lumen de Lumine, ò Lux vera, quam videbat Isaac interiùs, quando, caligantibus oculis exteriùs, Filio futura narrabat. Lux, inquam, invisibilis, cui omnis abyssus humani cordis est visibilis. Lux, quam Jacob videbat, quando, sicut tu intùs docebas, Filiis exteriùs ventura prædicebat. Ecce tenebræ sunt super faciem abyssi mentis nostræ, Tu es Lumen. Ecce caligo tenebrosa super aquas cordis nostri, Tu es Veritas. O' Verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil.

Verbum, quod es ante omnia, ante quod nihil: Verbum creans omnia, sine quo omnia nihil: Verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia: Verbum, quod dixisti in principio: *Fiat Lux, & facta est Lux*; Dic etiã nobis fiat Lux, & facta sit Lux: & videamus lumen, & cognoscamus, quidquid non est lumen: quia sine Te nobis tenebræ lumen, & lumen tenebræ ponuntur. Et sic sine tuâ luce non est veritas, adest error, adest vanitas: non est discretio, adest confusio: adest ignorantia, non est scientia: adest cæcitas, non est visio: adest invium, non est via: adest mors, non est vita. O' Lux, quam non videt alia Lux: Lumen quod non videt aliud lumen: Lux, quæ obtenebrat omnem lucem, & Lumen quod excæcat omne extraneum lumen: Lux à quo omnis lux, Lumen, à quo omne lumen, Lumen, ad quod omne lumen est tenebræ, ad quod omnis lux obscuritas: Lux, cui omnes tenebræ lumen, cui omnis obscuritas lux: Lux suprema, quam cæcitas non obnubilat, quam caligo non hebetat, quam tenebræ non obscurant, quam numquàm separat

parat aliqua umbra ; Lux , quæ illuminas omnia tota simul , semel & semper ; absorbe nos in claritatis abyssum , ut videamus undiquè Te in Te , & nos in Te , & cuncta sub Te . Ne derelinquas nos , ne accrescant umbræ ignorantia nostræ , & multiplicentur delicta nostra . Sine Te enim omnia sunt nobis tenebræ , omnia mala : quia nihil bonum sine Te vero , solo , & summo bono .

X I.

§. 68. **L** Acta , lacta tu interim , ò *Laudes*
 Mater , & Virgo Maria , *B. Mariæ*
 cibum nostrum ; lacta panem de Cœlo *& Pueri*
 venientem , & in Præsepio positum , *Jeſu .*
 velut piorum cibaria jumentorum . Lacta
 eum , qui talem fecit te , ut ipse fieret in
 te , & tales fecit nos , ut divinitatis suæ
 tribueret esse participes . Lacta , lacta , ò
 Virgo Beata , Ubre de Cœlo pleno ; re-
 fice , ò Benedicta , Deum tuum , qui tibi ,
 & munus facenditatis attulit conceptus ,
 & Decus Virginitatis non abstulit natus .
 Qui sibi prius , quàm nasceretur , & Ute-
 rum,

rum, de quo nasceretur, & diem, quo nasceretur, elegit; ut Ille hinc procederet de Thalamo suo, quo posset videri mortalibus oculis, & augmento lucis annuæ se lucem mentium venisse testari.

§. 69. Hæc sunt, ò Bonæ Jesu, magnalia tua; & hæc sunt, ò Virgo Sancta, ineffabiles laudes tuæ. Tu namquæ, Domina, admirabilis singulari Virginitate, amabilis salutaris foecunditate, venerabilis inestimabili sanctitate; Tu ostendisti Mundo Dominum suum, & Deum suum, quem nesciebat: Tu Visibilem exhibuisti mundo Creatorem suum, quem prius non videbat: Tu genuisti mundo restauratorem, quo perditus indigebat: Tu peperisti mundo Reconciliatorem, quem reus non habebat. Per foecunditatem tuam Mundus peccator est justificatus, damnatus salvatus, exul reductus; Partus tuus mundum captivum redemit, ægrum sanavit, mortuum resuscitavit. Et quia in conditione generis humani per Mulierem, quæ de solo Viro facta est, contigit, ut mortis vinculo teneremur obstricti: hoc in Redemptione humani generis divina bo-

bonitas egit, ut per virum, qui de te solâ Muliere, ò Virgo Sancta, natus est, vita hominibus redderetur. Illic humanam naturam nequissimâ deceptione sibi Diabolus in peccati similitudine sociavit: humanam hîc Deus naturam in unitate personæ suscepit. Ibî fœmina decepta est, ut fieret filia Diaboli: hîc tu Virgo gratia repleta es, ut fieres Mater Summi, atque incommutabilis Unigeniti Filii Dei. Ibî Angelus per superbiam dejectus, animum obtinuit seductæ Mulieris: hîc Deus humilians se per misericordiam, tuum Uterum incorruptum, ex eo nasciturum implevit.

§. 70. Et antequàm tibi, ò Redemptor noster, fluctus substernerentur calcanti, cederent imperanti: antequàm Aquilo, te jubente, siluisset: mortuus, te vocante, revixisset: sol, te moriente, palluisset: terra, te resurgente, tremuisset: Cœlum, te ascendente, patuisset: Antequàm ista, & alia mirabilia fecisses; in manibus Matris portabaris, ubere lactabaris, & vinculis stringebaris, & jam Dominus Orbis agnoscebaris. Tu puer parvulus sed Deus

immensus . Tu Verbum , quo dicto, non filuit, qui dicebat : & est sine tempore, & per Verbum facta sunt tempora. Verbum, quod initium non habet ex ore hominum loquentium , & tamen aperuit ora mutorum; Verbum, quod linguis Gentium difertis non fit , & linguas infantium facit esse difertas ; de sinu Patris descendisti , & ob eximiam tuam charitatem ad nostram infirmitatem accessisti, per id quod assumpsisti ex nostro , & nos liberaisti per id , quod permansit in tuo .

§. 71. O' Puer amabilis , Puer admirabilis , Puer adorabilis , Puer venerabilis , Puer speciosissime, Puer dilectissime, Puer candidissime , Puer augustissime , tu Puer parvulus ex femine Israel , & tu nobiscum Deus Emmanuel. Benè de te dixit

*Explicit
tur textus
buty-
rum , &
mel come-
det &c.*

Is. cap. 7.

Isaias: vocabitur nomen ejus Emmanuel butyrum , & mel comedet, ut sciat reprobare malum , & eligere bonum . Tu namque butyrum comedisti, quì in humanitate assumptâ desupèr plenitudinè spiritus accepisti , & mel comedisti , quando sicut homo inferiùs per carnem opera virtutum exhibuisti . Butyrum enim , & mel

co-

comedere, est cor in affectu Pietatis, & foris per bona opera, & intus per contemplationem exercere. Verum Tu ad refectiorem butyro, & melle non eguisti, nam in te à principio Conceptionis tuæ, ex quo homo esse coepisti, semper fuit omnium plenitudo Virtutum. Comedisti tamen homo ex tempore, qui ipse cibus fuisti Deus ex æternitate. Comedisti, non ut te jejunum reficeres, sed ne plenus jejunos fastidires. Comedisti butyrum, non ut Virtutem Charitatis in te per opera augeres, sed ut in nos ejus affectum effunderes. Comedisti mel, superiorum dulcedinem, nec pro ignorantia requirens, nec pro defectu appetens: sed præsentem semper plenissimam cognitionem aspiciens, & possessam, perfectissimam Charitate, utens. Non ergo ad refectiorem Corporum sed Animorum comedisti, qui plenitudinem possidens, idem ipse perfectio fuisti. Sed butyrum comedisti, ut scires reprobare malum, & mel comedisti, ut scires eligere bonum. Ergo comedendo, didicisti reprobare malum, & eligere bonum. Si enim non comedisses, non

gustasses , si non gustasses , per experientiam non novisses . Ergo comedisti & gustasti ; gustando sensisti , & agnovisti . Et quid comedisti ? Butyrum, & mel . In butyro aliquid amaritudinis mixtum erat . In gustu mellis , nihil amaritudinis inveniri poterat ; & propterea illic inventum est , quod meritò reprobari , hìc autem nihil , nisi , quod jure eligi debuisset .

§. 72. Videamus nunc amaritudinem butyri . Tu Filius Dei per humanitatem in mundum veniens, innumera opera pietatis humano generi in vitâ tuâ exhibuisti , verbo docuisti , exemplo provocasti ; & ut postremò Salvatorem mundi te indubitanter astrueres , mentibus humanis, assiduis virtutibus & miraculis , occultam in carne tuâ aperuisti Majestatem Divinitatis . Totum hoc butyrum erat . Et ubi est amaritudo ? Sed quoniam cum naturâ etiam infirmitatem assumpsisti , ista agendo cum affectu pietatis in fame & siti , frigore & æstu , labore & fatigatione , ceterisque nostræ mortalitatis pœnis, & defectibus , sustinuisti amaritudinem passionis . Quodam enim tempore *tu fatigatus*

In cap. 4.

*ex itinere sedebas supra fontem, & veniente Samaritanâ potum petiisti . Ecce amaritudo . Postea venientibus cum escis Discipulis , & mirantibus, quod cum muliere loquereris, ut ostenderes quid eligeres, & quid reprobares , dixisti : ego alium cibum habeo , quem vos nescitis . Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei . Hic demonstraſti butyrum . Cibus, dicebas , quem vos nescitis , butyrum est; sed quia iste sine illo non sumitur, ego veni in illo istum comedere , & in isto illum reprobare . Sic quando dixisti Judæis : amen , amen dico vobis , si quis sermonem meum servaverit , mortem non gustabit in æternum . Ecce butyrum , sed adest amaritudo ; nam illi dixerunt : nunc cognovimus , quia Dæmonium habes ; Abraham mortuus est, & Prophætæ mortui sunt: & tu dicis , si quis sermonem meum servaverit mortem non gustabit in æternum . Sed Tu abrasâ amaritudine ad esum butyri te convertisti , & dixisti : antequàm Abraham fieret ego sum . Ipsi verò rursùm amaritudinem aspergentes , tulerunt lapidem , ut jacerent in te ; sed tu reprobaſti malum ,
quia*

Jo. c. 8.

quia te abscondisti, & de templo exivisti . Scivisti ergo reprobare malum,comedendo butyrum,quia tu in homine Deus,opus pietatis exhibens , & impiorum persecutionem , præsertim in passione tuâ , sustinens, quàm fuerit reprobanda eorum pravitatis , sensisti per experientiam , quam priùs idem ipse reprobaveras per providentiam .

§. 73. Sed quomodò mel comedisti , ut scires eligere bonum ? In gustu mellis nihil amaritudinis invenitur : & propterea totum, quod ibi est, ab experiente eligitur . Ergo mel comedisti , ut scires eligere bonum ; per experientiam igitur bonum didicisti , qui semper idem ipsa bonitas fuisti; & hæc pietatis laus est, & misericordiæ tuæ præconium est , quod pro nobis ita inclinari dignatus sis , ut accipere posses in eo, quod assumpsisti, id,quod semper habes in eo quod fuisti.Hoc enim tu Deus Homo per experientiam gustasti ex tempore , quod ipse Homo Deus per naturam eras ex æternitate . Ergo mel comedit Divinitatis humanitas, cum se infudit , atque univit infirmitati Majestas .

Ibi

Ibi humana natura , pleno fatietatis gustu, supernam dulcedinem haurire cæpit , ubi totum, quod est Deus ineffabili gratiâ sibi unitum accepit . Tamen comedere hominis erat , esse cibum Divinitatis . Verus ergo tu homo Emmanuel, qui mel comedisti , ut scires eligere bonum : Verus tu Deus Emmanuel , qui mel fuisti , non per experientiam discens , sed per naturam sciens seipsum bonum . Unus tamen es & idem , per se & per naturam sciens , & per experientiam discens; quia tu idem ipse Homo accepisti per experientiam , quod fuisti Deus ipse per naturam .

§. 74. O' Emmanuel bone, nobiscum Deus , proptereâ tu butyrum , & mel comedere potuisti , quia Emmanuel factus es nobiscum Deus . Deus enim apud te , nec accipere potuisti quod eras , nec quod non eras , sustinere . Propterea Emmanuel factus es nobiscum Deus , ut in nostro humiliatus , in ipso & desupèr , quod tuum eras , acciperes , & quod nostrum erat inferiùs , tibi sociares . Ergo Emmanuel factus es nobiscum Deus , ut posses butyrum , & mel comedere , & inter co-

me-

medendum disceres, bonum eligens, malum reprobare.

§. 75. At quid dico? Quis est sapiens, ut intelligat hæc? Qualis ergo tu Deus eras antiquus, qui in principio, lucem à tenebris divisisti: si butyrum, & mel comedisti, ut scires bonum eligere, & malum reprobare? An fortè, & eligere virtutis erat, & discere dignationis? Ergo Emmanuel eligere, & reprobare, didicit: quia, qui in sui naturâ non poterat discere, in nostrâ saltem experimento valeret addiscere: & arbitrio voluntatis, rejecto malo, bonum eligere. Cui in se confirmato dedit posse non posse in malum deficere, bonique electionem sequi voluntate liberâ, non coactâ. Neque idcirco minus liberum, eo quod nec aliud possit pati voluntarium, nec ad aliud compelli invitum; sed idcirco verè & summè liberum, quia non possit vel aliud pati, quàm velle, vel aliud velle, quàm posse, sive aliud posse, quàm benè velle.

§. 76. Sic tu Emmanuel butyrum, & mel comedisti, ut scires reprobare malum, & eligere bonum, quia in humanâ
natu-

naturâ , quam assumpsisti , rationabili iudicio voluntatis sanctæ , malum odisti , & bonum elegisti . Sicut scriptum est : *dilexisti iustitiam*, & *odisti iniquitatem*: *propterea unxit te Deus , Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis ; & de te dixit Apostolus : Et quidem cum esset filius Dei ; didicit ex iis , quæ passus est , obedientiam ; Et consummatus , factus est omnibus obtemperantibus sibi , causa salutis æternæ .* Psal. 44.
Ad Heb. 5.
Tu ergo ex iis , quæ passus es , obedientiam didicisti ; quia qui filius eras æqualis per naturam , ut subesse posses , id , quod inferius passibile erat , assumpsisti per gratiam . Quasi enim discere fuit , quod per naturam non habuisti in tuo , in usum assumpsisti ex alieno .

§. 77. Extollamus nunc mentem , & *Dilecte* , transcendamus cum divino adiutorio carnem nostram , & elevemus nos suprâ animas nostras : pariunt enim , & ipsæ aliquid cogitando , quod secum habent sciendo : sed possunt amittere obliviscendo , quia & non habebant antea nascendo . Cuncta corporalia , & temporalia , & mutabilia transcendamus , ut videamus

mus super omnia , per quem facta sunt omnia . Ascensus noster in corde est , quia & illud , quò ascendimus , propè est . Longè autem ab illo sumus , in quantum dissimiles sumus . Hoc ergo Verbum , hunc Virginis filium , & Virginum sponsum , de incorruptâ matre nascentem , & incorruptibili veritate foetantem , laudemus , amemus , adoremus , ut in ejus misericordiâ fîsi , de astutiâ Diaboli triumphemus . Veniamus ad eum credendo , proficiamus gratias agendo , agnoscamus perseverando , ut simus ejus humilitati similes , si ejus gloriæ volumus esse consortes . Et quoniam nos miseri homines sumus , & per accessum temporis ad augmentum virtutis proficimus , pro necessitate nostri defectus , butyrum & mel non solum ad delectationem , sed etiam ad refectiorem manducemus , ut simus Emmanuelis nostri imitatores , qui butyrum , & mel comedit , ut sciret reprobare malum , & eligere bonum ; comedamus butyrum , ut in nobis per opera pietatis foris amor proximi exerceanur ; mel comedamus , ut per contemplationem veritatis , intus Dei amor

amor nutriatur . Quod si quotidie in opere pietatis , labore afficimur , in gaudio contemplationis dulcedine refovemur , tunc in butyro admixtam amaritudinem invenimus , & in melle dulcedinem puram percipimus . Et hoc totum fit , ut sciamus reprobare malum , & eligere bonum ; idest , ut ipso experimento discamus ; quantum præsens vita , in qua nec bonum sine dolore fieri potest , sit fugienda : & futura , in qua dolor non est , appetenda .

XII.

§. 78. **R**Eclinaverat jam suum Virgo Puerum in Præsepio , quoniam non erat ei locus in diverforio . O' Deus immortalis ! non erat in alieno hospitio locus illi , qui condidit locum ? Illi , qui omnem replet locum , *De Paupertate Christi .* illi , qui omnem continet locum , deficit locus ? O' extremam paupertatem , loci indigentia ! Cui deest in orbe locus ? Quid mirum si cuncta desint , cui etiam in diverforio alieno deerat locus ? Alieno nascitur loco , alieno conditur sepulchro ; alic-

alieno in vitâ utitur hospitio , & nihil penitus differt à servo , cum sit Dominus omnium ; & qui ad Dexteram Patris sedet , in diversorio loco eget , ut nobis in Domo Patris sui , multas mansiones præpararet ; & in viâ nascitur , quia per incarnationis mysterium Via factus est , quâ nos ad Patriam , ubi veritate , & vita fruemur , adduceret : & ut ostēderet , quia per humanitatem , quam assumpserat ; quasi in alieno nascebatur. Propter te ergo, *ò Dilecte*, potentia facta est infirmitas, propter te opulentia facta est inopia: noli hoc æstimare , quod cernis , sed quod redimeris , agnosce.

§. 79. Age jam infans decore , incipe comedere butyrum cum amaritudine suâ , nostras incipe sentire miseria , nostros incipe portare labores ; nostros incipe sufferre dolores ; aggredere salutis nostræ præludia , major postmodum majora factururus . Accingere gladio tuo super fæmur tuum potentissime . Exulta , ut gigas alacriter ad percurrendam laboriosam vitæ mortalis viam . Arduum iter aggredere , & opus incipe , ad quod venisti : longa enim tibi restat via : plura te
ma-

Psalm. 44.

Isa. 18.

*3. Reg. 6.
19.*

manent periculosa discrimina : innumera
tibi vincenda certamina: acerrimique pro
nobis subeundi labores .

§. 80. O' elegantem Puerum , ò Pue-
rum pulcherrimum , tantis laboribus na-
tum ; felices lachrymæ , quibus crimina
nostra abluuntur : felices ploratus, quibus
æterna gaudia possidemus : felices panni,
quibus nostra nuditas operitur, & immor-
talitatis gloriâ vestimur : felix arctitudo
Præsepîi , qua nobis Cœli amplitudo do-
natur . Tu enim , Domine , jaces in Præ-
sepîo, ut nos cœlesti sedeamus in Throno:
Tu brutis animalibus associaris , ut nos
cuneis Angelicis inferamur : Tu virgineo
lacte cibaris , ut perpetuas nos mereamur
degustare delicias . Meum tua paupertas
patrimonium est ; & mea virtus infirmi-
tas tua : mea gloria dejectio tua , & mea
est sapientia infantia tua ; meum est to-
tum , quod pro me pati dignatus es . Me
illa arctitudo dilatat , me illa indigentia
ditat, me vagitus ille lætificat, me stabuli
abjectio sublimat . Quanta mihi in his
omnibus fiducia , quanta gloria : plus
namque , Domine , injuriis tuis debeo ,
K . . . qui-

quibus redemptus sum, quàm operibus tuis, quibus conditus sum. Longè enim plus est minimum quodque pro homine impassibilem pati, quam cuncta mirabilia omnipotentem perpetrare. Quid enim nasci profuit nisi redimi profuisset?

§. 81. O' Homo in carne tibi exhibetur, sapientia illa quondàm occulta; ecce jam trahitur de occultis: & ipsis sese tuæ carnis sensibus ingerit. Carnaliter (ut jam dixerim) prædicatur tibi, fuge voluptatem: quia posita est mors secus delectationis introitum. Age poenitentiam, quia per hanc appropinquat regnum Dei. Hoc tibi prædicat stabulum, hoc præsepe clamat, hoc membra illa infantilia manifestè loquuntur, hoc vagitus euangelizant & lachrymæ. Plorat quippe Christus, sed non sicut cæteri; aut certè non quare cæteri solent. In aliis sensus, in Christo prævalebat affectus. Patiuntur illi, non agunt, utpotè nec ipsius adhuc usum voluntatis habentes. Illi ex passione lugent, Christus ex compassione. Illi jugum grave, quod est super omnes filios Adæ, Christus filiorum Adæ peccata deplorat: & certè

certe pro quibus nunc lachrymas fundit ,
 postea fundet & sanguinem . O' duritia
 cordis mei ! Utinam Domine , sicut Ver-
 bum caro factum est , ita & cor meum
 carneum fiat . Siquidem & hoc pollicitus
 es per Prophetam : *auferam*, inquis , *à vo-* Ezech. xi.
bis cor lapideum , & dabo vobis cor car-
neum . Dilecte ; lachrymæ Christi mihi &
 pudorem pariunt , & dolorem . O Munde
 immunde , venit qui te redimat , & turba-
 ris : & tu vis eum perdere ; quando ipse
 disposuit te liberare . O' Judæorum ter-
 ra impia , non congruis Coelo . Coelum de-
 monstrat , ut adoretur , & tu queris ut infans
 occidatur . Ille tibi annuntiat per Angelos ,
 Deum hominem suscepisse pro te , & tu
 vis perdere eum , qui venit redimere te .

§. 82. Sed dic mihi , Deus meus , fabri-
 cator omnium & rector , cum ubique to-
 tus nutu omnia regas , omnia moveas ,
 omnia intuearis , & judices ; cum te om-
 nia confiteantur , venerentur , metuant ,
 contremiscant ; cum sis summa , & inac-
 cessibilis lux , & pulchritudo , & sapien-
 tia , cum sis summa plenitudo atque per-
 fectio ; summum deficiensque nunquam

gaudium, summa inexplabilisque ac sempiterna Beatitudo, cum sis immensus, infinitus, æternus, incomprehensibilis; cum sis summum illud ingens, verum, stabile, atque unicum bonum, quod nemo sat eloqui, nemo demonstrare, nemo capere, aut intelligere queat; dic mihi, inquam, Deus meus, & Puer meus, & Pater meus, & Frater meus, & Sponsus meus, & Dilectus meus, & Amor meus, & Vita animæ meæ, dic mihi, cum hæc sis Deus, qualis fuit ea sententia tua, ut eligeres te socium facere infimæ naturæ nostræ, ut sineres te delabi in hoc luteum vasculum corporis nostri, quo nihil infirmius, nihil fragilius, nihil vilius, nihil immundius, nihil abjectius? Responde Deus meus; cur hæc, ut ex magno fieres minimus, ex potentissimo tenuissimus, ex opulentissimo egentissimus, ex gloriosissimo despectissimus?

§. 83. Hic me confundit, obruitque tanta rerum altitudo, tanta mysteriorum abyssus. Sed qui exuberantissimam, quam generi humano charitatem exhibes, ardentissimumque ignem tui amoris ignorat, confundi proculdubio, obruique necesse

cesse est. Ergo te tantum, ut deprimeres solus impulit Amor, adegit Pietas, perstrinxit Charitas. Ergo te sola Dilectio exaltâ illâ, qua cuncta circumspicis, Coeli speculâ ad hos tenebrosos, teterrimosque mundi carceres traxit. Ergo te illa nobis dedit, illa deflexit, illa inclinavit, illa miserum tibi, & calamitosum servitutis jugum innexuit. Ita nos ergo, bone Deus, dilexisti, ut non dedignareris nostri corporis formam; ita charos habuisti, ut virginali utero claudi patereris, ita misertus es infelicis sortis nostræ, ita reatus nostros purgare, ita diluere maculas, & quam primi parentis invexerat culpa, proprio cruore dilueres; & ita in terram descenderes, ut Coelo demum nos, unde exules facti eramus, nostrâ hac acceptâ infirmitate restitueres.

§. 84. O' quibus nunc extollam verbis tam profluentem tuæ bonitatis immensæ fontem. O' quibus prædicem laudibus, tam profusum, exundantemque divinæ pietatis tuæ, & manantis dilectionis fluvium: tantum fluentis vivæ aquæ tuæ impetum, qui abundè Civitatem Dei

lætificat. Quibus feram præconiis tam
lata, apertaque viscera misericordiæ tuæ,
in quibus visitaſti nos oriens ex alto; ut
illuminares, qui in tenebris, & in umbrâ
mortis erant. Tu namque legem nobis
attuliſti: à legali, veterique ſervitute li-
beraſti: per gratiam vivificaſti, per ſa-
cramenta conſolidaſti: viam ad Cœlos
aperuiſti, & æternis ſedibus, è quibus
maligni illi ſpiritus ejeſti fuerant, dignos
feciſti. Tu factus es nobis ſapientia in
prædicatione, juſtitia in peccatorum ab-
ſolutione, ſanctificatio in converſatione,
Redemptio in paſſione. Tu feciſti, ut nos
valeamus dicere, Participes Dei ſumus
per creationem, noſter eſt Deus per in-
carnationem: dicit Deus, meus eſt homo
ſed dicit nunc homo, & meus eſt Deus.
Tu nos æterno Patri reconciliaſti cujus
inimici ex peccato eramus; tu nobis abun-
dantiam pacis donaſti, & quanto inimici-
tia erat pernicioſior, tanto pax fuit pre-
tioſior; tu nos Dei omnipotentis filios fe-
ciſti, nam per nativitatem tuam factum
eſt, ut filii Dei nominemur, & ſimus. Tu
feciſti, ut Deum noſtrum ſequi valeamus
ho-

homo namque sequendus non erat, qui videri poterat, Deus sequendus erat, qui videri non poterat; ut ergo exhiberetur homini, & qui videretur ab homine, & quem sequeretur homo; tu Deus factus es homo. Quid plura, tot sunt munera, tot sunt gratiæ per incarnationem tuam generi humano collatæ, ut nec lingua dicere, nec intellectus capere sufficiat, & melius est præterire silentio.

§. 85. Et quænam fuit tot tantorumque bonorum causa? Charitas, ut dictum est. O' charitas charitas, quæ tantum in Deum prævaluisti, ut eum de sede supernæ majestatis ad infirmitatem nostræ humanitatis adduceres; tu traxisti incommutabilem, tu fecisti æternum mortalem, tu ligasti insuperabilem, tu vulnerasti impassibilem, ut hominem de terra ad Cælum elevares. Quàm fortis es, quàm potens es; ò charitas? Tu mediatrix es, adversos concilians, disjunctos socians, & dispares æquans. Deum humilians, nos sublimans, illum ad ima trahens, nos ad summa erigens; sic tamen, ut nec abjecta sed pia sit ejus descensio, nec su-

perba sed gloriosa sit nostri exaltatio .

§. 86. O' quàm forte est vinculum tuum , quo & Deus ligari potuit , & homo ligatus valuit vincula iniquitatis dirumpere . Magna virtus tua , ut per te usque ad hoc humiliaretur Deus , & usque ad hoc exaltaretur homo . Considero Deum ex Virgine natum , infantem , panis involutum , positum in præsepio , vagientem , fugientem ubera . Respicio postea comprehensum , ligatum , flagellis cæsum , spinis coronatum , sputis illitum , cruci affixum , felle & aceto potatum , lanceâ vulneratum ; illic indigna , hîc dira passum : & tamen , cur vel illa dignaretur , vel ista pateretur , si causam quærimus , aliam præter solam charitatem , non invenimus . O' charitas , quantum potes ? O' charitas , quantum erga Deum invaluisti ! tu illum è Coelis , tuis vinculis adduxisti alligatum , & illum reduxisti sagittis tuis vulneratum . O' charitas quanta est victoria tua , unum prius vulnerasti , & per illum omnes postmodum superasti .

§. 87. O' stupor ; ò vis , ò excellentia Charitatis . Immoremur in ejus laudibus

dibus, cum ad ipsam nostra tota dissertatio dirigatur. Charitas est lex vitæ, disciplina morum, pax conviventium, gloria concordium, criminum abolitio, legis plenitudo, Scripturæ Sacræ compendium, præceptorum Dei consummatio, Virtutum Virtus, bonorum impletio meritorum. Omnia mandata vitæ, omnia iustitiæ opera referuntur ad eam. Denique si velis naturam virtutum examinare subtilius; quid est temperantia nisi amor, quem nulla voluptas allicit? Quid Prudentia nisi Amor, quem nullus error subducit? Quid Fortitudo nisi Amor, qui nulli adversitati succumbit? Quid Iustitia nisi Amor, qui quod suum est unicuique distribuit?

§. 88. Charitas est quædam luminosa dies quietis, prosperitatis, & pacis; ipsa est Corona regni Cœlestis; summa communio per amorem est in Trinitate, & per amorem ordinantur Angeli in ministeriis suis; propterea in eis est idem velle, idem nolle; ideò amantur singuli à singulis, & à singulis universi. Hujus spiritus communicatio procedit in hominum Corda;

ut

ut quæ propria sunt unius, fiant aliis ex charitate communia. Ab illo ineffabili fonte amoris, summæ, & individua Trinitatis derivationem accepit ista communio, & in unitate Spiritus, Fidei, & Baptismi, est Ecclesia primitiva fundata.

§. 89. O' Charitas, tu ergò regnas in Coelo, tu in terrâ dominaris: Tu possides omnia, reple omnia, sustentas omnia. O' charitas plena deliciis, divitiis, & honoribus, quàm dulcitè capis jugo tuo sancto; quàm gloriosè illaqueas, quàm suavitè premis, quàm fortitè stringis, quàm delectabilitè ornas, quàm sapientèr erudis? Tuo amore vulneratus sum, tuâ suavitate refertus, tuâ pulchritudine captus, tuâ dulcedine inebriatus, tuis amplexibus astrictus. Vim patior à te, nec sine te me esse vis. O' felix charitas, ò divinus amor, ex quo nascitur strenuitas morum, puritas affectuum, sublimitas intellectus, desideriorum Sanctitas, operum claritas, virtutum foecunditas; meritum dignitas, reple cor meum, ut non sapiat nisi te: affectum meum, ut non jucundetur nisi in te; os meum, ut non loqua-

quatur, nisi de te. Da mihi, quæso, ut omnibus narrem mirabilia tua: aperiam thesauros tuos, ut augeatur numerus servorum tuorum. O' dulce vinculum, o' salubre vinculum mentium, sine qua dives est pauper, & in qua pauper est dives.

§. 90. Hæc in adversitatibus tolerat, in prosperitatibus temperat: in duris passionibus fortis, in bonis operibus hilaris: in tentatione tutissima, in hospitalitate latissima: inter veros fratres lætissima, inter falsos fratres patientissima. In Abel Sacrificio grata; in Noë per diluvium secura; in Abrahæ peregrinatione felicissima; in Moyse inter injurias lenissima; in David mansuetissima. Casta in Susanna, in Paulo libera ad arguendum; in Petro humilis ad obediendum; in Christianis devota ad confitendum: in Christo divinâ ad ignoscendum. Quid ampliùs o' bona charitas, o' cara charitas addam laudibus tuis? O' charitas, o' suavitas, o' osculum, o' amplexus quis valet introire potentias tuas, quis investigare divitias tuas? O' altitudo Sacramentorum Charitatis Dei: o' latitudo, o' sublimitas, o' profunditas. O' ami-

ca Charitas cibus suavissimus, quæ mœstos lætificas, fessos allevias, & roboras debiles. Tu sola es, quam felicitas non extollit, quam conscientia non pungit. Inter opprobria secura es, inter odia benefica, inter iras placida, inter insidias innocens, inter iniquitates gemens, & in veritate respirans. Illabere igitur nobis ò dulcis, & suavis charitas, dilata cor nostrum, desiderium expande, nostræ mentis sinum distende, amplifica nostri cordis hospitium, ut capere possit hunc Puerum, quem pannis involutum in præsepio positum, ut Deum, & hominem verum, & confitemur, & contemplamur.

X I I I.

§. 91. **U**Nigenitum ergò Dei Filium è Coelis ad terras sola Charitas traxit, & hominem, Diaboli servum, per peccatum inobedientiæ, liberum fecit: eumquè undè ceciderat, ad Paradisum reduxit; etsi ad dejiciendum hominem potens fuit inobedientiæ culpa; ad illum erigendum Dominicæ Nativitatis

*Cur Deus
redemerit
Hominem,
& non
Angelum.*

tis potentior extitit gratia . Valuit equi-
 dem inficere venenosa antiqui serpentis
 astutia ; sed infectum curavit nati Salva-
 toris præpotens medicina . Inimicus Dei
 & hominis Diabolus extitit inventor mi-
 seriarum , sed surrexit Deus operator miseri-
 cordiarum . Ille , suâ fraude , hominem mi-
 serum reddidit ; Deus compatiens misero ,
 ne miser in miseria remaneret , fecit mi-
 sericordiam : & qui prius peccantem An-
 gelum justè damnaverat , ab eo seductum
 hominem misericorditè respexit . Pec-
 cavit Angelus , & à Deo in æternum da-
 mnatur : peccavit homo , & Deus in tan-
 tum illi compatitur , ut non solum pro illo
 incarnari , & nasci dignaretur , sed mori .
 O' mira , & inenarrabilis circa hominem
 Domini pietas ! O' justa contra Angelum
 Dei severitas ! Uterque peccando corrue-
 rat : Sed Angelum ad poenam Deus depu-
 tavit æternam censura justitiæ , & homi-
 nem revocavit ad gloriam intuitu miseri-
 cordiarum . Provida namquè , & rationabili
 Dei dispensatione actum est , ut cujus gra-
 dus fuerat altior , ejus casus fieret gra-
 vior : & qui nullo alio , nisi seipso , sua-
 dente ,

dente, vel decipiente, & solâ superbîâ, suæ perditionis fuit auctor, ita majori plecteretur poenâ; & dum in illo superbia cœpit initium, ejus careret fine supplicium: nec ullâ deinceps ratione ei liceret habere spem veniæ, qui inventor extitit, & manet inflexibilis Auctor, tantæ nequitiae.

§. 92. Sed quare, cum initio peccatum vigeret, & tam ineffabilia bona per Christi Incarnationem, fuerant humano generi præparata fuit tandiù dilata Incarnatio, & non in primâ, vel in secundâ ætate venit Filius Dei in Mundum, ut suas divitias effunderet, & ne latius ferperet culpa, & propagaretur peccatum? Quoniam is, qui naturæ consulebat, sapientiâ, & providentiâ distulit beneficium erga nos suum. Quia namque malitiæ morbus semel naturam humanam invaserat, expectavit Orbis Medicus, ut omnia genera improbitatis, quæ in ipsâ naturâ latitabant, erumperent. Posteaquàm igitur malitia pervenit ad summum, tunc optimus Medicus remedium, quo totam ægritudinem curaret, adhibuit; quamobrem

rem non exorienti, sed perfecto jam morbo mederi voluit; Et etiã, ut tantum remedium, magnum ægri præcurreret desiderium; Et conveniens erat ita fieri, ut Deus hominem, quem sextâ die condiderat, ætate sextâ redimeret. Et ut Diabolus, qui mortalium neminem sibi resistere, ac de jugo suo cervicem excutere videbat posse, taliter quasi ex longâ consuetudine securior factus, Salvatorem dum mortalem videret, salutis mysterium haud ipse perciperet: Sed sicut omnes mortales, quasi nihil reputando, audacter rapiebat, ita & audacter in illum mittere manum præsumeret; Si enim, ut ait Apostolus, cognovissent, nunquã Dominum gloriæ crucifixissent.

§. 93. Cessent igitur illorum querelæ, qui impio murmure divinis dispensationibus obloquentes, de Dominicæ nati-
vitatæ tarditate causantur: tanquam præteritis temporibus non sit impensum, quod est in ultimâ mundi gestum ætate. Verbi incarnatio hæc contulit facienda, quæ facta: & Sacramentum salutis humanæ in nullâ umquã antiquitate cessavit. Quod præ-

prædicaverunt Apostoli, hoc annuntiare Prophetæ : nec serò est impletum, quod semper est creditum. Sapientia verò, & benignitas Dei, hac salutiferi operis morâ, capaciores nos suæ vocationis effecit : ut quod multis signis, multis vocibus, multisque mysteriis, per tot fuerat sæcula prænunciatum, in his diebus Evangelii non esset ambiguum ; Et Nativitas, quæ omnia miracula, omnemque intelligentiæ erat excessura mensuram, tantò constantiorem in nobis gigneret fidem, quantò prædicatio ejus & antiquior præcessisset, & crebrior. Non itaque novo consilio Deus rebus humanis, nec serâ miseratione consuluit : sed à constitutione unam, eandemque causam salutis instituit. Gratia autem Dei, qua semper est universitas justificata Sanctorum, aucta est Christo nascente non cœpta. Et hoc magnæ pietatis Sacramentum, quo totus jam mundus impletus est, tam potens etiâ in suis significationibus fuit : ut non minùs adepti sint, qui in illum credidere promissum, quàm qui susceperere donatum.

X V.

§. 94. **S** Ed eccè, dùm de tanto mysterio nos verba facimus, duo nobis, ò *Dilectè*, musitantes occurrunt hæretici, unus Arrii, alter Valentini sectator, & video à longè etiàm post ipsos, innumerabilem Turbam stultorum, *Hæresis Arriana resillitur.* clamantium, & dicentium iniqua contrà Incarnationis ineffabile Sacramentum. Primus ille Arrianus, temerariâ fronte firmitè non veretur asserere, puram, non verum Deum, verumquè hominem, Christum extitisse Creaturam. Sed quàm impia, & hæretica sit tanta scelestissimi viri hujus assertio, satis apertè ostenderunt Athanasius, Ambrosius, cœterique Patres, Synodusque Nycœna firmavit. Christus namquè est Filius Dei, verè, & propriè, non pura Creatura, & est verè, & propriè Dei Filius origine non adoptione, veritate non nuncupatione, æternitate non creatione, procedit enim à Patre tanquàm verbum à corde, quod pertinet ad eandem naturam, præsertim in Deo, in quo non potest aliquid accidentalitèr

L

ad-

advenire . Pater autem æternus æqualem
semper generat sibi filium ; Si hoc tu ne-
ges , ò Impiè , argumento responde : aut
Pater æternus hoc non potuit , aut hoc no-
luit ; Si non potuit , infirmus : Si noluit
invidus invenitur ; Sed utrumque falsum
est : Patri igitur Deo , Filius verus , &
æqualis est . Et si Deus animalibus dedit ,
ut non generent nisi quod sunt , homo ho-
minem generat , & Deus Filium Deum
non generat ? Hunc ergò *Filium misit*
Deus , ait Apostolus , *in Mundum* , *fa-*
ctum ex muliere , *factum sub lege* , *ut eos* ,
qui sub lege erant redimeret ; qui Filius
unum est cum Patre , dum ipse de seipso
fatetur : *Ego & Pater unum sumus* . Ergò
dum dicit , *unum* , liberat te , ò *Dilecte* , ab
Arrio , dum dicit *sumus* , liberat à Sabellio .

Ad Gal.
cap. 4.

Jo: 14.9.

§. 95. Coæternus est igitur Filius Pa-
tri , non creatura ; & si vis ut tibi , ò Hæ-
reticæ , similitudine , tales demonstrem ;
occurrat nobis ignis Pater , splendor Fi-
lius , eccè invenimus coæternos . Ex quo
ignis esse cœpit , continuo splendorem
gignit : nec ignis ante splendorem , nec
splendor post ignem . Et si interrogemus ,
quis

quis quem generet, ignis splendorem, aut splendor ignem? continuò nobis occurrit, sensu naturali, prudentia, nostris mentibus insita: omnes clamamus, ignis splendorem, non splendor ignem. Ecce Pater æternus, ecce Filius æternus; ecce Pater non antecedens, ecce Filius non sequens.

§. 96. Tandem Filius aut ex Patre est, aut ex nihilo est, aut ex altero est, aut ex seipso est. Si ex seipso, non rectè Filius dicitur, qui non natus, sed inginitus prædicatur. Si ex nihilo: creatura cum cæteris, non creaturæ Author ostenditur. Si ex altero: non ejus, cui credimus, sed nescio cujus incogniti Patris Filius prædicatur. Quod si præter hæc quatuor, inveniri non potest quintum; nec de his, propter evidentem blasphemiam, tria prædicari penitus possunt: restat, ut substantialitèr de Patre sit genitus. Et Nativitas ex Matre, tollit admirationem illius ex Patre; sicut enim sine exemplo Mater genuit Authorem suum, sic ineffabilitèr Pater genuisse credendus est Filium suum. Coæternus Patri de Matre

natus est: Qui aliquandò de Matre non fuit, de Patre aliquandò non defuit. Virgo peperit, quia Virgo concepit: & non servato communi rerum ordine, ex integro Corpore Matris, integrū corpus assumpsit Christus. Si ergo novo more, nullo exemplo, secundum carnem natus docetur ex corpore, quid mirum si non secundum consuetudinem humani partus processit ex Patre? Sile ergò ò Arriane, & Filium Dei concede non factum, per quem facta sunt omnia, non enim per seipsum fieri potuit, per quod facta sunt omnia.

*Lecti Ar-
viana.*

§. 97. Scias autem, ò *Dilecte*, Arrianorum venenum adeò Orbem infecisse, ut Hic tandem aliquandò graviter ingemuerit sentiens se esse Arrianum. Et tunc factum est, ut propè cunctis Episcopis, partim vi, partim fraude deceptis, caligo quædam mentibus offunderetur, quidnam potissimum in tantâ rerum confusione sequendum foret. Tunc factum est, ut non solum parvæ res, sed etiam maximæ labefactatæ sint; Nec enim tantum affinitates, cognationes, amicitiae, Domus: verum etiam Urbes, Populi, Provinciæ, Natio-

tiones : universum postremò Romanum Imperium funditùs concussum , & emotum est . Namque cum prophana ipsa Arrianorum novitas, velut quædam Bellona, aut Furia , Capto priùs omnium Imperatore , cuncta deindè palatii culmina legibus novis subjugasset : nequaquam deinceps destitit universa miscere , atque vexare : privata , ac publica , sacra prophanaque ; omnia nullum boni , & veri gere discriminem : sed quousquè collibuisse, tanquàm de loco superiore percutere . Tunc temeratae conjuges, depopulatae Viduæ , prophanatae Virgines , Monasteria demolita, disturbati Clerici, verberati Levitæ , acti in exilium Sacerdotes ; oppleta Sanctis ergastula, carceres , metalla: quorum pars maxima , interdictis Urbibus , protrusi , atque extorres , inter deserta , speluncas , feras, saxa, nuditate , fame, siti affecti , attriti , & tabefacti sunt . Tantùm potuit uniùs hominis pestifera lues .

§. 98. Sed jam alter insurgit Hæreticus , sectator videlicet Valentini , & ipse antiqui serpentis dente percussus, & dicit: Carnem Domini Salvatoris nihil habuisse

*Hæresis
Valentini
refellitur.*

de Virgine . O' ridicula assertio . Et si ita est, quid egit Christus, illis novem Mensibus, intra Materni Corporis genitale secretum ? Illic utique de ejus ossibus , & medullis , virtute Spiritus Sancti conceptus , & Sapientiâ operante collectus ; illic naturâ stupente compositus ; illic per legitima nascendi spatia, de Carne Carnis est incrementa mutuatus. Quòd si nihil attracturus erat de propriæ Parentis materiâ , quid opus erat longâ hospitii mortalis injuriâ ? Si , inquam , nihil de suo erat corporeus Matris sinus , cœlesti Puero , quotidianis horarum , ac dierum profectibus , collaturus , ubi primùm legitur conceptus, ergo statim consummatus, statim fuit & genitus . Sed non ita est . De primâ dicatur parvuli conformatione, unde ossium compagno , membrorumque perfectio prodiit ? Nota solemnis temporis consuetudo. Itaque cum animam aliunde susceperit, si Corpus de Matre non habuit , ergo sermo divinus caret veritate , cum veritas sit, quæ eum etiam Filium hominis protestatur . Quo quidem loco, debemus advertere , quod dum non homi-

mi-

1/a. c. 9. *vultus natus est nobis* ; ergo non nobis natus est , si nihil sumpfit ex nobis ; & si nihil de nobis suscepit , nihil contulit nobis , & tamen quod induit , hoc , omnes Sacre Scripturæ liberasse testantur ; quod sibi Deo junxit , specialitèr hoc redemit . De nostro est quod appendit , de suo est quod donavit . Meum testor esse , quod de cognatâ mihi carne processit , ut meum sit , quod triumphavit . Meum , testor esse , quod obiit , ut meum sit , quod resurrexit . Meum , testor esse , quod intrâ tumulum jacuit , ut meum sit , quod in Cœlum ascendit . Et misericordia Dei gratiùs commendari non potuit , quàm ut ipse unicus Dei Filius in se incommutabiliter manens , carnem suam verè de Virgine nostrâ susci- peret , & speciem dilectionis suæ , homine medio , hominibus daret : quâ ad illum ab hominibus veniretur , qui tamen longè erat immortalis à mortalibus , incommutabilis , à commutabilibus , justus ab impiis , beatus à miseris . Et quia naturalitèr indidit nobis , ut beati , immortalesque esse cupiamus : manens Beatus suscipiensque realem ex Virgine mortalem carnem , ut
no-

nobis tribueret, quod amamus, perpetuando docuit contemnere, quod timemus.

X V I.

§. 100. **S** Equitur nunc, *ò Dilecte*,
 innumerabilis illa multitudo stultorum, qui impio murmure labefactare non verentur ineffabile Incarnationis Mysterium. Audi, quid dicant. Omnisfer-
 rē Ma-
 jorē cōtrā
 Incarnat.
 recenſen-
 tes
 Alii Domino solam humanitatem, alii solam adscribunt Veritatem. Alii veram quidem in ipso Divinitatem, sed Carnem dicunt fuisse phantasticam, & simulatam. Alii profitentur veram eum suscepisse Carnem, sed Dei Patris non habuisse naturam: & Deitati ejus, quæ erant humanæ substantiæ, deputantes, majorem sibi Deum, minoremque fingunt; cum gradus in Divinitate esse non possit. Quoniam quid quid Deo minus est, Deus non est. Alii cognoscentes Patris & Filii nullam esse distantiam, quia non possunt unitatem Deitatis intelligere, nisi in unitate Personæ, eundem asserunt esse Patrem, quem Filium, & nasci & nutriri, pati & mori,
 se-

sepelliri & resurgere , ad eundem pertinere , qui per omnia , & hominis personam impletet & Verbi . Quidam putant Dominum Jesum Christum non nostræ substantiæ Corpus habuisse , sed ab Elementis superioribus, ac subtilioribus sumptum . Quidam autem æstimant in Carne Christi humanam animam non habitasse, nec fuisse: sed partes animæ ipsam impleuisse Deitatem. Quorundam imprudentia in hoc transiit , ut animam quidem fuisse in Domino fateantur : sed eandem dicunt mente caruisse , quia sufficeret homini sua Deitas, ad omnia rationis officia . Idem asserere præsumunt , partem quandam Verbi in Carnem fuisse conversam , ut in unius Dogmatis varietate multiplici, non Carnis tantum, animæque natura, sed etiam ipsius Verbi solveretur essentia. At finamus illos oblatrare, ò *Dilectè* , quantum volunt , quantum valent , cum egregiè eorum insaniam , eorum inscitia refellat .

§. 101. Nota verò Tu interim , quod ex Scholâ Theodori Mopsuesteni Episcopi Nestorius Constantinopolitanus Antistes.

stes profiliit, duasque in Christo Hypo-
 stases, duas personas secernens, alteram
 Hominis, alteram Dei: Hominem verè,
 & propriè Deum, Mariam Deiparam di-
 ci posse negavit, tametsi Christiparam
 confiteretur. Unionem ille Dei atque
 Hominis in Christo, non substantivam,
 & hypostaticam, sed extrinsecâ efficien-
 tiâ quadam, atque habitudine, amoris ac
 benevolentiae nexu duntaxat coalitam est
 interpretatus: eo penè modo, quo justii
 omnes, & unum cum Deo, & Filii Dei,
 & Dii dicuntur. Cyrillus primò Alexan-
 drinus Episcopus, tum Coelestinus Papa,
 denique Synodus Ephesina prima, exitia-
 lem hanc labem, objectâ Catholicæ Veri-
 tatis luce, profligarunt. Diodorus Tar-
 sensis Episcopus Nestorianæ dementiæ est
 aspersus infamiâ, ut qui Theodoro Mo-
 psuesteno, ita dux & magister preiverit,
 sicut Nestorio Theodorus. Diodorum ab
 hac infamiâ vindicare exadversò quam-
 plurimi conati sunt. Nestoriani, Pelagia-
 nique Dogmatis cognationem declaravit
 Cassianus libro primo de Incarnatione,
 itemque Prosper carmine de ingratis. Sci-
 licet

*Diodorus
Tars Epif.*

Pelagius.

licet Pelagius Christum non verè , & naturâ Deum, sed humano merito, præmii-que loco id adeptum, ut Deus fieret, somniaverat . Inciderat & Leporius Monachus in Pelagii laqueos , sed hinc evasit , oblato Africanis Episcopis , quos inter fulgebat magnus ille Augustinus , emendationis libello .

§. 102. Eutyches Archimandrita Constantinopolitanus dum Nestorianam refugit personarum sectionem, nec naturam à personis secernit , ut personam , ita naturam quoque Christi unam ex Deo atque homine conflavit . Accersivit ille sibi à Cyrillo patrocinium, sed incassum: ut qui tametsi verba Cyrilli aliqua sibi videretur sequi , mentem sanè , ac sententiam non assequeretur omninò. Hic à Flaviano Constantinopolitano Episcopo Synodicè damnatus , in Latrocinii Ephesina Synodo à Dioscoro Alexandrino absolutus: postremò tandem in Calcedonensi Æcumenica Synodo proscriptus est , ac relegatus . Ex duplicis porrò naturæ in unam naturam confusione id indubiè nascebatur , ut non nostræ esset naturæ Christi caro , nec nobis

bis Consubstantialis, utpote Consubstantialis Deo; ergo nec à Virgine Matre sumpta, sed aliundè è Cœlo allapfa, vel à Verbo ipso effusa; Ideò nec Virgo Deipara, ut quæ nihil sui impartisset; deniquè id ex stolido commento consequens erat, ut jam nec Deus esset Christus, nec verus Homo; & nec Patri quà Deus, nec nobis quà Homo posset Consubstantialis appellari. Etenim Deitas Christi si carni erat Consubstantialis, uniusque cum eâ naturæ, non erat Patri: ac rursùm Humanitas Christi, si Deo Consubstantialis erat, utique non erat nobis.

§. 103. Eutychniana Lues plures luxuriavit in Sectas; Petrus namque Cnaphæus Petrus Cnaphæus. Antiochenus Episcopus, cum Calcedonensi Concilio dixisset Anathema, ac Trisagio illam clausulam addidisset: *Qui passus es pro nobis, miserere nobis*, Theopàschitarum errori, ac Sectæ ortum dedit. Id quoque eliciebatur ex Eutyche- Theopàschita. tis delirio, ut concreta carni, eique consubstantialis facta Deitas Christi, unà pateretur: ac proinde tota Deitas, immò & Personarum augustissima Trinitas;

nitas ; ut quæ cum Deitate re idem sit .

*Petrus
Mogus .*

§. 104. Petrus Mogus cum sedem invalisset Alexandrinam , & Calcedonensi Concilio dicere cunctaretur Anathema , secessionem ab eo fecere Eutychiani ejus Urbis, regionisque , ex eo Acephali dicti: quanquam eo nomine persepè Eutychiani omnes sint nominati . Inter Acephalos

*Severus .
Corrupticola .
Jul. Halicarnassensis
Incorrupticola .*

Severus Monachus Corrupticolarum, Julianus Halicarnassensis Incorrupticolarum novam sectam peperit : quod illi corruptibilem Christi carnem fuisse , utpote carnem : hi incorruptibilem , utpote unius cum Verbo jam naturæ dicerent; quæ omnia fusissimè in orationibus , quas nos , de Historia Ecclesiastica bis Hebdomadâ qualibet, tertiâ & sextâ feriâ habemus ad populum , elapsis mensibus enarravimus .

Themistius .

Agnostus .

§. 105. Themistius Diaconus Agnoitarum in Ægypto Dux , & Princeps extitit , inde dictorum , quod Christo affingerent ignorantiam . Mirum quod Justinianus ipse Imperator in Incorrupticolarum vesaniam delapsus sit ; cujus propagandæ studium , & conatus mors intercepit .

§. 106. Deniquè Joannes Grammaticus, idemque Philoponus dictus, Trinitatis initium dedisse visus est, quod naturæ personæque discrimen nullum esse contenderet : ex quo ut unam in Christo naturam ex unitate Personæ lubens concluderebat : ita ex Trinitate Personarum tres in Deo naturas dicere cogeretur invitus. Monophysitæ ab unitate naturæ : *Monophysita Jacobita.* Jacobitæ à Jacobo Autore: Armeni à gente dicti, nihil aliud, hi omnes, quàm Eutychiani. Semieutychiani dicti, qui compositam Christi ex Deo, & homine naturam dicerent : atque inde Patri, hinc nobis consubstantialem : cum Eutychiani unam simplicemque Christi naturam opinarentur : sive Deitate in humanitatem mutatâ, sive potius abreptâ, absumptâque in Deitatem humanitate.

§. 107. Diù, & pertinacitè altercatum est, an unus de Trinitate passus, & crucifixus dici posset ; cum qui id dicerent Eutychiani, qui negarent Nestoriani à suspiciosis hominibus appellarentur : *An dici posset, unus ex Trinitate passus.* cum posset è contra id & dici, ne Nestorius, & negari citra fidei periculum, ne

Eu-

Eutyches Eutychetisque discipuli sibi blandirentur .

Monothelita .

§. 108. De Eutychianorum stirpe enati Monothelitæ , ore tenus duplicem Christi naturam confitebantur : cum voluntatem ejus , atque operationem duntaxat unicam agnoscerent . Suam enim propriamque voluntatem , atque operationem unaquæque sibi vindicat rationalis natura . Consensit primùm novellæ impietati Heraclius Imperator : eâ nimirum spe delusus ab Athanasio Jacobitarum Patriarchâ , fore , ut omnes Eutychiani in duplicem Christi naturam convenirent : si ut unus Christus , unusque operans , ita una ejus operatio , atque una voluntas dici sineretur . Huc ergo pertinebant & Heraclii Ecthesis , & Constantis Typus . Sergius Patriarcha Constantinopolitanus Syris , & Jacobitis origine , & fide conjunctus , denique Cyrus Alexandrinus eâdem devinctus impietate , momenti plurimum attulere ad Imperatores in ejus patrocínio confirmandos , donec Synodus sexta Œcumenica , damnatâ profanâ novitate pacem Ecclesiæ , lucemque Orbi reddidit Christiano .

§. 109.

§. 109. Quemadmodum Eutychetis Monothelitæ, ita Nestorii extremus partus fuere Felix, atque Elipandus. Ille Urgelitanus, Hic Toletanus Episcopus. *Felix. & Elipandus.* Non proprium & naturalem, sed adoptivum Dei Filium, & servum illi Christum hominem prædicabant. Ita in duos secebatur filios, duasque personas Christus, cum Filius personam sonet: nec unus idemque Filius Dei esse possit & naturalis, & adoptivus. Oppressa statim hæc novitas est in Franco-Fordienſi Synodo, nec ulterius serpsit.

§. 110. Novi subinde, posterioribus sæculis, ad hanc usquæ nostram ætatem, coorti sunt Hæresiarchæ; qui tamen non aliud, quàm priscas dudumquæ jugulatas hæreses renovare potuerunt. Aut enim humanæ, aut divinæ Christi naturæ integritatem, aut utriusque substantivam, & hypostaticam unionem labefactare conati sunt; nec aliud omnino sunt consecuti, quàm, ut partæ omnibus retrò sæculis de istiusmodi erroribus victoriæ, quæ penè absoleverant, in memoriam hominum

M

revo-

Luther, Calvin. revocarentur , ac reviviscerent . Ex Lutheri , & Calvini discipulis , Michael Servetus Hispanus , & Valentinus Gentilis Italus , dum Trinitatis fidem in Galliâ , & Germaniâ , maximè autem in Poloniâ oppugnant , non Arianorum tantum , sed & Ebionitarum , Sabellianorum , Photinianorum , Eutychianorumque oppressas dudum hæreses ex orco revocarunt . Horum *Alii Hæretici Veteres.* ex semine prodire Georgius Blandrata , Paulus Alciatus , Franciscus David , & tandem Faustus Soccinus Senensis , hujusquè infausta proles Crellius ; quòt Nomina , tot Monstra , non in ejus tantum fidei , qua vel Trinitatem , vel incarnationem complectimur , sed in totius Christiani nominis excidium conjurata . Prodiit deniquè anno 1645. Calvinianus Anonymus , qui Nestorio Catholicum Dogma , Cirillo Alexandrino Apollinaris insaniam , Ephesinæ primæ Synodo turpissimæ hallucinationis infamiam affingeret : usque adeo novandi petulans libido eos exagitat , qui semel Romanæ nostræ fidei frœna excusserunt .

§. III. Hæc singularis , hæc unica tot tan-

tantorumque errorum, malorumque causa, nempe à Dogmatibus Ecclesiæ nostræ Romanæ defecisse; cupiunt mali homines diabolico agitati spiritu, & ab antiquò cupiverunt, benè fundatam Romanæ Ecclesiæ antiquitatem, scelestâ novitate subruere, & Summorum Pontificum instituta, perversâ lege, violare; sed Illa, divino roborata spiritu, pura, sancta, illibata, tanquam castissima Virgo, ut olim appellabatur, stabilis & inconcussa semper perseveravit, & immobilis perseverat. Ipsa enim sola est, quæ sedula, & cauta, depositorum apud se dogmatum custos, nihil in iis umquàm permutat, nihil minuit, nihil addit: non amputat necessaria, non apponit superflua, non amittit sua, non usurpat aliena; sed omni industriâ hoc unum studet, ut vetera fidelitèr, sapienterquè tractando, si qua sunt illa antiquitus informata, & inchoata accuret & poliat: si qua jam expressa & enucleata, consolidet, firmet: si qua jam confirmata & definita, custodiat, & foveat. Quod si aliquando Concilia celebravit, hoc fuit, ut quod antea simpliciter credebatur, hoc

*Laudes
Romanæ
Ecclesiæ.*

idem postea diligentius crederetur : quod antea lentius prædicabatur, hoc idem postea instantius prædicaretur : quod antea securius colebatur, hoc idem postea solitius excoleretur, uno verbo fuit hoc profectus fidei, non permutatio.

§. 112. O' igitur Beata Ecclesia Romana, quæ unum Deum in Trinitatis plenitudine, & Trinitatis æqualitatem in unâ divinitate veneratur : ut neque singularitas substantiæ, Personarum proprietates confundat, neque item Trinitatis distinctio, unitatem separet Deitatis. Beata, inquam, Romana Ecclesia, quæ in Christo duas veras, perfectasque substantias, sed unam Christi credit esse Personam : ut neque naturarum distinctio unitatem Personæ dividat, neque item Personæ unitas differentias confundat substantiarum. Beata, inquam, Romana Ecclesia, quæ ut unum semper Christum & esse, & fuisse fateatur, unitum hominem Deo non post partum, sed jam in ipso Matris utero confitetur. Beata, inquam, Romana Ecclesia, quæ Deum factum hominem non conversione natu-

Fides Romana quæ ad mysterium incarnationis.

turæ, sed personæ ratione intelligit : Personæ autem non simulatoriæ, & transeuntis, sed substantivæ, & permanentis. Beata, inquam, Romana Ecclesia, quæ hanc Personæ unitatem, tantam vim habere prædicat, ut propter eam, miro ineffabilique mysterio, & divina homini, & Deo adscribat humana : nam propter eam Filium de Cœlo descendisse non abnegat, & Deum secundum hominem credit in terra ex Virgine natum, & passum ; & propter eam deniquè & hominem Dei Filium, & Deum Filium Virginis confiterur.

§. 113. *O' Dilecte*, Depositum tantum custodi, infelicissimis præsertim nostris hisce temporibus : evita prophanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. *Novitates*, non vetustates, non antiquitates : vitanda namque novitas, tenenda antiquitas, prophana est novitas, sed sacrata vetustas. *O' Dilecte*, depositum tuum custodi propter fures, propter inimicos, ne dormientibus hominibus superfement.

zizania super illud bonum semen, quod in agro suo Filius hominis seminavit. Deposito custodi, quod tibi creditum est, non quod à te inventum : quod accepisti, non quod excogitasti : rem non ingenii, sed doctrinæ : non usurpationis privatæ, sed publicæ traditionis : rem ad te perductam, non à te prolatam ; In qua non author debes esse, sed custos : non institutor, sed sectator : non ducens, sed sequens. Aurum accepisti, aurum redde : nolo mihi pro aliis alia subicias ; Nolo pro auro aut impudentèr plumbum, aut fraudulentèr æramenta supponas : nolo auri speciem, sed planè naturam. *O' Dilecte*, si te divinum munus idoneum fecerit, ingenio, exercitatione, doctrina, esto spiritualis tabernaculi Beseleel, pretiosas divini dogmatis gemmas exculpe, fidelitèr coapta, sapientèr adorna, adjice splendorem, gratiam, venustatemque. Intel ligatur, te exponente, illustrius, quod antea credebatur obscurius. Per te posteritas intellectum gratuletur, quod antè vetustas non intellectum venerabatur : eadem tamen, quæ didicisti, ita doce, ut

ut cum dicas novè , non dicas nova .

§. 114. Et vos , ò Hæretici , redite tandem aliquando ad cor , Romanam veneramini Ecclesiam , in ejus viscera iterum ingredimini , ut iterum renascamini . Extra Illam non est salus . Extra Illam non est quies . Extra illam non est gaudium . Heù vestra miseranda conditio , quantis curarum æstibus , quantis turbinum motibus exagitamini ? Namque quâ ventus impulerit , incitato errore rapimini , & aliquandò in vosmetipsos reversi , tanquam contrarii fluctus relidimini . Nunc temerariâ præsumptione ea , quæ incerta videntur , approbatis , nunc irrationali metu , etiâ quæ certa sunt , expavescitis ; incerti quâ eatis , quâ redeatis , quid appetatis , quid fugiatis , quid teneatis , quid dimittatis . Quæ quidem dubii , & malè penduli cordis afflictio , divina erga vos miserationis est medicina , si sapitis . Idcirco etenim extrâ tutissimum Ecclesiæ Romanæ portum diversis cogitationum quatinini , verberamini ; ac penè necamini procellis , ut excussa in altum elatæ mentis vela deponatis , malè novi-

tatum ventis expensa: vosque intra fidissimam stationem placidæ, ac bonæ Matris reducat, atque amaros illos, turbulentosque errorum fluctus primitus revolvat, possit deinceps vivæ, & salientis aquæ fluentia potare. Quod vobis dignetur ille impertire, quem in præsepio jacentem, & ad quem nunc nostra humilis redit Oratio, bruta etiâ animalia reverentur.

X V I I.

§. 115. **I**Ntereâ jacet in præsepio totius mundi honor, & gaudium, & velut fœnum animalibus brutis exponitur: & hæc creatorem suum

*Nativitas
Christi
admirabilis
Angelis.*

naturali agnoscunt instinctu, flectuntque genua, insuetisque naturæ motibus conditori exhibent reverentiam. Sed & adfunt sodales Angeli, novumque Canticum, lyris, tubis, & timpanis, cœlestemque harmoniam, melosque canunt: *Nupsit Virgo, peperit Virgo, Mater est Virgo.* Exultant, lætantur, omnisque triumphat militia Cœlestis: & admirantur immensam,

fam , intra Corporis parvi Sacellum , inhabitantem Domini majestatem . Et ut quondam Helisæum Prophetam puero , ita nunc infinitum Deum Infanti exiguo mensuratum . Ascendunt ipsi , & descendunt supèr Filium hominis: intrant & exeunt; intùs potentiam , foris clementiam admirantes . Stupent Oceanum infinitum modico vase conclusum: lucidissimum , ardentissimumque Solem , levi nubecula circumvelatum : & uno verbo Omnipotentem Deum , infirmum hominem factum .

§. 116. O' Virginem virginum , minima sunt terrena gaudia , dum adsunt divina mysteria . Quis nobis hæc nuntiet , quis dicat quod Virgo peperit; quod concepit? Cecinerunt hoc Angeli , nunc Pastores referant, quod viderunt ; Dum circa gregem suum excubarent, *facta est cum Luc. c. 2.* Angelo multitudo militiæ Cœlestis, laudantium Deum , & dicentium : Gloria in altissimis Deo , & in terrâ pax hominibus bonæ voluntatis . O' festiva vox , ô dulcis gratulatio , non nisi foeminæ , cujus uterus ediderat prolem , & humano generi

neri Virgo, & Mater pepererat Salvatorem, fieri decebat. Dignum enim erat, ut ei foeminæ, quæ Dominum Cœli, & terræ procreaverat, & post editum foetum integra manserat, non mulierculæ, humanis solemnitatibus, sed Angeli divinis laudibus festa celebrarent. O' dies igitur omni Sole lucidior. O' tempus à cunctis sæculis expectatum. Quod præstolabantur Angeli, quod Cherubin, & Seraphin cupiebant, hoc nostro tempore revelatum est. Quod illi videbant per speculum, & per imaginem, nos cernimus in veritate. Qui loquebatur in Israëlitico populo per Isaïam, Hieremiam, ceterosque Prophetas, nunc nobis per Filium loquitur. Vide, O' *Dilecte*, quid sit intèr vetus testamentum, & novum. Illis loquebatur per nubilum, nobis loquitur per serenum. Ibì Deus videbatur in Rubo, hìc de Virgine Deus nascitur. Ibì ignis erat populi peccata consumens; hìc Christus est populi peccata dimittens. Benè ergò canunt Angeli: *Gloria in altissimis Deo, & in terrâ pax hominibus bonæ voluntatis.*

§. 117. Gaudia igitur cœlitus hominibus nuntiantur, lætitia imperatur, & nox illa sacri partus conscia novis fulgoribus illustratur. Gloriantur in Cœlestibus superi, & pax in terrâ bonæ voluntatis hominibus confirmatur. Et benè pax de Cœlo nunciatur hominibus, quia jam pro hominibus pax ipsa de Cœlo descenderat; veneratque toto Orbe in pace composito; & tantâ pace, quanta in Mundo nec antea fuerat, nec sit postea futura. Ita pacis se latorem etiam ostendens, qui Deo Patri mundum reconciliavit, & Angelos, qui homines peccatores despexerant, suoque judicaverant indignos consortio, ad concordiam studuit revocare: ut jam non dedignentur hominem habere socium, quando supra se vident hominem Deum.

§. 118. Sed super omnia idcirco factum ostenditur, ut tanta pax esset in terris, ut ille advenisse solidius firmaretur, qui sicut quidam maximus inter Gentiles Poeta cecinerat,

Pacatum regit patriis Virtutibus Orbem

Ille

Ille Deum vitam accipiet, divisque videbit

Permixtos Heroas, & ipse videbitur illis

Te Duce, ait, si qua manent sceleris Vestigia nostri

Irrita perpetua solvent formidine terras.

Tum igitur verè terra soluta est ab omni bellorum formidine, velut idem testatur

Jam nova progenies Cælo demittitur alto, &

Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo,

Et Toto surgit gens aurea mundo.

Hæc nimirum Poeta Summus Octaviano Principi scribens: quia levis cum spiritus flaverat auræ, & Sibyllino Carmine divinum aliquid interiùs, etsi nescius, suo præmonstrabat Eloquio. Unde inquit

Ultima Cumæi venit jam Carminis ætas.

Sci-

Scilicet quidquid olim sibyllæ prædixerant, quod jam totum illo in tempore compleretur; quia mirabiliter, sicut suo in loco monstrabitur, velut organis, his usus est Spiritus Sanctus, ut penè omnia, quæ de Christo sunt adimpleta, suo Carmine longè antea prænotarent.

In Disser.

X V I I I.

§. 119. **I**Ntèr verò tam ineffabilia Sacramenta, illud maximè ponderandum: quod non Scribis, & Pharisæis, non Sacerdotibus, & Doctoribus: non Principibus, & divitibus; sed rusticis Pastoribus, ut dictum est apud Bethlehem, tantum est revelatū arcanum: quos Dei claritas circumfulsit: Angelusque, magnum illis gaudium annunciavit. Properant alacriter simplices videre natum Regem præsepio recumbentem: inveniunt, agnoscunt, adorant, & jubilant. Extrinsecus nuda erant, & egena, quæ videbantur; nihil in illâ paupertate videbatur divinum, sed ipsis desupèr tantum fuit revelatum arcanum, quorum innocentia, & sim-

*Pastores
properant
videre na-
tum Re-
gem.*

sim-

simplicitas est electa, ut laus Christi perficeretur. Execrari solent Ægyptii hoc hominum genus, & abominabiles eis sunt oves, & pecora, sed hujusmodi officium ab initio auctoritatem obtinuit: & Abel pastor munera de gregibus ovium obtulit; & in eo, quod cœlitus inflammari visa sunt, quod grata Deo essent, cunctis innotuit. Pastores Abraham, Isaac, & Jacob, viri Deo familiares. Pastores Patriarchæ duodecim: Pastor ipse Moyses, qui in Eremitæ recessu, dum sequitur pecudes, in rubo conspicit Deum, & Signorum potestate collatâ, populi recipit principatum. Helisæus constituitur de aratro Propheta: David de post fectantes accipitur, & in Regni Solio collocatur. Agnum, quem abominabatur Ægyptius, sacrificari sibi præcipit Deus, ejusque sanguis Israelitarum postibus illitus, exterminatorem Angelum repellit, & abigit; nec timetur mortis periculum, ubi tantæ reverentiæ conspicitur signum. Merito igitur Pastoribus, tam ineffabile est Sacramentum apertum, & tam absconditum est revelatum arcanum.

§. 120. Porrò ad Pastores, *Et hoc* ait Angelus, *vobis signum*: vobis humilibus: vobis obedientibus: vobis non alta sapientibus: vobis vigilantibus, & in lege Dei meditantibus die ac nocte; *hoc*, inquit, *vobis signum*. Quod? quod Angeli promittebant, quod Populi requirebant, quod Prophetæ prædixerant, hoc fecit Dominus nunc, & ostendit vobis: in quo recipiant increduli fidem, pusillanimes, spem, perfecti securitatem. Hoc ergo vobis signum. Cujus rei signum? Indulgentiæ, gratiæ, pacis: & pacis, cujus non erit finis. Hoc est ergo signum: *Invenietis infantem pannis involutum, & positum in Præsepio*: Deus est tamen mundum reconcilians sibi. Morietur propter peccata vestra, & resurget propter justificationem vestram: ut justificati per fidem, pacem habeatis ad Deum. Hoc signum pacis Prophetæ quondam Regi Achaz proponebat petendum à Domino Deo suo, sive in excelsis supra, sive in inferno deorsum. Sed impius Rex recusavit: non credens miser, quod in signo hoc ima summis in pace socianda essent: quatenus &

In-

Isa. c. 7.

Inferi Domino descendente salutari in Osculo sancto signum pacis, & ipsi recipiant; & superni Spiritus idipsum nihilominus cum ad Cœlos redierit, æternâ suavitatem participant. Sed nota, *ò Dilecte*, quod Angeli loquuntur Pastoribus; quando peccando eramus à Deo extranei, extraneos nos Angeli deputabant; sed quia cognovimus Regem nostrum, recognoverunt nos Angeli cives suos. Nota etiam, quomodo Cœlestis curia fidem astruat, Angelus Mariam, Angelus Joseph, & Angelus Pastores edocet.

*Ecclesiæ
in gregibus
initia.* §. 121. Hi sunt Ecclesiæ prima surgentis initia, quos Pastor Pastorum, paciscendis gregibus aptos, ab ipso sui natalis exordio, ad ovilis curam conduxit; quia enim magnum sibi emere ovium gregem postmodum suo sanguine destinaverat, à principio Pastores locat; quibus sui postea ovilis curam committat. Quantum horum devotione simplicium Virgo lætata est, quantum de illorum præconio jucundata, gaudebat: quia Deo prodeunte, notum hominibus esse cæperat, dignationis divinæ mysterium, quod fuit
pro

figuramque gesserunt: Vigilent super Gregem Domini, & custodiant vigilias noctis super ovile commissum; ut divino lumine perfundantur, & fiant participes Cœlestium Secretorum. Quærant mentis fervore, & gaudio, puerum Jesum, non jam cum animalibus in humili Præsepio jacentem, sed cum Angelis ad Patris dexteram, in Gloriæ, & Majestatis Throno, sedentem. Ad modicum oves relinquant, ut Jesum in legis gremio, & in scripturarum abdito perscrutentur: & cum invenerint, & adoraverint, redeant statim ad Gregem sibi commissum, & illius sollicitè curam gerant: atque hoc, non ut isti semel, sed sæpiùs, iteratis vicibus, agant, euntes, & redeuntes, ascendentes, & descendentes super Filium hominis.

§. 123. Unusquisque etiam, qui privatus vivere creditur, tenet Pastoris officium, si bonorum actuum, mundarumque cogitationum multitudinem aggregans, hanc justo moderamine gubernare, scripturarum pastu nutrire, & contra Dæmonum insidias servare contendat.

§. 124.

Sed tempus est, *ò Dilecte,* Oratio ad
Puerum
Iesum.
ut & nos transeamus cum

Pastoribus istis usque Bethlehem, & videamus hoc Verbum, quod factum est. Videamus divinæ dignationis beneficium, gratis nobis præstitum: videamus pondus Charitatis ingens, quo dilexit nos Deus, & immensas ei gratias cum jubilo mentis reddamus. Quid retribuam Tibi, *ò charre Puer*, pro omnibus quæ dedisti mihi? superat omnem sensum, excedit omne desiderium, omnemque mentem obruit pietas tua, dilectio tua, clementia tua. Sacrificium laudis reddam tibi in humilitate meâ: hoc habeo, hoc reddo. Pauper enim sum ego, & in laboribus à juventute meâ: & nihil tibi est charius, quam animus verâ humilitate curvatus. Fit magna, fit pretiosa, fit dives anima, cum se de proprio pauperem esse cognoscit: potens si humilitatem saluberrimam non declinet: felicissima, & fidelissima si servet in carne, quod in Coelis superbi Angeli amisisse probantur.

N 2

Ad

Ad Te, *Sancte Puer*, & excelsæ Domine, nemo se erigendo pervenit, quin potius humiliatus ascendit: Cum altissimus sis, proximior redderis supplicatione curuatis. Nostra Tibi humilitas accepta est: amas, quod propter Te non quæris, desideras, quo non indiges. Ipsa est enim vitæ nostræ Mater germana charitatis: æstuantis animæ singulare præsidium: contraria debellatrixque superbix; & sicut illa per Diabolum origo criminum, ita ista per Te noscitur fons, esse virtutum. Hanc Tu, *Domine Jesu*, sic nobilitare voluisti, ut eam non solum præcipere, sed etiam suscipere dignareris. Subiisti quippè in assumptâ hominis naturâ iudicium, qui iudicaturus es mundum: & humanum genus sic habuisti charum, ut rerum Dominus naturam servi dignareris assumere; & tanta fuit in tuâ Sanctâ Incarnatione, humilitas, quanta est incomprehensibilis in Divinitate Majestas.

Per Te, *admirande Puer*, poena facta est, requies æterna, & Incarnatio tua, & Nativitas tua fidelium salutis introitus. Per Te nos vidimus, cum cæci essemus;

Tu

Tu etenim naturâ immutabilis, in Te semper manens, & innovans omnia, noluisti, ut es, nobis apparere: nam si apparuisses, fulgore tuo nos incendiisses potius, quàm renovasses, quàm illuminasses; sed claritatem magnitudinis tuæ nostris oculis temperasti: ut dum tua nobis claritas temperatur, etiam nostra infirmitas per tuam similitudinem in tuâ luce claresceret. Vidimus gloriam tuam, quasi Unigeniti à Patre: non utique visuri, nisi per socium corpus nobis apparuisses. Nam si Judæi in gloriosam Moysis, cum nostræ esset naturæ particeps, haud potuerunt faciem intendere; sed homini etiam justo opus fuit velamento, quod ejus gloriæ magnitudinem obumbraret; quonam pacto nudam; & ipsis Supernis Virtutibus inaccessibleem Divinitatem, nos ex luto, & terrâ facti, sustinere possemus? Idcirco Tu humiliasti Te, & habitasti in nobis, ut ad Te accedere, Tecum loqui, & conversari audacter liceret.

Dedisti nobis in principio non Æternitatis, non Ævi, sed temporis, divinam imaginem; sed nos sartamtectam non ha-

buimus; Tu excelsus humilians Te, venisti ad nos, & nostram carnem suscepisti, & attulisti immortalitatem carni, & salutem imagini. Iniisti nobiscum consortium, & quidem priori longè admirabilius: tunc enim id, quod præstantius erat, nobis donasti, & nunc, quod deterius est, accepisti; & accipiendo, ut bonus Samaritanus, nos infirmos curasti, levasti, sanasti; Et captivos redemisti; Et immenso, ac infinito pretio pro nobis debitoribus satisfecisti.

O' cibus, & panis Angelorum: de Te implentur Angeli, de Te satiantur, & non fastidiunt; de Te vivunt, de Te sapiunt, de Te beati sunt. Ubi es propter me! In diversorio angusto, in pannis, in præsepio. Tu, qui regis Sydera, fugis ubera; imples Angelos, faris in sinu Patris, & taces in sinu Matris. Sed locuturus es competente ætate, nobis Euangelium impleturus; propter nos passurus, propter nos moriturus, ad exemplum præmii nostri resurrecturus; ante oculos discipulorum in Cælum ascensurus, ad iudicium de Cœlo venturus.

Ad-

O' Admirabile Sacramentum, ò profundum arcanum , ò ars nova & à sæculo nec amplius inventa nec audita ; quod namque Philosophorum præterivit superbiam , hoc tua humilis tradidit disciplina . Docuisti, se prosternendo, de hostibus triumphare . Quare confestim nos inimici tui cervices nostras subdidimus Veritati, quando exinanitam tuam majestatem , & obnubilatam claritatem conspeximus . Tunc divinæ tuæ humilitatis admiratores , & emulatores evasimus , tunc egrotare nos cognovimus , & sordes vitiaque nostra non dissimilavimus : cæcitatem nostram vidimus , & à Supernâ Veritate , quæ nobis apparuit , illuminandos nos esse consensimus .

Tu Veritas humilitate inexcogitabili exinanisti temetipsam , cum carnis nostræ sarcinam suscepisti : & humilitatem proposuisti , quam imitaremur : apposuisti , cui agglutinaremur : imposuisti , qua reprimeremur . Etenim cum innatâ , & inextinctâ siti veritatem , uti felicitatem summam concupiscamus , facile modò inducimur , ut illi coaptemur , cum eâ in-

firmatâ infirmemur , cum humili humiles
 fimus . Sanaſti proinde infirmitate tuâ tu-
 morem noſtrum , & elevaſti abjectione
 tuâ amorem noſtrum; & hoc feciſti, ne fi-
 ducia noſtra proſterneret nos , ſed intuen-
 tes ante pedes noſtros infirmam Divinita-
 tem tuam ex participatione tunicæ pelli-
 cæ noſtræ , noſtram infirmitatem diſca-
 mus abjicere , ut ad tuam fortitudinem
 elevetur ; & tenentes humilitatem tuam ,
 tanquam debilitatis noſtræ fulcimentum,
 ad tuæ majeſtatis altitudinem ascenda-
 mus .

Et quia mundus de ſuorum Dogma-
 tum vanitate ſuperbiebat , in eo conſtitui-
 ſti ſalvandorum fidem , quod & indignum
 videretur , & ſtultum : ut & deficienti-
 bus omnibus opinionum præſumptioni-
 bus , ſola gratia revelaret , quod compre-
 hendere humana intelligentia non vale-
 ret . Sapientes enim mundi dum alta Dei
 quærunt , & humilia non credunt , iſta
 prætermittentes , & propter hoc nec ad
 illa pervenientes , inanes & leves , inflati
 & elati, tanquam inter Cœlum, & terram
 perpendent : cum ſint ſapientes hujus ſe-
 culi ,

culi, sed non Tui, à quo factum est seculum. Nam si esset in eis vera Sapiencia, quæ Tu es, intelligerent profectò carnem à Te potuisse suscipi, nec tamen Te in carnem potuisse mutari. Intelligerent Te assumpsisse quod non eras, & permansisse quod eras: & in homine ad nos venisse, & à Patre non recessisse, & in eo mansisse quod es, & nobis apparuisse, quod sumus: & corpore infantili tuam esse potentiam indutam, & mundanæ moli non esse substratam.

Agnoscamus ergo nos, *ò dulcissime, & misericordiosissime Jesu* in humilitate tuâ gloriam tuam, & de salutis nostræ Sacramentis gaudemus: quia nisi tu Verbum Dei naturam suscepisses humanam, & non habitasses in nobis: nisi in Communionem Creaturæ Tu descendisses Creator, & docuisses, & illuminasses, & sanasses, & satisfecisses, & omnia bona donasses; & uno verbo vetustatem nostram ad novum principium tuâ nativitate revocasses; regnaret mors ab Adam usque ad finem, & super omnes homines. condemnatio insolubilis permaneret: cum de
solâ

solâ conditione nascendî, una cunctis esset causa pereundi. Et ista est ratio, qua Tu factus es filius Virginis Mariæ, & Maria Virgo mater tua, ut quem Pater genuit ex æternitate, ipsum Virgo conceptum proferret in tempore: ut peccatum, & pœna peccati, quæ per scelus corruptæ mulieris intravit in mundum, per inviolatæ Virginis partum removeretur à mundo. Factus es proinde homo nostrî generis, ut nos per Te redempti, divinæ naturæ tuæ possemus esse consortes. Originem, quam sumpisti in utero Virginis posuisti in fonte Baptismatis. Dedisti aquæ, quod dedisti Matri; Virtus enim Altissimi, & obumbratio Spiritus Sancti, quæ fecit, ut Virgo te pareret Salvatorem, eadem fecit, ut regeneret unda credentem.

Quid autem sanandis ægris, illuminandis cæcis, vivificandis mortuis aptius fuit, quàm ut superbiæ vulnera humilitatis remediis curarentur? Adam præcepta Dei negligens peccati induxit damnationem, Tu factus sub lege reddisti justitiæ libertatem; Ille Diabolo obtemperans usque ad prevaricationem, meruit, ut in ipso

ipso omnes moremur ; Tu Patri obediens , fecisti , ut in Te omnes vivificaremur ; Ille cupidus honoris Angelici , naturę suę perdidit dignitatem , Tu infirmitatis nostrę suscipiens conditionem , nos in Cœlestibus collocasti .

Subtilitèr igitur subtilem inimicum expugnare voluisti , & quasi sub Escâ humanitatis hamum celasti Deitatis : quatenus Ille , qui omnem Carnem subegerat , talem inveniret , quę sibi prorsus nihil deberet : quam dum illicitè contingeret , meritò eam , quam quodammodò licitè possidebat , amitteret . Sic quippe Serpens antiquus deludendus erat , ut qui homines deluserat , per hominem Deum & ipse deluderetur ; Et sicut incautum hominem sibi callidè subjecerat , ita per hominem Divinitus cautum , non callidè , sed sapientèr subjiceretur . Hęc reverà summa sapientia est , quando illud hosti preponitur ; quod prius ab hoste dejicitur & quasi quod ceciderat vires resumeret : & expugnatus ab hoste , iterum adversus hostem pugnare presumeret . Hęc reverà summa sapientia est , quia enim primus
homo

homo ceciderat, oportuit, ut homo secundus conderetur, ut rectitudinem, quam primus homo non tenuerat, iste quasi emendando teneret. Hæc reverâ summa sapientia est; poteras namque Tu hostem istum humani generis solâ majestate proflernere, sine incarnationis humilitate: sed nos, qui proprio transgressionis crimine tenebamur obnoxii, qui per culpam servitutis vinculis tenebamur obstricti, eramus non violentiâ liberandi, sed misericordiâ redimendi.

Plaudimus igitur manibus, *ô dulcissime Jesu* maximas tibi gratias agentes, quoniam Tu parvulus natus es nobis, & filius datus es nobis, cujus principatus super humerum tuum; sed est in humilitate tuâ gloria tua, & in exinanitione tuâ exaltatio nostra. Verè Domine, qui sic misericorditer fecisti, potens es; nullus Regum par est egentibus tuis: nullæ Purpuræ piscatorum tuorum retibus adæquantur, quando illæ in mundanas tempestates impellunt: hæc ad littus æternæ securitatis adducunt. Pauper de nobis, dives de tuo.

Su-

Superbiam ergo humilitate curvaſti,
 & mortem morte proſtraviſti; noſti enim
 bona facere per iniquos, convertens in
 adjutorium, quod præparatum eſt ad no-
 cendum. Potentius eſſe judicaſti læſiones
 ad utilitatem convertere, quàm cauſas
 malorum radicitùs amputare. Nam quo-
 modo beneficiorum tuorum cognoſce-
 rentur ſigna, ſi adverſæ parti non moſtra-
 rentur indicia? Tu ergo *Domine Jeſu*
Chriſte, qui ſic Te pro nobis humili-aſti, ut
 homo fieri dignareris, non in nobis pa-
 tiaris perire, quod decreviſti miſeratus af-
 ſumere. Meritum noſtrum indulgentia
 tua eſt, dona quod offeramus, cuſtodi
 quod exigas, ut valeas coronare, quod
 præſtas. Vince in nobis Invidi poteſta-
 tem, qui ſic decipit, ut delectet, ſic de-
 lectat ut perimat. Fac, ut non poſſit Ini-
 quus, ne convaleſcat Interitus; Domina-
 tum in nobis non exerceat, qui numquam
 præſtitit: ſed Virtus tua nunc poſſideat,
 quæ creavit, quæ redemit; Doleat pe-
 riſſe, quod fecit, dum nos non viderit pe-
 rire, quos voluit. Et quoniam, *ò Ama-*
bilis Puer, in nobis non eſt, quod remu-
 ne-

nereris , sed in Te semper est , quod largiaris , eripe me à me , & conserva me in te . Impugna quod feci , & vendica quod fecisti : tunc ero meus , cum fuero tuus . Via sine errore , Veritas sine ambiguitate , Vita sine fine , Largitor beatitudinis , Illustrator veritatis , qui creasti omnia , regis omnia , conservas omnia , innovas omnia ; ubique totus , nullis locis inclusus , nullis vinculis alligatus , in nullas partes sectilis , ex nulla parte mutabilis , implens cœlum & terram potentiâ præsente , non naturâ indigenae ; Tu fecisti me , tu redemisti me , tu factor meus , ego opus tuum , dona noxia odisse , & profutura diligere , in te ponam prospera , mihi applicem semper adversa . Petimus , quia jubes , pulsamus , quia præcipis , & sine fine conferre mavis , qui semper communes , ut rogeris . Fac tandem , Domine , ut dominetur Ratio , serviat Caro : quoniam à Te solo potest effici , ne fragilitate corporis valeat offendi .

§. 125. **H** Oc omnibus diebus Vi-
tæ nostræ agamus, o
Dilecte, hoc continuè meditemur, sem-
per Jesum quærentes Puerum in Viâ, do-
nec transeamus in Bethlehem illam, &
videamus eum non à Matre jam in tem-
pore nascentem, sed à Patre in æternitate
orientem. Bethlehem domus Panis in-
terpretatur, & illam significat, de qua
dictum est: *Beatus qui manducat panem*
in Regno Dei. Hanc post resurrectionem
ingressus est Christus, & gloriosus cum
Angelis triumphat; In istam Bethlehem;
spiritu interim transeamus, dum non licet
corpore; & à caducis istis voluptatibus,
ad Cœlestes illius Civitatis delicias, no-
strum animum applicemus; & relinquen-
tes carnis illecebras, cœlestibus nos epu-
lis inferamus.

*De Cœle-
sti Beth-
lehem, ad
quam ex-
optandum
animus
excitatur.*

Luc. c. 14.

§. 126. Quanta lætitia, quanta gloria
cum pervenerimus ad te, Cœlestis Beth-
lehem, Domus panis, Civitas Sancta,
pulchritudo pacis, corona decoris, æter-
næ vitæ præmium, requies opulenta, &
sum-

sumum, & ineffabile bonum ! Videbimus Deum sicuti est : & videntes amabimus, & amantes laudabimus . Videbimus in lumine tuo, ò Domine, lumen tuum ; quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen . Quale autem lumen ? Lumen immensum, lumen incorporeum, incorruptibile, incomprehensibile, indeficiens, inextinguibile, inaccessible, increatum, veridicum, divinum, quod oculos Angelorum illuminat, quod Sanctorum juventutem lætificat, & est lumen luminum, & fons vitæ, quod est ipse Deus . Tu namquè, Bone Deus lumen es, in cuius lumine lumen videbimus : Scilicet Te in te, in splendore vultus tui, quando videbimus faciem tuam .

§.127. O' Cœlestis Bethlehem, mansio secunda, visio totum continens, quod delectat ; in te Angelorum, Archangelorumque concinunt Chori ; in te Virtutes, Dominationes, Potestates regnant, & Cherubin ; in te Thronis, & Potestatibus associati sunt Seraphim : Patriarcharum, & Prophetarum aggregatus est numerus : Apostolorum, Martyrum, Confessorum,
& Vir-

& Virginum gaudet exercitus : & in te pariter omnium electorum animæ, jucundissimâ Dei visione, lætantur. Ibi planè cuncti, qui adsunt, affluentissimè de illo fonte Divino potati, ab illius delectationis ubertate, inebriantur, & quadam voluptatis inundatione pinguescunt ; adeò ut præ nimietate exultationis, & gaudii, sine ulla intermissione, laudibus sui Conditoris intendant, charitate flammescant, admiratione suspirent, jubilatione tripudiant, & consonâ, illum, cordis modulatione, glorificent.

Non capit sensus, non videt oculus, non percipit auditus, neque animus viatoris attingit, quanta sit eorum beatitudo, ineffabile bonum, sempiterna fruitio, dilatata possessio, pacata requies, exuberans gaudium, interna refectio, spiritualis dulcedo, amorisque vehementia. Equidem in illâ regione dici non succedit nox, securitatem non perturbat metus, neque felicitatem commaculat luctus. Diem quippè illum Sol cœlestis illuminat, qui nescit occasum : Securitatem autem ejus Dei visio collata confirmat ; fruitio verò

O

ipsius

ipſius regnantium felicitatem facit eſſe perpetuam .

In Cœleſti illâ Bethlehem Beatorum Civium animus ſua proſpera non pavescit , ſed exultationem propriam ſemper retinet proſperitas cognita; Beati enim ſciunt in ſummâ eſſe ſecuritate , cum ſe intelligunt jam non poſſe peccare . Nulla ibi quatitur varietate ſecuritas; fixa mens, non nutat , non fluctuat , non movetur ; & in tantæ pacis ſtabilitate deſigitur , ut nihil aliud præter boni æterni , & incommutabilis contemplationem , vel quære- re , vel cogitare patiatur . Sic provenit ſemper quod libeat , cum nil ſit, quod ibi cruciet . Vacant in illâ cœleſti Bethlehem Sancti omnes , non reſoluti torpore deſidiæ , ſed ad gratiam perfectionis intenti . Eorum ſenſus mitiſſimâ puritate complen- tur : tranquillum eſt omne , quod volunt, ſinè cogitatione ſapiunt , & ſinè errore ſentiunt .

Habent eſuriem , quæ delectat , ha- bent hanc aſſiduitatem , quam mens ſati- dire non poteſt, Creatorem jugiter aman- do , ſemperquè ejus gloriam ſuaviter con-

contuendo , quia Deus est semper desiderabilis , & totus desiderabilis , & cum habetur magis desideratur , estque visio ejus in desiderio , & desiderium in visione . Non ibi molesta tædia prægravant , non varietas imbecilla confundit ; quandò talia sunt , quibus afficiuntur , ut nullum in eis finem optare patiantur ; Quies operosa , opera quieta , animi indefecta unitas , & divinæ Sapientiæ agnitione complentur , nec rerum eorum veracissimus intellectus disciplinis operosis imbuitur , sed inelaborato mentis lumine declaratur .

Ibi numerus quantus est notus efficitur : ibi linearum discretio absolutè conspicitur : ibi convenientia musicæ patet : ibi astrorum motus est visuali cognitione certissimus ; quia ibi paranympbi Coelestes Dei Sapientiam contuentur , qua majestate , singula quæque disponat . Ibi vident , quàm irritè ab Acatholicis , nostra Romana Catholica lacerètur Ecclesia ; ibi cognoscunt quanta sit sub Sole vanitas vanitatum ; ibi reverâ cernunt , quam salubriter monebantur : *Dominum Deum tuum adorabis , & illi Soli servies* , cui omnia

Matth.
cap. 4.

comparata vilissima sunt ; Qui nunquam aliter fuit , nunquam aliter erit : cum quo esse nemo , nisi feliciter potest : sine quo esse nemo , nisi infeliciter valet .

Bethlehem Sancta, Civitas Coelestis, præclara Hierusalem, Populus sine murmure, incolæ quieti, homines humanarum rerum indigentiam non habentes; ibi nullum avida molestat esuries, nullum morbida ægritudo consumit, nullus probatur liberam erubescere nuditatem. Ibi quemquam gravia frigora non contristant, non æstus anhelum corpus exurit; nullus reparationis appetit somnos, ubi nemo cognoscitur esse lassatus. Omnia blanda, omnia suavia, cuncta tranquilla.

Nunc Beati perfectè cognoscunt, quod olim credebant salubriter; hoc est coæternam, incommutabilem, personis distinctam, & inseparabilem Trinitatem, replentem omnia simul substantiali virtute sua; unum triplex, trinumque simplex, parilitatem in omnipotentia, æqualitatem in charitate, Trinitatem in personis, unitatem in naturâ. Hæc excellentèr, & singularitèr simul judicat justitiâ suâ,
simul

simul parcit pietate suâ , simul cooperatur virtute suâ . Potestas incomprehensibilis ; beatitudo mirabilis , ex qua beantur , quæcunque beata sunt : vivificantur quæcunque viventia sunt : continentur quæcunque subsistunt . Cuncta simul librans , cuncta discernens , quæ ideò in judicando non labitur , quoniam in cognoscendo non fallitur .

Vident Beati , quomodò Deus in propriâ Majestate regnet , quomodò disponat universa ; & æternâ potentiâ Cœlos mirabili suspensione consolidet , terras super mare defigat , det fontibus cursum , & mari terminum ponat . Quomodo serenus coruscet , fulminet pius , ima , & summa suæ sapientiæ lege mirabiliter moderetur : Scilicet quia in gubernatione ipsius omnia consistunt , non in suo posse derelicta . Quomodo , irascatur placidus , judicet tranquillus , & sine ejus mutabilitate proveniat , quod delinquentium reatus permittat . Quomodo humanarum rerum valde sit miserator , & statim poenitentibus parcat , & peccantes expectet ad veniam : & cum pati nihil possit con-

trarium magnâ tolerantia sustentet adversum.

O' chara Bethlehem, Civitas David, inclyta Syon; in te sine fine Regnum, sine nocte lux, sine vitiis corpus, sine mortibus vita; & cum omnia dirigantur ad æternum, solum ibi morietur exitium. Vincunt vota, qui vocantur ad præmia. Quid est, quod nunc me detinet, ut non veniam ad te, & videam in te, qui creavit me, & redemit me? Veni Domine, & noli tardare, veni, & educ de carcere vinctum, duc illum in admirabile lumen tuum. Veni, & visita me in pace; Veni desideratus cunctis gentibus, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Audi clamantem, Domine, de hac valle lachrymarum, & adduc me ad portum felicitatis æternæ, ut valeam videre visionem hanc magnam. Ad te sanè suspirat cor meum; in te requiescit spes mea: te ambit affectus meus. Tu es Deus meus, amor meus, satietas mea, hæreditas mea, lætitia mea, præmium meum, lux mea, pax mea, propitia-

tiatio mea , Dominus , & Salvator meus .

§. 129. At quoniam in tua voluntate est, cui nemo valet resistere, ut adhuc vivam , & nondum anima ab hoc mortali ergastulo separetur, tribue saltem, *ob inefabile Incarnationis mysterium*, mihi, omnibusque fidelibus in terra certantibus , robur , ut Principatus , Potestates, concupiscentiasque nostras vincere , & superare valeamus . Et quia Tu es, æternæ vitæ dulcissimus fons, de cujus meatu purissimo, irriguum superius, atque irriguum emanat inferius; superius, ut satietatem & vitam, unitatem & requiem, lumen & pacem, immortalitatem & præmium, incorruptionem & gloriam; nec non perpetuitatem in Cœlo triumphantibus afferat , & coronam; Ita fac pietate tua , ut nobis inferiùs emanet irriguum, afferens oneratis auxilium , levamen mæstis , peregrinantibus spem, præsidium lapsis , consolationem parvulis, humilibus gratiam, fluctuantibus fidem, naufragantibus portum, subfidentibus mercedem; euangelizantibus verbum , ministrantibus virtutem , cohabitantibus concor-

diam, obedientibus gaudium, erudientibus scientiam, atque æternorum contemplationi vacantibus gustum. Ut tandem omnes pervenire valeamus ad Domum Panis, ad Bethlehem Sanctam, ad Matrem nostram decoram & liberam, ad Cœleste regnum, ad Tabernaculum Domini, ad Domum Dei Jacob, ad Recessum sempiternæ quietis, ad Locum prosperitatis & pacis, ad Portum tranquillitatis & securitatis, ad Arcam salutis æternæ, ad Triumphantem Ecclesiam, ad pacificam Stationem, ad Reclinatorium aureum, ad Lectulum mystici Salomonis; ad felicem, beatamque Patriam, ad supernam, & divinam Syon, ad inclytam, & præclaram Civitatem, ad gloriosam, cœlestemque Hierusalem, cujus Artifex Tu *Verbum* fuisti; & in qua Tu *Verbum Incarnatum* *Jesus Christus Dominus noster* vivis & regnas Deus, cui cum Patre, & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

F I N I S.

I D E A
UNIVERSÆ DISSERTATIONIS
DOGMATICO-MORALIS
D E
AMORE DEI.

A U C T O R E
R. P. JO: BAPTISTA CONVENTATI
CONGREGATIONIS ORATORII ROMANI
P R E S B Y T E R O .

UNIVERSÆ
DISSERTATIONIS
IDÆA.

LACET, quoniàm omnis
Disputatio de Amore
Dei futura est, ante de-
finire, quid Amor sit, &
inquirere, quotuplex sit.
Omnis enim, quæ à rã-
tione fuscipitur de ali-

qua re institutio, debet à definitione pro-
ficisci, ut intelligatur id, de quo dispu-
tatur; vndè statuitur.

C A P. I.

Quid sit Amor.

§. I.

*Quid de Amore senserint antiqui Phyllo-
sophi.*

§. II.

§. II.

Rejiciuntur eorum Opiniones.

§. III.

Quid de Amore Dei, & Amore Deo senserint Patres Latini.

§. IV.

Quid Patres Græci.

§. V.

Quid Doctores Scholastici.

§. VI.

Ex definitione Amoris, Doctoris Angelici, demonstratur, quod Amor rebus omnibus dominatur.

§. VII.

Alia plurima de Amore subduntur.

C A P. II.

Quotuplex sit Amor.

§. I.

De triplici Amore Naturali, Animali, & Rationali.

§. II.

De septem speciebus Amoris; tum de ejus Objecto, & Causis.

§. III.

De Amore amicitiae, & concupiscentiae.

§. IV.

§. I V.

*An operationes omnes tam concupiscibilis ,
quàm irascibilis , requirant , uti causam
antecedentem , actum amoris . Et quam-
nam rationem causæ sibi vendicet Amor ,
quando motus alios sibi subditos suo
Imperio excitat , sive compefcit .*

§. V.

*Quomodo Amor sit causa reliquarum per-
turbationum .*

§. VI.

Utrum cognitio sit actus voluntarii .

§. VII.

*De aliis divisionibus Amoris , & præser-
tim de Amore Complacentiæ , & Bene-
volentia .*

Quoniam verò actus virtutis , & habitus
Charitatis , duo sunt Amor Dei , &
Amor Proximi , non possunt hi rectè
percipi , nisi & habeatur id , à quo de-
rivant ; est igitur operæ pretium prius
differere de Charitate ; quare statui-
tur .

C A P. I I I.

De Charitate .

§. I.

§. I.

Quid sit Charitas.

§. II.

*Quomodo accipiatur Charitas in Divinis;
Et quo sensu Scriptura Sacra Deum vo-
cet Charitatem.*

§. III.

*An Charitas sit aliquid creatum in anima,
Et de Charitate creatà, Et increatà.*

§. IV.

*An eadem sit dilectio Divina respectu Crea-
turarum, quæ est in Divinis respectu
Personarum.*

§. V.

De Charitatis subiecto.

§. VI.

De Charitatis objecto.

§. VII.

*An homo possit Deum sine gratia diligere
super omnia.*

§. VIII.

*An inter Deum, Et hominem possit dari
vera amicitia.*

§. IX.

Quo amore diligendus sit Deus.

C A P. I V. 323

Ordo nunc postulat, ut aliqua de Affectibus dicamus, proindè sit.

C A P. I V.

De Affectibus.

§. I.

Aliqua, quoad Affectus, præmittuntur.

§. II.

De Diversitate Affectuum.

§. III.

De motu ad desiderium. De spirituali motu. De rationali motu. De officiali affectu. De naturali affectu. De carnali affectu.

§. IV.

Quod affectus sine consensu, multum nec prodest, nec obest.

§. V.

Quod rationalis affectus tripliciter excitatur.

§. VI.

Similitudines inter affectum Amoris, & desiderium Verbi.

§. VII.

Affectus ex dilectione discernitur.

§. VIII.

§. VIII.

Quod Officialis affectus interdum comendabilis est .

§. IX.

Quis modus debeat esse in naturali affectu .

§. X.

De diversis causis affectuum; Et quod unus affectus quandoque mutatur in alterum, Et quod affectus sæpè contrarii sunt; Et quod delectabilis, Et necessarius est fructus in ordinato exercitio istorum affectuum .

Sed quomodo posset Deus Amore Benevolentiae amari, nisi prius exponatur, quomodo debeat cogitari? Voluntas coeca est, lumine igitur indiget, hinc statuitur .

C A P. V.

Quomodo cogitandus sit Deus .

§. I.

Oratio ad lumen Divinum impetrandum .

§. II.

Aliqua de Deo generaliter proponuntur .

§. III.

§. III.

Quomodo cogitandus sit Deus per viam Affirmationis.

§. IV.

Quomodo cogitandus sit per viam Negationis.

§. V.

Quomodo cogitandus sit per viam Attributorum.

§. VI.

Quomodo cogitandus sit Deus Pater.

§. VII.

Quomodo cogitandus sit Deus Filius.

§. VIII.

Quomodo cogitandus sit Deus Spiritus Sanctus.

§. IX.

Quomodo cogitanda sit Trinitas.

§. X.

Quomodo cogitandus sit Christus.

§. XI.

Quomodo Cælestis cogitanda sit gloria.

§. XII.

Quod dum hæc cogitantur, mirabiliter mentem illuminat Deus.

*Incipit Anima experiri, quod vita cordis
est Amor.*

At hæc ritè percipi nequeunt, nisi de Ora-
tione sermo instituat, sit ergò.

C A P. V I.

De Oratione.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Oratio.

§. II.

Varia circumstantiæ in oratione requisitæ.

§. III.

De Præsentia Dei.

§. IV.

*Quàm proficuum sit semper præsentem ha-
bere Deum.*

§. V.

Plurima alia de præsentia Dei.

§. VI.

De Oratione Vocali.

§. VII.

De Orationibus Jaculatoriis.

§. VIII.

Quædam notatu digna.

§. IX.

De Oratione Mentali.

§. X.

Quid & quotuplex sit Oratio Mentalis.

§. XI.

Quoad meditationē proponuntur plurima.

§. XII.

De Ariditatibus in meditatione occurrentibus, & remediis.

§. XIII.

Quomodò Meditatio à Contemplatione differat.

§. XIV.

De Contemplatione; quid, & in quo consistat contemplatio Religiosa, & de ejus objecto.

§. XV.

Quomodò Contemplatio à Meditatione, & speculatione differat; & an differat à cogitatione, visione, & ab Actibus fidei; & an in uno, vel pluribus actibus consistat; & de differentia inter contemplationem acquisitam, & infusam, & alia ad materiam.

§. XVI.

De gradibus Vitæ Contemplativæ; & an

detur gradus ille dictus Oratio *Quietis*,
 Et plurima quoad hæc, Et contra *Qui-*
tistas nostri Temporis Hæreticos.

§. XVII.

Quæ potentia concurrant ad actum Con-
templationis, Et de proprietatibus, Et
effectibus Contemplationis acquisita.

§. XVIII.

Plurima quoad discretionem spirituum.

§. XIX.

De Purgationibus, Et dispositionibus ad
vitam contemplativam necessariis.

§. XX.

Quibus nominibus describatur Contem-
platio infusa, Et quomodo possit defini-
ri; Et in quibus conveniant contempla-
tio infusa, Et acquisita: Et in quibus
differant; Et de proprietatibus infusæ
contemplationis.

§. XXI.

Quid sit mystica, Et plurima quoad hæc.

§. XXII.

De Vita activa, Et contemplativa.

§. XXIII.

Orationis Præconia.

Viso , quomodò cogitandus sit Deus , & quomodò orandum ; Nunc oportet descendere ad incitamenta . Infirmitas namque nostra stimulis indiget , ut feratur in Summum Bonum . Quæ incitamenta in quinque Classes distinguimus , quorum prima ex Dei præcepto desumitur ; unde sit .

C A P. V I I.

De Præcepto Dilectionis : Diliges Dominum Deum tuum , ex toto corde tuo &c.

§. I.

Quid sit diligere ex toto corde .

§. II.

Quid sit diligere ex tota Anima .

§. III.

Quid sit diligere ex tota Mente .

§. IV.

Quid sit diligere ex omnibus Viribus .

§. V.

Quid sit diligere ex tota Virtute .

§. VI.

Altera intelligentia Præcepti diligendi Deum adducitur .

§. VII.

*Affertur altera expositio nec omninò eadem,
nec à traditis omninò diversa .*

§. VIII.

Quid sit diligere ex omni fortitudine.

§. IX.

*An in viâ possit impleri adductum Præcep-
tum Dilectionis .*

Secunda Classis incitamentorum ad amo-
rem Dei ex motivis Philosophicis de-
ducitur , & incitamenta philosophica
nuncupamus ; hinc statuitur .

C A P. VIII.

Incitamenta ad amandum Deum
Philosophica .

§. I.

*Deus est amandus, quia Summum, Verum,
& Unicum Bonum .*

§. II.

*Diligendus est Deus, quia est ipsa Pulchri-
tudo, & Bonitas .*

§. III.

*Diligendus est Deus, quia omnia creata,
innato amore, in ipsum summum bonum
tendunt .*

§. IV.

§. IV.

Diligendus est Deus, quia ipsa natura sine sensu appetit conjunctionem cum Summo Bono.

§. V.

Quæ bona, & pulchra videntur, commovent hominem, ut Deum amet.

§. VI.

Diligendus est Deus, quia rerum cunctarum Principium est.

§. VII.

Diligendus est Deus ex eo, quod primæ ejus essentiæ tanquam sigilli impressione assidue formemur, & in nostro esse labili alioquin, & perituro contineamur.

§. VIII.

Confirmatur proposita cogitatio.

§. IX.

Diligendus est Deus, quia est Finis omnium.

§. X.

Exponitur dictum illud, Dei operationem circularem esse.

§. XI.

Quod nisi Deo, ut fini nostro, amore jungamur frustra sumus.

§. XII.

Semper erit inquieta Anima, si non diligat Deum.

§. XIII.

Diligendus est Deus, quia res creatæ non sublevant, sed gravant Animam, reduntque magis famelicam, & inquietam.

Tertia Classis incitamentorum desumitur ex Dei innumerabilibus Beneficiis erga genus humanum. Verum antequam illa referamus, necessarium ducimus multa præmittere, unde statuitur.

C A P. I X.

De Amore Dei ad Creaturas.

§. I.

Homo per peccatum lucem sibi divinitus infusam amisit.

§. II.

In Deo est Amor.

§. III.

De dilectione Dei ad Creaturas.

§. IV.

De modo, quo Deus amat Creaturas omnes.

§. V.

§. V.

Prima proprietas veri Amantis, semper amare.

§. VI.

Secunda proprietas veri Amantis, Liberalitas, & Delectus amandi.

§. VII.

Tertia proprietas Amoris Divini diligere sine Causa.

§. VIII.

Quarta proprietas, quando amor Divinus fit extaticus.

§. IX.

Excessus animæ Amantis contemplatio.

§. X.

Quinta proprietas veri amoris vis unitiva.

§. XI.

Ex prædicta Unione nascitur Communicatio Bonorum.

§. XII.

Amor instar ignis potentiissimus celebratur ab omnibus.

His præsuppositis, & explicatis; facilis nunc est via ad demonstrandam magnitudinem Divinorum Beneficiorum, & sum-

sumptâ re ab ipsâ radice suâ, statuitur .

De Beneficiis erga Genus humanum .

§. I.

Deus ab æterno nos dilexit .

§. II.

De creatione hominis ad imaginem Dei.

§. III.

Homo ad imaginem Dei creatus, ut Deum diligat .

§. IV.

De Nobilitate Intellectus .

§. V.

De Nobilitate Voluntatis .

§. VI.

De Dignitate Liberi Arbitrii .

§. VII.

De Nobilitate Memoria .

§. VIII.

Opiniones Antiquorum de Reminiscencia referuntur .

§. IX.

Reiiciuntur Illorum opiniones .

§. X.

Quid Patres Latini senserint quoad hoc .

§. XI.

§. XI.

*Quid senserint de Reminiscencia Patres
Græci .*

§. XII.

*Fusè Immortalitas , & nobilitas Animæ
demonstratur .*

§. XIII.

*Iterum inculcatur hominem esse factum, ut
diligat Deum .*

§. XIV.

De Præstantiâ humani Corporis .

§. XV.

Omnia ad usum Hominis esse creata .

§. XVI.

*Fusius explicatur proposita cogitatio , &
argumenta Academicorum contra Dei
Providentiam confutantur .*

§. XVII.

*Creaturæ clamant indefinenter ad homi-
nem , ut Deum diligat , & quod ipsæ fa-
cta sunt , aliæ ad gaudium , & aliæ ad
doctrinam .*

*Quoniam autem Incarnatio maximum
fuit beneficium Dei erga Genus huma-
num , ideo in eo fusius quàm in cæ-
te-*

teris immoramur ; hinc statuitur .

C A P. X I.

De Incarnatione Unigeniti Filii Dei.

§. I.

*Omnia mala propter peccatum emerferunt
in Mundum .*

§. II.

*Filius Dei incarnatur , ut hominem redi-
mat .*

§. III.

*De excellentiâ amoris Christi, quem oscen-
dit , propter hominem, in sua Nativita-
te , & Circumcissione .*

§. IV.

*Tanta dilectionis excellentiâ diligentius
perpenditur .*

§. V.

*Excitatur animus ad gratias Deo agendas
pro tanto munere .*

§. VI.

*Alia Testimonia amoris Christi erga Ge-
nus humanum .*

§. VII.

*Amoris signa , quæ Christus dedit Suis in
ultimâ Cœnâ .*

§. VIII.

§. VIII.

De Institutione ineffabilis Sacramenti Eucharistiæ .

§. IX.

De Præsentia Christi in Eucharistia .

§. X.

Latet Christus in Eucharistia ad Fidei exercitium , & aliæ causæ etiam adducuntur .

§. XI.

De Cæna Paschali, aliisque ritibus Judæorum .

§. XII.

Analogiæ panis & vini cum Divinissimo Sacramento .

§. XIII.

Eucharistia nutrit animam , & reparat ejus vires .

§. XIV.

Vinum Eucharisticum germinat Virgines .

§. XV.

De omnibus Ceremoniis , seu Ritibus, quos Christus adhibuit in Institutione tanti Sacramenti .

§. XVI.

Eucharisticum Sacrificium est tropheum Victoriæ , & solium amoris Divini .

§. XVII.

§. XVII.

Eucharistia etiam fuit Judæ communicata.

§. XVIII.

Quod in ultimâ Cœnâ fuerint Apostoli creati Sacerdotes.

§. XIX.

Institutio Sacerdotii maximum omnium prodigium; & de ritu, quo Apostoli creati sunt Sacerdotes.

§. XX.

De propriis Ritibus Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ in Sacerdotibus creandis.

§. XXI.

De potestate Sacerdotis, & qua ratione potestas Sacerdotalis communicetur; & fusè de charactere Sacerdotali.

§. XXII.

De rebus, ac virtutibus Sacerdoti necessariis.

§. XXIII.

De morum honestate præsertim Sacerdotibus necessaria, & fusè de Castitate Sacerdotali.

§. XXIV.

Sacerdos boni exempli odorem spargere debet.

§. XXV.

§. XXV.

Fusè de Exemplo bono , vel malo .

§. XXVI.

De omnibus , & singulis Ordinibus .

§. XXVII.

De devotione in omnibus Ecclesiasticis requisita .

§. XXVIII.

Quantus honor , & reverentia Sacerdotibus debeatur .

§. XXIX.

Expenditur Amor Christi , quàm magnus fuerit in institutione tanti Sacramenti .

§. XXX.

De Effectibus Sacramenti Eucharistiæ .

§. XXXI.

De Sacrificio universè , & de Natura Sacrificii .

§. XXXII.

De Nomine Missæ; Quid sit , quæve illius partes .

§. XXXIII.

An & qua ratione sit verum sacrificium .

§. XXXIV.

Multiplex finis Sacrificii Eucharistici .

§. XXXV.

§. XXXV.

Amoris Christi magnitudo iterum expenditur.

§. XXXVI.

De efficacia, ad impetrandum, Sacrificii Missæ.

§. XXXVII.

Exhortatio ad Sacerdotes, ut Defunctorum misereantur.

§. XXXVIII.

Obiter de Purgatorio, & Suffragiis.

§. XXXIX.

Quàm, æquum, utile, & necessarium sit interesse Sacrificio Missæ.

§. XL.

Missæ integra est audienda, & de præsentia requisita ad Sacrificium Missæ.

§. XLI.

Quàm grave sit interesse irreverentèr Sacrificio Missæ.

§. XLII.

De Sermone Christi in ultimâ Cænâ.

§. XLIII.

Fusè de Prædicatoribus Verbi Dei.

De Passione, & Morte Christi Domini.

§. I.

Christus est passus ab Origine Mundi .

§. II.

Christus est passus in Infantiâ suâ .

§. III.

Christus passus est fugiens , & rediens ab Ægypto .

§. IV. /

Plurima patitur Christus ante proditionem Judæ .

§. V.

Apostrophe , vel exhortatio , ut diligatur Deus .

§. VI.

Patitur Christus in amicis suis .

§. VII.

Christus lavat pedes Discipulorum , & de Mysteriis in Sacrificio Missæ contentis .

§. VIII.

Languet Christus in Horto Gethsemani .

§. IX.

Pacis signo traditur Christus .

Q

§. X.

§. X.

*Christus sustinet à Ministro alapam , &
& negatur à Petro .*

§. XI.

*Fusè de Mendacio , Perjurio , & Jura-
mento .*

§. XII.

*Domi Summi Sacerdotis Caiphæ variè af-
fligitur Christus , & de Murmuratione,
Detractione , & Maledicentia .*

§. XIII.

Commendatur silentium .

§. XIV.

*Domi Caiphæ Christus iniquè accusatur ,
& fusè de blasphemiâ .*

§. XV.

*Christus in Concilio à Judicibus morti da-
mnatur , & fusè de bonis , & malis Ju-
dicibus agitur .*

§. XVI.

*De serâ pœnitentiâ Judæ , ejus morte , &
de Agro figuli ; & de pœnitentiâ non
procrastinanda .*

§. XVII.

Christus ligatus Pilato Præsidi traditur .

§. XVIII.

§. XVIII.

De taciturnitate Christi coram Pilato, & de silentio Susannæ.

§. XIX.

Christus accusatur coram Pilato de seditione, & Regni affectati crimine. Et fusè de calumniis.

§. XX.

Recordatione divinorum beneficiorum excitatur animus ad amorem Dei.

§. XXI.

Christus ab Herode illuditur, & alba Vestè induitur.

§. XXII.

Christus apud Pilatum multa patitur.

§. XXIII.

Christus dirè flagellis ceditur.

§. XXIV.

Aperiuntur Mystèria abscondita in flagellatione Christi ad Columnam.

§. XXV.

Christus purpurâ induitur, spinis coronatur, illuditur, & damnatur ad mortem.

§. XXVI.

De vero, perfectoque Sacrificio Spirituali,

*ac mystico, quod debent homines Deo
offerre pro collatis Beneficiis.*

§. XXVII.

Iterum probatur proposita cogitatio.

§. XXVIII.

*Christus Crucifixus in medio terræ, & de
mystica divisione suorum vestimentorum.*

§. XXIX.

*In quot partes debeant dividi fructus bono-
rum Ecclesiasticorum.*

C A P. X I I I.

*De Septem Christi verbis in Cruce
prolatis.*

§. I.

*Explicantur illa Verba Pater ignosce illis
&c.*

§. II.

*De Conversione Boni Latronis, & fusè de
Prædestinatione.*

§. III.

*De dolore Sanctissimæ Virginis stantis jux-
tà Crucem, & reciprocè Redemptoris.*

§. IV.

*Christus inter supplicia sitit. Et de my-
stica siti.*

§. V.

§. V.

Quomodo intelligantur illa Verba : Deus meus , Deus meus , ut quid dereliquisti me .

§. VI.

Expenduntur verba illa : Consummatum est ; Et de Morte Redemptoris .

§. VII.

De Bono Mortis .

§. VIII.

De Infelicitate humanæ Vitæ .

§. IX.

Semper morimur , & malè vivimus .

§. X.

Obiter plura contrà Hæreticos, de Funere, & Sepultura .

§. XI.

Malè vivere est semper mori .

§. XII.

Mors Sanctorum Natalis est dies .

§. XIII.

De prodigiis , quæ obvenerunt in morte Christi .

§. XIV.

Unus Militum lancea latus ejus aperuit .

§. XV.

De descensu Christi ad Inferos .

§. XVI.

De Inferno , & Æternitate .

§. XVII.

Fusè de pœnis Damnatorum .

§. XVIII.

Dæmones damnati describuntur .

§. XIX.

De igne Inferni .

§. XX.

*Fusè agitur de æternitate tum Dei , tum
Creaturarum .*

§. XXI.

*Plurima alia subduntur ad materiam de
Inferno , & Æternitate .*

§. XXII.

*Apostrophe , vel exhortatio , ut diligatur
Deus .*

CAP. XIV.*De Resurrectione Christi , instrumentis
Dominicæ Passionis , ejus apparitio-
nibus , & Ascensione ad Coelos .*

§. I.

§. I.

De Dominicâ Sepultura, & Resurrectione.

§. II.

De instrumentis Dominicæ Passionis, & signantè de Sanctissimâ Cruce.

§. III.

Sanctæ Crucis Typi, & testimonia.

§. IV.

Aliæ Sanctæ Crucis testimonia, & typi.

§. V.

Laudes Sanctissimæ Crucis.

§. VI.

De Reliquiis Sacris, earumque cultu.

§. VII.

De aliis apparitionibus Redemptoris, & ejus Ascensione ad Cælos.

§. VIII.

De Secundo ejus Adventu, seu die Judicii.

§. IX.

De omnibus iis, quæ præcedent diem Judicii.

§. X.

De Antichristo.

§. XI.

De resurrectione corporum, & quod resur-

surgemus cum verâ carne nostrâ.

§. XII.

An hoc fiet in instanti.

§. XIII.

De confusione Peccatoris, & letitia Justorum.

§. XIV.

Plurima alia perpenduntur quoad tremendum Judicii diem.

§. XV.

De Exustione Mundi.

§. XVI.

De Parvulis, qui decesserunt sine Baptismo.

§. XVII.

De Judicio particulari.

Sed & magnum Beneficium fuit post gloriosissimam Christi Ascensionem ad Cœlos, Adventus divini Spiritus super Apostolos, ideò de eo agendum etiàm erat, ejusquè Donis, & Fructibus: præsertim, quod hiulca remansisset Dissertatio nostra de Amore Dei, nisi in ipsâ actum fuisset de Donis, & Fructibus Spiritus Sancti, proindè statuitur.

CAP.

De Donis, & Fructibus Spiritus Sancti.

§. I.

De Adventu Spiritus Sancti.

§. II.

De Donis Spiritus Sancti in genere.

§. III.

*De Donis Spiritus Sancti in particulari;
sed collectivè.*

§. IV.

De Dono Timoris.

§. V.

De Dono Pietatis.

§. VI.

De Dono Scientiæ.

§. VII.

De Dono Fortitudinis.

§. VIII.

De Dono Consilii.

§. IX.

De Dono Intellectus.

§. X.

De Dono Sapientiæ.

§. XI.

De Fructibus Spiritus Sancti.

§. XII.

Elogium Castitatis .

Sequuntur alia beneficia hominibus collata divinitus , innumeris aliis relictis ; nam quis potest numerare Stellas Cœli , & arenam , quæ est in littore Maris?

C A P. X V I.

De plurimis aliis Beneficiis homini
à Deo collatis .

§. I.

De Beneficio Conservationis .

§. II.

De Ministerio , & Custodia Angelorum .

§. III.

Angeli præfunt Ecclesiis , & Oratoriis &c.

§. IV.

De Angelorum Custodiâ quoad homines in particulari .

§. V.

Beneficia erga unumquemque Angeli sui Custodis .

§. VI.

De triplici Angelorum Hyerarchiâ , locutione , aliisque ad ipsos spectantibus .

§. VII.

§. VII.

Angelorum Encomia .

§. VIII.

De Adoptione Divinâ .

§. IX.

*De Beneficio thesauri perpetui meritorum
Christi .*

§. X.

Plurima de Mediatore adducuntur .

§. XI.

Fusè de Indulgentiis .

§. XII.

*Fusè de Jubilæo , ejus verâ origine , & de
aliis ad ipsum spectantibus .*

C A P. XVII.

De Beneficiis particularibus .

§. I.

*Magnum Beneficium est , quod nati sumus
tempore gratiæ .*

§. II.

*Magnum Beneficium , quod nati sumus à
Parentibus Christianis .*

§. III.

*Magnum Beneficium ab Hæresi præserva-
tio .*

§. IV.

§. IV.

Magnum Beneficium, quod vocaverit plurimos ad statum religiosum.

§. V.

Obiter de Vocatione agitur, & quomodo dignoscenda vera à falsa, & plurima alia ad materiam de Vocatione subduntur.

§. VI.

Exhortatio ad amorem Dei, pro tot, tantisque nobis collatis Beneficiis.

§. VII.

Oratio ad Dei Amorem impetrandum.

Quarta Classis incitamentorum ad Amorem Dei, defumitur ex præstantiâ, & pulchritudine ipsius Amoris Dei, seu Charitatis; undè sit.

C A P. XVIII.

De Præstantiâ, & Pulchritudine Charitatis, seu Amoris Dei.

§. I.

Expenditur in Genere Pulchritudo Charitatis.

§. II.

Charitas auro comparatur.

§. III.

§. III.

Charitas via est .

§. IV.

Charitas ignis est

§. V.

Charitas vestis nuptialis est .

§. VI.

Charitas Cælo Empireo comparatur .

§. VII.

Charitas cibus , & potus est .

§. VIII.

Charitas jugum suave est .

§. IX.

Cur jugum Domini grave aliquibus videatur .

§. X.

*Cupiditas facit hominem multipliciter errare à vero bono , quod est in Charitate .
Quanta mala sint in divitiis , & in voluptate carnis .*

§. XI.

Quanta sit vanitas hujus Mundi .

§. XII.

De Ambitione , & reprobat , quod Principes Dignitates , & Officia venalia faciant .

§. XIII.

§. XIII.

Quàm dulcis vita privata, & quàm amara sit illa Magnatum.

§. XIV.

Clementis XI. dignissima commendatio.

§. XV.

Idea veri Pastoris exprimitur.

§. XVI.

Quid vacatus, ad Ecclesiæ Mynisterium, agere debeat.

§. XVII.

Pastoris propriæ, & necessaria virtutes.

§. XVIII.

Episcopus non acquiescat carni, & sanguini.

§. XIX.

Charitas morti comparatur.

§. XX.

Charitas gratiæ comparatur.

§. XXI.

Charitas Beatitudini comparatur, imò Beatitudo in solâ Charitate consistit.

§. XXII.

Charitas est finis omnium.

§. XXIII.

§. XXIII.

Charitas est præceptorum, ac consiliorum consummatio.

§. XXIV.

Charitas est vita Virtutum.

§. XXV.

Charitas rebus naturalibus vitam tribuit, aliena facit sua, & participes nos facit omnium bonorum.

§. XXVI.

Charitas est stimulus omnium virtutum, & nos Deo similes facit.

§. XXVII.

Charitas jungit partes cum capite, & unit partes inter se.

Ei quia volumus, quantum possumus, præstantiam, & pulchritudinem Amoris Dei demonstrare, ideò particularitèr ostendemus Charitatem, seu Amorem Dei, omnem esse virtutem: & id probabimus in unâquaque virtute in particulari, unde statuitur.

CAP. XIX.

Charitas est omnis Virtus.

§. I.

§. I.

Generalitèr demonstratur Charitatem omnem esse virtutem .

§. II.

Amor Dei desideratur ad Fidem vivam .

§. III.

Amor Dei spem nostram accendit .

§. IV.

Amor Dei Charitas est .

§. V.

Amor Dei prudentem facit .

§. VI.

Amor Dei fortitudinem præstat .

§. VII.

Amor Dei Justitiam docet .

§. VIII.

Amor Dei temperantem hominem facit .

§. IX.

Amor Dei veræ humilitatis origo .

§. X.

Amor Dei facit hominem obedientem .

§. XI.

Amor Dei veros pauperes facit .

§. XII.

Amor Dei Castum hominem reddit .

§. XIII.

§. XIII.

Amor Dei docet, quid orandum.

§. XIV.

Amor Dei jejunia jungit Orationi.

§. XV.

*Amor Dei Jejuniiis, & Orationi jungit
Eleemosynam.*

§. XVI.

*Amans Deum diligit in eo inimicos, & pro
eis rogat.*

§. XVII.

*Amor Dei errantes reducit, & consolatur
afflictos.*

§. XVIII.

*Amor Dei vanam gloriam, & ambitionem
declinat.*

§. XIX.

Amans Deum cavet ab omni avaritia.

§. XX.

Amor Dei Luxuriam fugit.

§. XXI.

*Amor Dei Superbiam, & Invidiam do-
mat.*

§. XXII.

Amor Dei Iram, & Odia cohibet.

R

§. XXIII.

Amor Dei Accediam expellit .

Iterum confirmatur generalitèr Charitatem omnem esse virtutem .

Quomodò debeat intelligi , quod Charitas est omnis Virtus ; Et quod ipsa sit Mater , & Regina Virtutum .

Iterum de Excellentia , & Pulchritudine Charitatis .

Novis coloribus Pulchritudo , & Excellentia Charitatis exprimitur .

Introducitur ipsamet Charitas , ut laudes proferat suas .

Aliæ laudes Charitatis , & de Amore mundano , Charitati contrario .

Aliqua exempla Sanctorum Veteris Testamenti , in Confirmationem eorum , quæ dicta sunt .

§. V.

Aliæ laudes Charitatis .

§. VI.

Omnes Scripturæ Charitatem docent .

§. VII.

*Explicatur totum Caput decimum tertium
Epistolæ primæ S. Pauli Apostoli ad Co-
rinthios ; Quod incipit : Si linguis ho-
minum loquar , & Angelorum &c.*

§. VIII.

Plurima quoad Fidem adducuntur .

§. IX.

*Quomodo profint opera bona Pœnitenti
antè Reconciliationem .*

§. X.

De Bono Paupertatis .

§. XI.

Plurima de Martyrio .

§. XII.

*Charitas Patiens est , benigna est : fusè de
Patientia agitur .*

§. XIII.

*Non emulatur , obiter aliqua de Invidia
adducuntur .*

§. XIV.

Non agit perperàm ; De Hypocrisi , ejusque Malitia .

§. XV.

Et quia Alii legunt verba illa ; non agit perperàm ; idest non se extollit , fusè agitur de Vana Gloria .

§. XVI.

Et quia Alii legunt : non agit perperàm , idest non adulatur ; fusè agitur de Adulatione .

§. XVII.

Et quia Alii legunt , non agit perperàm , idest non est fucata , sive nimis compta , fusè agitur de Mundo , ejusque vanitate .

§. XVIII.

Et quia Alii legunt , non agit perperàm , idest non garrit , fusè agitur de Lingua , ejusque custodia .

§. XIX.

Non est ambitiosa ; fusè de Ambitione agitur .

§. XX.

Non cogitat malum ; quàm detestabile sit Judicium Temerarium .

§. XXI.

§. XXI.

De intentione , ejusque rectitudine .

§. XXII.

Omnia suffert ; fuse de Tribulationibus, & Persecutionibus agitur .

§. XXIII.

Omnia credit ; de Fide fuse agitur .

§. XXIV.

Reliqua Capitis expenduntur , & plurima subduntur .

§. XXV.

Elogium Charitatis .

§. XXVI.

Charitas est Sabbathum , & cætera Virtutes, tanquam sex dies ante Sabbathum.

§. XXVI.

De Sabbatho Christi Redemptoris nostri .

Quinta tandem Classis incitamentorum ad amorem Dei, sequens Capitulum, & paragraphi indicant .

C A P. X X I.

De quibusdam aliis stimulis ad Amorem Dei .

§. I.

*Lex amoris fuit ab ipsa natura scripta in
cordibus Hominum.*

§. II.

*Sequitur proposita cogitatio, & de innato
desiderio uniuscujusque tum Beatitudi-
nis, tum Veritatis.*

§. III.

*Probatur idem Argumentum ex cognatione
mentis cum Deo.*

§. IV.

*Quod anima, suæ utilitatis gratia incipiat
Deum amare.*

§. V.

*Deus Israelitis temporalia donavit, ut ama-
retur, donans quæ illi amabant.*

§. VI.

*Idem Amoris progressus, & in singulis sub
Novo Testamento.*

§. VII.

*Confirmantur allata, exemplo S. Caroli
Borromei.*

§. VIII.

*Ultimus stimulus, seu incitamentum est
Beatitudo æterna reposita diligentibus
Deum.*

§. IX.

Proposita jam futurae felicitatis spe, excitatur Animus ad Deum amandum.

Jam vidimus, quid, & quotuplex sit Amor, de Affectibus sermonem habuimus, de Charitate locuti fuimus; quomodo sit Deus cogitandus, indicavimus: & de Oratione, objecto, & subjecto Charitatis, omnibusque stimulis, seu incitamenti Verba fecimus; nunc videndum est, quò pacto, seu quibus mediis Amor iste divinus valeat acquiri. Frustrà namquè tanta dicta essent, ni & ostendatur itèr, per quod homo valeat ad Charitatem pervenire. At cum nos scribamus & Bonis, & Malis, Doctis & Semidoctis, necessum nobis est, rem ab ipso principio suo trahere: & cum ingressus ad Charitatem fiat, quando à culpâ receditur, proindè opus est, priùs agere de Conscientia, deinde de Contritione, postea de Peccatis, eorumquè Confessione; successivè amorem proprium insequemur, odium sui suggeremus, abnegationem sui incul-

cabimus; spiritualement mortem, libertatem spiritus, unitatem spiritualem docebimus; postea sancta desideria excitabimus, petitiones suggeremus, & de omnibus ferè virtutibus pro viribus agemus; sit ergò

C A P. XXII.

De Mediis ad Amorem Dei tum assequendum, tum conservandum.

§. I.

De Conscientia, & Synderesi.

§. II.

De Conscientiæ actibus, & officiis.

§. III.

De Lege Æternæ.

§. IV.

De Lege Naturali.

§. V.

De Lege Charitatis, quæ tempore gratiæ per Jesum Christum data est.

§. VI.

De Pictura Charitatis in Conscientia.

§. VII.

De Contritione.

§. VIII.

§. VIII.

Contritionis dolor qualis, & quantus esse debeat.

§. IX.

Quid Attritio, & quomodo à Contritione differat.

§. X.

Quid, & quod duplex sit timor.

§. XI.

Charitas Contritionem suaviter operatur.

§. XII.

De timore Servili, & ejus utilitas contra Hæreticos demonstratur.

§. XIII.

Timorem esse bonum insinuat ipsamet Ratio.

§. XIV.

Orthodoxa sententia pura, & honesta de Timore proponitur.

§. XV.

Timor Sanctitatem inducit.

§. XVI.

Timor, quàm omnibus utilis.

§. XVII.

De fructibus, qui percipiuntur ex timore Servili.

§. XVIII.

De Proposito in Contritione requisito .

Quibus indiciis vera Contritio se prodat .

Quibus præsertim temporibus debeat elici actus Contritionis .

Quibus præsertim temporibus obliget primum illud , & maximum divinæ dilectionis Mandatum .

Oratio pœnitentis continens exercitium Contritionis .

Contritio remedium necessarium omninò , & omni tempore ; & quomodò movendus Animus ad dolorem de peccatis .

De Laude Lachrymarum .

Ex Amore Dei compunctio nascitur , & ex compunctione divinus Amor augetur .

De confessione , & strictim tota ferè materia dilucidatur .

§. XXVII.

Sequitur idem Argumentum .

§. XXVIII.

De Erubescencia vitiosa .

§. XXIX.

*An Attritio sufficiat ad iustificandum unà
cum Sacramento Pœnitentiæ absque
Amore Benevolentia .*

§. XXX.

*Referuntur omnes ferè Rationes pro affir-
mativâ sententiâ .*

§. XXXI.

*Referuntur omnes ferè Rationes pro nega-
tivâ sententiâ .*

*Sequitur nunc Materia de Peccatis
undè statuitur .*

CAP. XXIII.

De Peccatis .

§. I.

De Peccatis in Genere .

§. II.

*De divisione Peccati in Originale, &
Actuale .*

§. III.

Aliqua de Peccato Originali adducuntur .

§. IV.

§. IV.

De Peccatoris ignorantia .

§. V.

De consuetudine Peccati .

§. VI.

De Peccatis , ex malitia commissis .

§. VII.

Quàm grave , & turpe sit iterùm in peccata relabi .

§. VIII.

De remediis Peccatorum , eorumquè pœnis .

§. IX.

De Peccatis mortalibus in Genere , eorumquè deformitate .

§. X.

De Peccato Superbiæ .

§. XI.

De Peccato Avaritiæ .

§. XII.

De Peccato Luxuriæ .

§. XIII.

De Peccato Invidiæ .

§. XIV.

De Peccato Gulae .

§. XV.

De Peccato Iræ .

§. XVI.

§. XVI.

De Peccato Accidia .

§. XVII.

De Peccatis Venialibus, & quàm sit necessarium diligentibus Deum, illa vitare .

§. XVIII.

Utrum homo possit per totam vitam non peccare venialitèr .

§. XIX.

Utrum habitus Charitatis possit minui per peccata venialia .

§. XX.

Alia plurima ad Materiam peccatorum venialium adducuntur .

§. XXI.

Præconium ineffabilis Misericordiae Dei .

§. XXII.

Fusissimè de Misericordia Dei agitur .

§. XXIII.

Quomodò misericordia Dei etiàm in puniendo resplendeat .

Sequuntur alia Media .

CAP. XXIV.

De aliis Modis ad amorem divinum tum assequendum , tum conservandum .

§. I.

§. I.

Deus est largitor Charitatis .

§. II.

De Sanctitate requisita ad amorem Dei .

§. III.

De Amore proprio .

§. IV.

Amoris proprii technæ aperiuntur .

§. V.

*Ejiciendus Amor sui , ut introducatur
Amor Dei .*

§. VI.

De odio sancto sui , & mortificatione .

§. VII.

*Sanctorum exemplis , adducta confirman-
tur .*

§. VIII.

De Abnegatione sui .

§. IX.

*Quomodo se habeant in abnegatione circa
usum linguæ Perfecti , & Imperfecti .*

§. X.

Obiter de oculo , ejusque custodia .

§. XI.

Abnegatio in cæteris sensibus .

§. XII.

§. XII.

*De Abſtinentiâ, Jejunio, & Sobrietate,
quæ plurimum valent ad amorem Dei
tum obtinendum, tum conſervandum.*

§. XIII.

De antiquitate Jejunii contrâ hæreticos.

§. XIV.

*Quomodo ſe habeant Perfecti, & Imper-
fecti circa abnegationem interioris fa-
cultatis.*

§. XV.

De Morte Spirituali, aliqua obiter.

§. XVI.

Aliqua de Libertate Spiritus.

§. XVII.

*Non noſtræ, ſed Sapientum Prudentiæ
innitendum.*

§. XVIII.

*Aliqua exempla veræ Libertatis afferun-
tur.*

§. XIX.

Unitas ſpiritualis præctica commendatur.

§. XX.

Solvuntur aliquæ difficultates.

Sequuntur alia media ad Amorem Dei
tum assequendum, tum conservandum.

CAP. XXV.

De aliis mediis ad assequendum, & con-
servandum Amorem Dei.

§. I.

De Sanctis desideriis.

§. II.

*Quinam fructus ex Sanctis desideriis per-
cipiantur.*

§. III.

*Excitatur Animus ad desiderandum Amo-
rem Dei.*

§. IV.

*Quando Charitas est in desiderio, languor
est.*

§. V.

De Sanctis Petitionibus.

CAP. XXVI.

De quibusdam aliis mediis ad Amorem
Divinum tum assequendum,
tum conservandum.

§. I.

De Virtute humilitatis.

§. II.

§. II.

De Virtute Obedientiæ .

§. III.

De Lẽtione Spirituali .

§. IV.

De Operibus Misericordiæ .

§. V.

*Quàm utilis solitudo ad fovendum ignem
Divini Amoris .*

§. VI.

*Quàm contrarium sit otium Amori Divi-
no , & de temporis excellentia .*

§. VII.

De Sancta Perseverantiã .

§. VIII.

Oratio ad Amorem Divinum obtinendum .

Propositis omnibus ferè mediis, ad Amo-
rem Divinum tum obtinendum, tum
conservandum, restat, ut ad effectus
Amoris Divini explicandos acceda-
mus; proindè statuitur pro effectibus
interioribus .

CAP. XXVII.

De Effectibus Amoris .

§. I.

Quid sit raptus Animæ .

§. II.

Quotuplex sit raptus .

§. III.

De variâ raptus nominatione .

§. IV.

*De secundâ raptus nominatione , divisione
scilicet Spiritus , & Animæ .*

§. V.

*De tertiâ raptus nominatione , introdu-
ctione scilicet in Divinam caliginem ,*

§. VI.

*De quartâ raptus nominatione , Extasi vi-
delicet , seu mentis excessu .*

§. VII.

*De quintâ raptus nominatione , quæ dici-
tur in Tertium Cælum .*

§. VIII.

Quomodò in raptu possit esse libertas .

§. IX.

*Excitatur animus ad exoptandam visionem
essentiæ Divinæ .*

§. X.

*De secunda Amoris proprietate , quæ est
Unio .*

§. XI.

§. XI.

De Cœlesti Osculo , & ejus Effectibus .

§. XII.

De Transformatione .

§. XIII.

Aliqua spectantia ad Sanctam unionem adducuntur .

§. XIV.

De Languore , Vulneratione , & Morte animæ contemplativæ .

§. XV.

De Liquefactione .

§. XVI.

De inebrietate Amoris .

§. XVII.

De Spirituali jucunditate , seu consolationibus Spiritualibus .

§. XVIII.

De Jubilo .

§. XIX.

De Zelo , alio Amoris effectu .

Opus est nunc agere de quatuor gradibus violentæ Charitatis , id namquæ Ordo postulare omninò videtur , proinde fit .

De Quatuor gradibus violentæ
Charitatis .

§. I.

Primus Gradus . *Charitas vulnerat .*

§. II.

Diabolus vulnerat .

§. III.

Christus sanat .

§. IV.

Secundus Gradus . *Charitas ligat .*

§. V.

Peccatum ligat .

§. VI.

Omnis Sapiens liber .

§. VII.

Charitas solvit , & ligat .

§. VIII.

De duobus effectibus Sanctæ libertatis .

§. IX.

Tertius Gradus . *Charitas languidos facit .*

§. X.

*De Languore Amoris ob desiderium Eu-
charistiæ .*

§. XI.

*An rarò , vel sæpè sit communicandum ,
& de*

Et de consuetudine primitivæ Ecclesiæ .

§. XII.

Commendatur frequens Communio .

§. XIII.

Quartus Gradus . Charitas defectum adducit .

§. XIV.

De omnibus gradibus simul violentæ Charitatis .

§. XV.

Desideranti spiritualia , Et gustare volenti , quid faciendum , Et de prædictis iterum amoris gradibus , Et eorum effectibus .

§. XVI.

Quoddam delectabile , Et allectivum adducitur .

§. XVII.

De gradibus , seu proprietatibus Amoris Seraphici .

Quoniam autem valdè difficilè est , ad hos tam sublimes gradus pervenire ; ideò , quid valeat anima , Divina gratia fulta , dum est adhuc in via , venit inquirendum , hinc statuitur .

De novem gradibus Amoris Divini, & ad
quem Anima valeat ascendere,
dum est in Via.

§. I.

De Amore incomparabili.

§. II.

De Amore semper mobili.

§. III.

De Amore insuperabili.

§. IV.

De Amore calido.

§. V.

De Amore acuto.

§. VI.

De Amore fervido.

§. VII.

De Amore superfervido.

§. VIII.

De Amore liquido.

§. IX.

De Amore incessabili.

§. X.

*Obiter aliqua de fervore Amoris, sive igne;
de Unctione, Speculatione, Gustu, &
Quiete.*

§. XI.

§. XI.

De Gaudic altero effectu interiori Charitatis .

Ferè omnes Effectus , actus , seu proprietates Charitatis, cum Divino adjutorio, quid dicuntur interiores adduximus , & unâ simul omnes gradus ; Duo remanent , quoad actus interiores ; primus est Pax , quæ includit Concordiam , alter est Misericordia ; De utroque nunc agendum : undè sit .

CAP. XXX.

De Pace .

§. I.

De Pace aliqua præmittuntur .

§. II.

De Pacis Origine .

§. III.

De Pace Divina in se , & quantum ad effectum .

§. IV.

De Pace Angelica .

Quoniam autem Pax ista per Luciferum fracta est , duximus opportunum hic

inquirere, quomodò fracta, quare fracta, quid ex Pacis fractione secutum sit; undè statuitur.

CAP. XXXI.

De Dæmone, ejusque malitia.

§. I.

De Natura Dæmonum in genere.

§. II.

Quid importet hoc nomen Dæmon in Doctrina Platonis.

§. III.

Quomodò Dæmones in Sacris literis variis nominibus explicentur.

§. IV.

Quid sit Dæmon secundum definitionem.

§. V.

Quæ fuerit potissima causa ruine Angelorum.

§. VI.

Quando ceciderit Lucifer, & quare ipsius peccatum gravissimum fuerit.

§. VII.

De Pæna Angelorum rebellium; Et solvuntur Origenistarum Argumenta.

CAP.

De Pace Humana, & Peccato Originali.

§. I.

De Pace primorum Parentum, quam Serpens callidus perturbavit.

§. II.

Mala ex peccato Originis.

§. III.

*Solvitur quæsitum, si Adam solus peccavit;
Cur omnes Posterì tot mala patiuntur.*

§. IV.

De origine Animæ.

§. V.

De modo, quo traducitur Originale Peccatum.

§. VI.

Solvitur Argumentum Pelagianorum, quod Augustino insolubile videbatur.

§. VII.

Quale sit subjectum proximum peccati Originalis.

At quoniam B. Virgo Maria, Mater nostra, à qua ego tot tantaque beneficia accepi, fuit Illa, per quam Pax est red-
dita mundo, & humana iterum Socia-

ta

ta divinis; per ipsam namque & ex ipsa venit mediator Pacis, & ipsa Pax, qui fecit utraque unum, & medium parietem Maceriæ solvens, inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos conderet in semetipso in unum novum hominem, faciens Pacem, ut reconciliaret ambos in uno Corpore, Deo, per Crucem, interficiens inimicitias in semetipso, & veniens euangelizavit pacem his, qui longè, & pacem his, qui propè; ideo & de ejus Conceptione, ejusque laudibus orationem instituere necesse est, præsertim cum de tanta Matre, & Virgine parùm aut nihil adduxerit P. Mansius noster; Proinde statuatur.

C A P. XXXIII.

De Conceptione B. Mariæ Virginis.

§. I.

Divini numinis imploratur Auxilium.

§. II.

Scripturis Veteris Testamenti probatur Immunitas B. Mariæ à Peccato Originali.

§. III.

§. III.

*Obiter agitur, quod rectè B. V. Aurora
Comparatur.*

§. IV.

*Aliis Scripturis Veteris Testamenti, eadem
Immunitas B. Mariæ demonstratur.*

§. V.

*Adducuntur alia Testimonia novi Testa-
menti.*

§. VI.

*De Figuris Veteris Testamenti, ex quibus
deduxerunt plurimi Immunitatem Vir-
ginis ab Originali Culpa.*

§. VII.

*Sanctorum PP. testimoniis probatur ea-
dem Virginis immunitas.*

§. VIII.

*De Consensu Ecclesiæ quoad immaculatam
Virginis Conceptionem.*

§. IX.

*Quando, & à quibus Festum Conceptionis
Immaculatæ Initium sumpserit.*

§. X.

*Rationibus demonstratur B. Virginem
fuisse sine peccato Originali Conceptam.*

§. XI.

§. XI.

*Ex Peccati Originalis Origine deducitur
B. V. immaculata Conceptio.*

§. XII.

*Alia rationes pro immaculatâ Virginis
Conceptione.*

§. XIII.

Dissolvuntur Objectiones.

§. XIV.

*Omnes Generationes, immaculatam dixere
Virginem, & de sæculo in sæculum
demonstratur usque ad annum 1700.*

§. XV.

*Quid Summi Pontifices quoad immacula-
tam Virginis Conceptionem.*

§. XVI.

*Diluuntur alia Argumenta contra Imma-
culatam Virginis Conceptionem.*

§. XVII.

*Refelluntur Heideggeri Historiales argu-
tia, quoad Immunitatem B. Virginis
à Peccato Originali.*

§. XVIII.

*Utrum Sententia pro immaculatâ Virgi-
nis Conceptione sit ab Ecclesia definibi-
lis.*

CAP.

C A P. XXXIV. 385

C A P. XXXIV.

De Laudibus B. Mariæ Virginis .

§. I.

Plurimæ laudes generalitèr B. Mariæ Virginis adducuntur .

§. II.

De Nativitate , & Educatione B. M. V.

§. III.

De nomine Virginis MARIA .

§. IV.

De Admirabilibus Virtutibus Ejus .

§. V.

*De Annunciatione Beatæ Mariæ Virginis ,
seu Oratio Historico-Dogmatico-Moralis .*

§. VI.

*De Incarnatione Unigeniti Filii Dei , seu
Oratio Historico-Dogmatico-Moralis .*

§. VII.

*De Visitatione B. M. Elisabet , seu Oratio
ut supra & de ejus Cantico Magnificat .*

§. VIII.

*Explicatur altera Pars Cantici usque ad
Versiculum Deposuit Potentes de sede
&c.*

§. IX.

§. IX.

*Quod Superbia sit omnium Malorum
Origo & aliqua de Virtute Humilita-
tis.*

§. X.

*Explicantur Verba: Deposuit Potentes de
sede, & exaltavit humiles.*

§. XI.

*Duobus modis Diabolus Humilitatem no-
stram impugnat Injuriâ videlicet, &
Reverentiâ.*

§. XII.

Explicantur reliqua Cantici.

§. XIII.

*Plurima ponderantur quoad Sacramen-
tum Eucharistiæ, occasione illorum Ver-
borum Esurientes implevit &c.*

§. XIV.

Contra Avaritiam.

§. XV.

*De secunda Filii Dei Nativitate, & obi-
ter de prima, seu Oratio Historico-Dog-
matico-Moralis.*

§. XVI.

*Quam magna Laus ex tanto mysterio pro-
veniat Sanctissimæ Virgini.*

§. XVII.

§. XVII.

B. Virgo, contra Nestorianos Dei Genitrix est appellanda verè, & propriè, & non translativè.

§. XVIII.

*Titulus Dei Genitricis omnium laudum
B. Mariæ Virginis Compendium.*

§. XIX.

De Virginitate Sanctissimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ.

§. XX.

Elogium Sanctissimæ Virginis, quia Mater, & Virgo.

§. XXI.

*Adducuntur aliquæ similitudines & exempla ad demonstrandam Virginitatem
B. M. V.*

§. XXII.

Aliis Rationibus Virginitas B. M. stabilitur.

§. XXIII.

Vaticinia Sybillarum de Virginitate Beatæ Mariæ Virginis.

§. XXIV.

*Utrum, & quando B. V. M. Votum Virginitatis emisserit & an illud Votum
fue-*

fuerit absolutum, vel Conditionatum.

§. XXV.

An supposito Virginitatis Voto, Deipara Matrimonium inire potuerit; Et an ipsa verum cum S. Joseph matrimonium Contraxerit; Et de Matrimonio ejusque commodis.

Cum autem hic de Virginitate, ut constat actum sit, volumus addere aliqua quoad statum professæ Virginitatis, unde.

C A P. XXXV.

De Statu Professæ Virginitatis
in Ecclesia.

§. I.

De Antiquitate professæ Virginitatis in Ecclesia Et quod violentia libidinis alienæ non auferet Corpori Sanctitatem.

§. II.

Quantò Ethnicis Christianæ Virginis præsent, cum illarum breve, harum perpetuum Vinculum sit.

§. III.

De Lucretiæ Pudicitia, Et quod majori Virtute resplendeant Christianæ feminae,

na, & ipsa, ut illa, vi oppressa.

§. IV.

An Sacra Virgines fuerint olim consecrata, & de Sacro Velo, seu Mitra, aut Mitrella.

§. V.

Qui sit hujus Consecrationis Mynister, & an olim omnes professæ Virgines fuerint consecrata.

§. VI.

Quale Vinculum Consecratio Professioni addiderit, & an Talis Consecratio fuerit Sacramentum.

§. VII.

Quæ ætas requiratur in Virgine consecranda, & quibus ritibus fieret Consecratio Virginum; & quo tempore fieri debeat.

§. VIII.

Sacrarum Virginum variæ Appellationes, nec non varia Nomina.

§. IX.

Hæreticorum Pseudo-Virgines.

§. X.

Iterum de Laudibus Virginitatis.

T

§.XI.

§. XI.

Dum laudatur Virginitas non detrahatur matrimonio; Et quid sit, quod cum tanta præstantia sit Virginitas, nemini præcipiatur.

§. XII.

Exhortatio ad Virgines, ut agnoscant dignitatem suam, Et persistent in Proposito Virginitatis.

§. XIII.

Monita quædam Virginibus traduntur pro eorum Virginitate tuenda.

Redit Oratio, undè digressa est; quare post Nativitatem Domini sequitur Circumcisio, aliaquè ad Virginem etiàm spectantia; undè sit.

CAP. XXXVI.

De reliquo Vitæ Sanctissimæ Virginis.

§. I.

De Circumcisione Domini.

§. II.

Vocatum est nomen ejus JESUS.

§. III.

De Adventu Magorum.

§. IV.

§. IV.

*De Purificatione B. Mariae Virginis , &
Simeonis Cantico .*

§. V.

De Festis Judæorum .

§. VI.

*De diebus nostris festivis , eorumque San-
ctificatione .*

§. VII.

Sequitur idem argumentum .

§. VIII.

*De duplici in Christo natura , & aliqua
de humanis affectibus .*

§. IX.

*De differentiâ Sacrificii Abraham à Sacrifi-
cio B. M. V.*

§. X.

De Domo Dei , Ecclesia , seu Templo .

§. XI.

Sequitur idem argumentum .

§. XII.

*De Antiquo Usu Cercorum in Festo Puri-
ficationis B. M. V.*

§. XIII.

*De Reditu B. M. V. in Nazareth , & fu-
gâ in Ægyptum .*

T 2

§. XIV.

§. XIV.

*De occasionibus vitantis, Fuga à Vitiis,
& de Pane Mystico.*

§. XV.

*Quomodo Anima in Secreto Deo fruatur,
& de Occultis erudiat.*

§. XVI.

*De Doloze B. M. ob amissum Puerum, &
cur Deus sapè se subtrahat cum magis
desideratur.*

§. XVII.

*De Nuptiis in Cana Galileæ, & cur Chri-
stus Virginem reprehenderit.*

§. XVIII.

*Christus Sponsus, nos Sponsa sumus, &
de Hydriarum Typo.*

§. XIX.

*Ad Sanctissimam V. cum Laude humilis
Deprecatio.*

§. XX.

*De B. M. V., in Crucifixione Filii sui, sum-
mo dolore.*

§. XXI.

*De Gaudio B. V. Mariæ in resurrectione
Filii sui. Et quod videxit transeuntèr
Divinam Essentiam.*

§. XXII.

*De Gaudio B. Mariæ Virg. in Ascensione
Filii sui; Et quid ipsa egerit post Ascen-
sionem Christi.*

*De eodem Argumento; Et cur B. Virgo
non statim secuta est Filium ascenden-
tem ad Cælos.*

Sequitur de B. Mariæ Virginis Assumptio-
ne ad Cælos; sed quoniam in tanto
mysterio nimis nostra immoratur Ora-
tio, ideò particulari capitulo signamus;
Sit ergo

*De Morte, & Assumptione Beatæ
Mariæ Virginis.*

*Beatæ Virginis imploratur Auxilium pro
dignè ejus Obitu, Et Assumptione con-
scribenda.*

*De Languore B. Mariæ propè finem vitæ;
Et quisnam fuerit hîc languor; Et quod
Amor, quando est in desiderio, languor
est.*

§. III.

De altissimo mentis excessu Beata Virginis, prope finem vitæ, in quo laudet, & simul vocat Dilectum.

§. IV.

De voce Dilecti Sponsam Deiparam laudantis, & ad Cælestes Nuptias invitantis. Et exponuntur ferè omnia, quæ ex Canticis Canticorum deprompta, in Officio Assumptionis solent recitari.

§. V.

Obiter agitur de voce Turturis, & Floribus Vinearum in sensu mystico, & de Gloria Cælesti.

§. VI.

De Obitu SS. Virginis, quem intulit Amor.

§. VII.

Statuitur SS. Virginem obiisse ex Gaudio Beatifico; & visione Dei intuitivâ per modum permanentis.

§. VIII.

De Requie B. Mariæ, & Requie nostrâ mysticâ.

§. IX.

*Aliquæ Laudes B. Virginis; Et explican-
tur*

tur illa verba: Revertere Sunamytis, revertere, ut intueamur te.

§. X.

Occasione Visionis SS. Virginis transeuntis, & permanentis Essentiæ Divinæ, inquiritur obiter: cur rapida tantum, & momentanea futura visionis Dei, nunc coruscamina concedantur.

§. XI.

Quod evanescente dicta momentanea coruscatione, remaneat in mente, ejus, memoria, admiratio, stupor, & desiderium. Et quod dicta visio non fiat, nisi immediate, hoc est. sine specie creatâ impressâ.

§. XII.

De triumpho SS. Virginis dum Cælos ascendit.

§. XIII.

Quàm felix dies Assumptionis B. Mariæ.

§. XIV.

Ex merito, & gratiâ B. Mariæ ferè infinito, arguitur quanta sit ejus essentialis Beatitudo in Cælis.

§. XV.

Quid in Verbo singularitèr videat Beata Virgo Maria.

§. XVI.

B. Virgo paulò post mortem in corpore gloriosa surrexit, fuitquè in Cælum Corpus ejus Assumptum.

§. XVII.

De Coronatione B. Mariæ Virginis. & de ejus triplici Aureolâ.

§. XVIII.

De Regio diademate B. Virginis in Empyreo.

§. XIX.

Nobilius objectum visionis corporea erit post Christum, Deipara Virgo.

§. XX.

Excitatur animus, ad Cœlestem illam requiem exoptandam.

§. XXI.

De adoratione, & cultu B. Mariæ.

§. XXII.

Utrùm B. Maria sit à nobis oranda.

§. XXIII.

Ad eandem gloriosam Virginem humilis deprecatio, & laus.

§. XXVI.

Ad eandem deprecatio pro Ecclesia militante.

Ad eandem humilis deprecatio, pro Sanctissimo Domino Nostro Clemente XI. Summo Pontifice.

Ad eandem deprecatio Authoris pro Scipso, & sua Congregatione.

Tibi certè, ò Lector, apparebit, nos fuisse materiæ limites prætergressos; sed falleris: etenim non ità est, cum præter ea, quæ dicta sunt, pro nobis & illud stat, quod Beata Virgo, Mater pulchræ Dilectionis est. Quare redeunt, undè digressi meritò sumus, dicimus, malignum illum Hostem, perturbatà jam primi Parentis tranquillitate: ad meliùs firmandas inter Deum & Hominem inimicitias, illud etià facinus finxit, nempè Idolatriam. Venit tandèm Christus in plenitudine temporum, & proprio cruore inter Deum Patrem, & Hominem, Pacem restituit.

Dœ-

Doemon verò, quantumvis Dei Redemptoris sanguine fractus, ad sibi revocandum genus humanum, novas artes excogitavit, quæ fuerunt: Persecutio, Hæresis, Schysma, & Tentatio, seu interna suggestio. His omnibus hîc per nos fusè deductis, iterum de Pace humana, & de triplici Pace Oratio instituitur; & secundò huic interiori Charitatis effectui, cum Cœlesti Pace, finis imponitur.

C A P. XXXVIII.

De Idolatria.

§. I.

De Idolorum origine.

§. II.

De Idolorum differentia.

§. III.

Quot mala ab Idolatria in Mundum emerferint.

§. IV.

De Idolatriæ destructione per Christum.

§. V.

De Persecutionibus Ecclesiæ.

§. VI.

De Hæresibus.

§. VII.

§. VII.

De Schysmatibus.

§. VIII.

De Tentatione, & Suggestione diabolica.

§. IX.

Iterum de Pace humana agitur.

§. X.

De Triplici Pace.

§. XI.

De Pace Cœlesti.

Sequitur nunc tertius effectus Charitatis
interior, scilicet Misericordia, undè
fit.

CAP. XXIX.

De Misericordia.

§. I.

Quid sit misericordia.

§. II.

Commendatur misericordia.

§. III.

Misericordiæ laudes.

Accedendum nunc est ad effectus chari-
tatis exteriores; undè statuitur.

CAP.

De effectibus exterioribus charitatis .

§. I.

De Beneficentia .

§. II.

De Eleemosyna .

§. III.

*Misericordia erga Pauperes commenda-
tur .*

§. IV.

De Providentia Dei , Et fiducia in ipsum .

§. V.

Fusè de Providentia agitur .

§. VI.

Fusè de Patientia .

§. VII.

De bono paupertatis .

§. VIII.

De Mundo , ejusque vanitate .

§. IX.

De correctione fraterna .

§. X.

*Viri Sancti operibus suis peccatores tacitè
reprehendunt .*

§. XI.

*An correctio fraterna sit in precepto , de
ejus*

ejus materia, & qui corripere, & qui corripì debeant.

§. XII.

Correctiones æquo animo ferenda.

§. XIII.

De Judicio temerario.

§. XIV.

Parentes corrigant liberos.

§. XV.

Quæ infantem lactare debeat.

§. XVI.

Divinis, atquæ liberalibus disciplinis puerorum animus instituendus.

§. XVII.

Proponitur optima veræ Fidei regula.

§. XVIII.

Exemplis Parentum sunt pueri instituendi.

§. XIX.

Quis ordo tenendus in lectione librorum.

§. XX.

De Auctoribus in quocunque genere excellentioribus.

§. XXI.

Unde inordinata plerumquæ adolescentulorum educatio proveniat.

§. XXII.

§. XXII.

Inordinatus amor Parentum plurimum officit bonæ educationi filiorum .

§. XXIII.

Unde fit, ut tam paucos juvenes bene moratos nostro hoc sæculo videamus .

§. XXIV.

De bonis , & malis consortiis .

§. XXV.

De verâ , & falsâ Amicitia .

§. XXVI.

Saltationes , Choreæ , Commenticula plurimum officiunt bonæ educationi filiorum .

§. XXVII.

Fusè agitur de Bacchanalibus , Spectaculis , & Comediis , & quàm sint detestanda .

§. XXVIII.

De Ludis , eorumque detestatione .

§. XXIX.

Ad filios adhortatio, ut debito honore genitores suos prosequantur .

Sunt & alii effectus Charitatis , qui cum potius spectent ad mores , quàm ad Scholasticum , seu Dogma , ideò non
hìc ,

hic, sed inferius recensēbimus; & nunc
de vitiis contrariis charitati agimus.

C A P. XLI.

De Vitiis Charitati oppositis.

§. I.

De Odio Dei.

§. II.

An Odium Dei sit peccatum omnium maximum.

§. III.

Quale peccatum sit Odium proximi.

§. IV.

Utrum Accidia sit speciale vitium contra Charitatem.

§. V.

An Invidia, amulatio, & nemesis sint vitia contraria dilectioni proximi.

§. VI.

De Scandalo fuse agitur.

§. VII.

De exemplo bono vel malo fuse.

Antequam accedamus, ad illos alios morales effectus Charitatis, inquirendum est: an Charitas possit crescere, & minui; & si crescere, signa augmenti, & si mi-

si minui, signa decrementi, proinde
statuitur.

C A P. XLII.

An Charitas possit amitti, & augeri.

§. I.

Charitas potest per peccatum amitti.

§. II.

*Respondetur omnibus argumentis contra-
riis.*

§. III.

Defenditur Sanctus Augustinus.

§. IV.

Quare in Patria non possit amitti.

§. V.

*Charitas amissa potest iterum, gratia Dei
adjutorio, recuperari.*

§. VI.

Charitas potest augeri usque in infinitum.

§. VII.

*Obligantur Fideles ad profectum Chari-
tatis.*

§. VIII.

*Qui sint gradus, per quos Charitas in no-
bis augefcit.*

§. IX.

§. IX.

Quibus adjumentis, Charitatis incrementum impetrari valeat.

§. X.

Quandam sint indicia proficientis Charitatis.

§. XI.

Obiter de quatuor gradibus Charitatis.

§. XII.

De Charitate incipienti, proficienti, & perfecta.

§. XIII.

Quid sit diligere dulciter.

§. XIV.

Quid sit diligere sapienter.

§. XV.

Quid sit diligere fortiter.

§. XVI.

Quid sit diligere prudenter.

§. XVII.

Signa dilectionis dulcis, sapientis, fortis, & prudentis.

§. XVIII.

Amor est operativus.

§. XIX.

Amor nihil arduum aestimat.

§. XX.

Exempla Martyrum adducuntur.

V

§. XXI.

Exempla Confessorum adducuntur .

Alia de Constantia Martyrum .

De falsis Martyribus Hæreticorum .

Alterum amoris signum , desiderium multa patiendi .

Alterum amoris signum , semper cogitare de Deo .

Oratio ad Amorem Divinum .

Nunc adducimus alios illos effectus Amoris divini , quos diximus , ad mores potius pertinere . Alter igitur effectus , est amor Proximi , oritur namque ex Amore Dei ; sit ergò .

Amor est sicut ignis .

Quid sit Amor Proximi .

§. III.

Quos respiciat fraterna dilectio .

§. IV.

Quæ bona fraterna dilectio Proximis velit .

§. V.

Quis finis habendus in dilectione Proximi .

§. VI.

Quid importent Verba illa : Diliges Proximum tuum sicut te ipsum .

§. VII.

De ordine dilectionis erga Proximos .

§. VIII.

Num diligere debeamus Peccatores , & quomodo .

§. IX.

De Dilectione Inimicorum .

§. X.

Fusè de eodem argumento .

§. XI.

De Injuriis remittendis .

§. XII.

Ex communione Trinitatis, & Angelorum arguitur excellentia amoris Proximi .

§. XIII.

Excellentia amoris Proximi ex pluribus aliis deducitur .

V 2

§. XIV.

§. XI.V.

Quod triplex Sabbatum habet homo , in dilectione Dei , Proximi , & sui ipsius .

§. XV.

De tribus istis Sabbatis .

§. XVI.

Quod Sancta communio emanat à Deo in Angelos , & homines .

§. XVII.

Quod ex mutuo membrorum nostrorum obsequios in amorem Proximi erudimur .

§. XVIII.

Animalia ipsa docent Amorem Proximi .

CAP. XLIV.

De aliis effectibus amoris Dei .

§. I.

Dei amor intellectum illuminat .

§. II.

Ex illuminatione mentis , oritur contemptus rerum humanarum .

§. III.

Amans in hoc statu nihil timet; & quomodo intelligatur : Perfecta Charitas foras mittit timorem ; & Timor Domini Sanctus permanet in seculum seculi .

§. IV.

§. IV.

Ex timore oritur Amor, & ex amore oritur Timor.

§. V.

An sincerus Amor querat præmium.

§. VI.

Verus amor causat adhaerentiam ferè continuam summo bono.

§. VII.

Verus amor facit Amantem, Cœlestem Patriam frequentibus desiderare suspiriis.

§. VIII.

Adducitur exemplum Cardinalis nostri Baronii.

§. IX.

Amor imperat amantibus suis mortem.

§. X.

Plurima exempla Sanctorum adducuntur, & signanter S.P. nostri Philippi Nerii.

§. XI.

Alia exempla Sanctorum.

§. XII.

Amor ipse dulciter animam sauciat, & occidit Amantem.

§. XIII.

Plurima de hoc adducuntur Exempla.

*Signanter Exemplum Sanctæ Mariæ
Magdalene.*

De Mariæ Magdalene Amore insatiabili.

De ejus Amore insuperabili.

De ejus Amore inconsolabili.

De ejus Amore incomparabili.

Jam ad finem hilaris Dissertatio nostra contendit; vicit enim Amor, occidit Amantem, triumphavit. Quid restat? Nil aliud, nisi ut gloriam Amantium in Cœlesti Patria contemplemur. Merito igitur Dissertationi nostræ imponitur, ut Corona.

CAP. ULTIMUM.

De Præmio in Cœlis, Deum diligentibus, præparato.

De Voce Dilecti Sponsam vocantis, & dicentis: Veni de Libano Sponsa mea, veni de Libano coronaberis.

CAP. ULTIMUM. 411

§. II.

De primis quatuor fructibus gloriæ in anima ; scilicet Charitate , Securitatem ; Suavitate , & Tranquillitate .

§. III.

De quatuor aliis fructibus gloriæ corporis, scilicet Claritate , Impassibilitate , Subtilitate , Agilitate .

§. IV.

De duobus aliis fructibus spectantibus tam ad animam , quàm ad Corpus scilicet Novitate , & Societate ; & de Tribus differentiis inter Beatos , idest æquales , majores , & minores .

§. V.

De aliis duobus fructibus ; qui sunt Jucunditas inenarrabilis de Christi humanitate , & Gaudium ineffabile de Dei Bonitate .

§. VI.

De Languore Amantium in Cælesti Patria .

§. VII.

Epilogus totius Dissertationis .

§. VIII.

Excitatur Animus ad Cælestem illam Gloriam , Pacem , & Requiem exoptandam .

TRA-

TRACTATUS BIBLIOTHECÆ MORALIS,

*Et quomodò illis inserviat nostra
Dissertatio.*

Reliquum est, ut ostendamus, quomodò Dissertatio nostra de Amore Dei, singulis inserviat Tractatibus Bibliothecæ Moralis R. P. Nostri Josephi Mansii, qui sunt num. XCVII. Quod ut liqueat, priùs dictos Tractatus enumerabimus, deindè Capita, & Paragraphos Dissertationis concordantes, adlatus apponemus.

- I. **D**E Abstinencia, Jejunio, & Sobrietate. *Vide Diss. Cap. 24. §. 12.*
 & 13.

II.

- II. De Adulatione . *Diss. Cap. 20. §. 16.*
 III. De Ambitione . *Diss. Cap. 20. §. 19.*
 IV. De Amore Dei . *Tota Dissertatio .*
 V. De Amore Proximi . *Diss. Cap. 43.*
 à §. 1. Et seq.
 VI. De Angelis . *Diss. Cap. 16. à §. 2. Et*
 seq. Et Cap. 30. §. 4.
 VII. De Anima . *Diss. Cap. 10. à §. 3. Et*
 seq. Et Cap. 32. §. 4.
 VIII. De Avaritia . *Diss. Cap. 19. §. 19. Et*
 Cap. 23. §. 11. Et Cap. 34. §. 15.
 IX. De Bacchanalibus , Spectaculis &c.
 Diss. Cap. 40. à §. 26. Et seq.
 X. De Beatitudine . *Diss. Cap. 21. §. 8.*
 Et 9. Et Cap. 37. §. 12. Cap. ultim. per
 tot. Et Cap. 37. §. 19. Et 20.
 XI. De Blasphemia . *Diss. Cap. 12. §. 14.*
 XII. De Calumniis . *Diss. Cap. 12. §. 19.*
 XIII. De Luxuria . *Diss. C. 23. §. 12. Et alib.*
 XIV. De Castitate, seu Virginitate , *Diss.*
 Cap. 14. §. 11. Et §. 12. Et Cap. 34. à
 §. 9. Et Cap. 35.
 XV. De Contritione , Confessione , &
 Conscientia . *Diss. Cap. 22. à §. 1. usque*
 ad §. 29.
 XVI. De Consolationibus Spiritualibus .
 Diss.

*Diff. Cap. 27. §. 17. & 18. & Cap. 37.
à §. 10.*

XVII. De bonis , & malis Consortiis .

Diff. Cap. 40. §. 27.

XVIII. De Correctione Fraternali . *Diff.
Cap. 40. à §. 8.*

XIX. De Dæmonio , ejusquè malitia .

Diff. Cap. 28. §. 2. & Cap. 31. à §. 1.

XX. De Domo Dei , Ecclesia , Templo .

Diff. Cap. 36. §. 10. & 11.

XXI. De Detractione , Murmuratione ,
& Maledicentia . *Diff. Cap. 12. §. 12.*

XXII. De Ecclesiasticis , Sacerdotibus ,
& Clero . *Diff. Cap. 11. à §. 8. & seq.*

XXIII. De Educatione Filiorum . *Diff.
Cap. 40. à §. 13. & seq.*

XXIV. De Eleemosyna . *Diff. Cap. 39.
& Cap. 40. §. 2. & 3.*

XXV. De Erubescencia vitiosa . *Dissert.
Cap. 22. §. 28.*

XXVI. De Eucharistia , & Communione .
*Dissert. Cap. 11. à §. 7. & seq. & Cap.
28. à §. 10. & Cap. 34. §. 13.*

XXVII. De Bono , vel Malo Exemplo ,
seu Scandalo . *Diff. Cap. 11. §. 25. &
Cap. 41. §. 6. & 7.*

XXVIII.

XXVIII. De Diebus Festivis, eorumque
Sanctificatione . *Diff. Cap. 36. §. 6.*

XXIX. De Fide. *Diff. Cap. 20. §. 8. & §. 23.*

XXX. De Gratitude, & Ingratitude.

Diff. Cap. 10. à §. 1. & seq. & Cap. 11.

& Cap. 12. & Cap. 13. & Cap. 14.

XXXI. De Gula, & Ebrietate . *Dissert.*

Cap. 23. §. 14.

XXXII. De Humilitate. *Diff. Cap. 26. §. 1.*

XXXIII. De Hypocrisi. *Diff. Cap. 20. §. 14.*

XXIV. De Inferno, & Æternitate . *Diff.*

Cap. 13. à §. 15.

XXXV. De Inimicorum dilectione . *Diff.*

Cap. 42. §. 9. & 10.

XXXVI. De Injuriis . *Diff. Cap. 42. §. 11.*

XXXVII. De Intentione, ejusque rectitu-

dine. *Diff. Cap. 20. §. 21. & Cap. 26. §. 3.*

XXXVIII. De Invidia . *Diff. Cap. 20. §. 13.*

& Cap. 33. §. 13.

XXXIX. De Peccato Iræ . *Diff. Cap. 23.*

§. 15.

XL. De Judicibus . *Diff. Cap. 12. §. 15.*

XLI. De Judicio Finali . *Diff. Cap. 13.*

§. 9. & fuse sequen.

XLII. De Judicio Temerario . *Diff. Cap.*

20. §. 20.

XLIII.

XLIII. De lachrymis , earumque virtute .

Diff. Cap. 22. §. 24. & seq.

XLIV. De Lectione Spirituali . *Diff. Cap.*

26. §. 4.

XLV. De Lingua, ejusque damnis , & custodia. *Diff. Cap. 20. §. 18. & Cap. 23. §. 9.*

XLVI. De Ludis, eorumque detestatione.

Diff. Cap. 40. §. 20.

XLVII. De mendacio , perjurio , & juramento . *Diff. Cap. 12. §. 28.*

XLVIII. De incruento Missæ Sacrificio .

Diff. Cap. 11. à §. 30. & Cap. 12. §. 7.

XLIX. De Misericordia Dei . *Diff. Cap.*

23. §. 21. & 22.

L. De Morte . *Cap. 13. §. 6. & seq. & Cap. 24. §. 15.*

LI. De Mortificatione. *Diff. Cap. 24. à §. 6.*

LII. De Mundo, ejusque vanitate . *Cap. 8.*

§. 13. Cap. 20. §. 17. & Cap. 40. §. 7.

LIII. De Negligentia , seu accedia . *Diff.*

Cap. 23. §. 17.

LIV. De Obedientia . *Diff. Cap. 26. §. 2.*

LV. De Occasionibus Peccandi . *Diff.*

Cap. 36. §. 10.

LVI. De Oculo , ejusque custodia . *Diff.*

Cap. 23. §. 10.

LVII.

LVII. De Operibus Misericordiæ . *Diss.*

Cap. 26. §. 4.

LVIII. De Oratione . *Diss. Cap. 6. §. 1.*

Et fuse seq. Et per totum Cap.

LIX. De assidua Meditatione Passionis

Domini Nostri, & effectibus illam con-

sequentibus . *Diss. Cap. 12. per tot. Et*

Cap. 13.

LX. De iis, quæ à Christo Salvatore no-

stro post ultimam Cœnam, & præcipuè

in Horto Gethsemani gesta sunt . *Diss.*

Cap. 11. §. 7. Et seq. Et Cap. 12. §. 7. Et

§. 8. Et §. 9.

LXI. De iis, quæ Christo coràm Anna, &

Caïpha præsentato acciderunt . *Diss.*

Cap. 12. §. 10. Et 12. Et 14.

LXII. De iis, quæ coràm Pilato, & He-

rode circa Christum gesta sunt . *Diss.*

Cap. 12. §. 17. Et 18. Et 19.

LXIII. De Christi flagellatione, & Spi-

neæ Coronæ in Caput ejus poenossissi-

ma impressione . *Diss. Cap. 12. §. 21. 22.*

23. 24. Et 25.

LXIV. De Christi Redemptoris Nostri

Crucifixione . *Diss. Cap. 12. §. 28.*

LXV. De duobus cum Christo crucifixis

La-

Latronibus, præcipuè verò de bono, ac
justo Latrone. *Diff. Cap. 13. §. 2.*

LVI. De Beatissimæ Virginis in crucifi-
xione Filii sui summo dolore. *Diff.*
Cap. 13. §. 3. & Cap. 36. §. 20.

LXVII. De Septem Verbis à Christo Do-
mino inCruce prolatis. *Dissert. Cap. 13.*
§. 1.

LXVIII. De Patientia. *Cap. 20. §. 12. &*
Cap. 40. §. 6.

LXIX. De Paupertate. *Cap. 20. §. 10. &*
Cap. 40. §. 6.

LXX. De Pace, & Concordia. *Diff.*
Cap. 30. à §. 1.

LXXI. De Gravitate, malitia, turpitudi-
ne, & abominatione peccati. *Diff.*
Cap. 23. §. 19.

LXXII. De Peccati, & peccatoris igno-
rantia. *Diff. Cap. 23. §. 4.*

LXXIII. De Consuetudine peccandi. *Diff.*
Cap. 23. §. 5.

LXXIV. De Peccatis ex malitia commis-
sis. *Diff. Ibi §. 6.*

LXXV. De iis, qui in peccata, per poeni-
tentiam semel remissa, iterum relabun-
tur. *Diff. Ibi §. 7.*

Ibi

LXXVI. De Peccatis Venialibus . *Diff.*

Ibi §. 17. *Et seq.*

LXXVII. De peccatis mortalibus . *Diff.*

Ibi à §. 1. *Et* §. 9.

LXXVIII. De pœnis peccatorum . *Diff.*

Ibi §. 8.

LXXIX. De remediis peccatorum . *Diff.*

Ibi d. §. 8.

LXXX. De perseverantia . *Cap.* 26. §. 8.

LXXXI. De pœnitentia non procrastinanda . *Diff. Cap.* 12. §. 16.

LXXXII. De Prædestinatione . *Cap.* 13. §. 2.

LXXXIII. De Prædicatoribus Verbi Dei .
Diff. Cap. 11. §. 43.

LXXXIV. De Præsentia Divina . *Diff.*

Cap. 6. §. 3. *Et* §. 4. *Et* §. 5.

LXXXV. De Providentia Dei, & fiducia
in ipsum . *Cap.* 40. §. 4.

LXXXVI. De Purgatorio, & Suffragiis,
animabus in eo contentis à nobis im-
pendendis . *Diff. Cap.* 11. §. 38.

LXXXVII. De Reliquiis Sacris, earum-
que cultu, & veneratione . *Diff. Cap.*
13. §. 2. 4. 6.

LXXXVIII. De Silentio, five linguæ cu-
stodia . *Diff. Cap.* 12. §. 13. *Et* §. 18.

LXXXIX.

LXXXIX. De Solitudine . *Diss. Cap. 26.*
§. 6.

XC. De Superbia . *Diss. Cap. 23. §. 10. &*
Cap. 34. §. 9. & alibi .

XCI. De Tempore , & ejus jactura , si-
vè otio . *Cap. 26. §. 7.*

XCII. De Tentatione , & Suggeſtione
Diabolica . *Cap. 34. §. 11. & Cap. 38. §. 8.*

XCIII. De Timore Dei . *Diss. Cap. 14.*
§. 4. & *Cap. 22. à §. 10. & ſeq. & Cap.*
43. §. 3. & 4.

XCIV. De Tribulationibus , Perſecutio-
nibus , Infirmitatibus &c. *Diss. Cap. 20.*
§. 22. & *alibi .*

XCV. De Vana gloria . *Diss. Cap. 20. §. 15.*

XCVI. De Vocatione . *Cap. 17. §. 5.*

XCVII. De Zelo . *Cap. 27. §. 19.*

F I N I S .

ERRATA CORRIGE.

pag. 38	præcibus	precibus
42	incorporeæ	corporeæ
47	bestiarium	bestiarum
ibid.	earundem	eorundem
53	Arfice	Artifice
75	spromissa	promissa
77	æstuebat	æstuabat
78	psalmari	plasmari
113	testimonium	testimonia
131	fœcenditatis	fœcunditatis
132	bonæ	Bone
ibid.	exibusti	exhibuisti
161	Arrius	Arius
162	O' hæreticæ	O' hæretice
166	Compagno	Compago
173	impertisset	impertiisset
196	dignareris	fuëris dignatus
199	dissimilavimus	dissimulavimus
202	reddisti	reddidisti

HAE 2012406

